

1748

°

TPMAIIBPQI
న రు డు
(సాంఘిక నవల)

శ్రీ అశ్విన బాపినాజు

సాహితీ సమితి

హైదరాబాద్ (దక్షిణ)

అంకితము

ప్రియమిత్రుడు. ఉత్తమ పురుషుడు

శ్రీ చెన్నాప్రగడ వెంకట సుబ్బారావుకు

తెలుగు నామ సంకల్పము
కళాపీఠ గ్రంథ మాల : ౧౨౨
న రుడు.

౬
226

న రు డు

సర్వ స్వామ్యములు గ్రంథశ్రవ.
ప్రథమ ముద్రణము 1947 మార్చి

ఈ కథా. కథలోని పాత్రలూ కేవలం కల్పితం.

ప్రాహితీ సమితి

కేసరె. తెనాలి. గుంటూరు.
పితాపురము. రాజమహేంద్రవరము
సికిందరాబాద్. హైదరాబాద్ (దక్కన్)

వెల రెండురూపాయల వావలా (బి.జి.)

Meezan printing works
Hyderabad-Dn.

100.

శ్రీ శాంతివాదయైనమః

శుద్ధాచార ధరంవిష్ణుగ శశివర్ణిగ చతుర్విజం
ప్రసన్న వదనాభ్యామే స్వర్ణవిభూష్ణపశాంతనో.

న రు డ్దుశ్చరణాంతరం

ప్రథమ భాగం (మొదటి భాగం)

ఆయునకుడు అలా విన్నవాడు కుళ్ళిపోయాడో, అతని
చిన్నతనాన్నగారి కథమయిన అవేదనలతోనే అతని
జీవితము ప్రసరించి చెల్లింది. వాళ్ళ ఊరి పురోహితుడు
గారు “చదవడం చాలిదేరా ఎల్లమందా! కాని కులం
సంగతి గొరిచినాడు.” అన్నాడు.

ఆ పురోహితుడు సుప్రసిద్ధుడైన అనానుభుగాల
ద్వారా వాళ్ళతోగిరి పాత్రేడు. అనుభుగానికీ అనుభుగానికీ
అన్ని తరాలనుంచి సంబంధం ఉండో!

చంద్రమయి మూడిగ! కొడుకును, చమ్రుకు పంపిం
చాడు. చమ్రుకుదానుని ఎల్లమందికీ బుర్ర కలగ నేలేదు.
చంద్రమయి కూ కొడుకు చమ్రు చెప్పినవాలని ఉద్దేశం
మొదటలేదు.

చంద్రయ్య సాధారణ మాదిగమలం పనుష్యుడే!
అయినా అవధానులుగారి వేదాంత వాక్యాలు ఎప్పుడూ
వింటూ ఉండేవాడు. ఉత్తిమవాక్యాలు వినగావినగా రాయి
కన్నా సంస్కారం కలుగుతుంది. అవధానులుగారు అసలు
వేదాంతం చంద్రిగాడికి చెప్పాడా? ఆయనకు వేదాంతం
మాట్లాడడం అలవాటు. అవి ఆచరణలో పెట్టుదామన్న
భావానికీ. వేదాంతవాక్యాలు అంటూ ఉండడానికీ సంబం
ధం ఏమిటి? అవసరం వచ్చినప్పుడు ఏవో ముక్కలు
అంటాం. అంతే వాని ఉపయోగం,

అయినా చంద్రయ్య మనస్సు నీకినికొరే భూమిలా
ఉన్నది. ఒక చుక్క నీరు పడినా, ఆ నేల ఆచుక్కను పీల్చి
దాచుకుంటూ ఉంది. అవధానుగారు తెల్లవారగట్ల లేచి
స్నానాదికాలు నిర్వర్తించి, సంధ్యావందనం పూర్తి చేసు
కొని, పెద్ద గొంతోకతో ప్రాతస్మరామిల్లోకాలు చదువు
కుంటూ పనులు చేసుకుంటూ ఉండేవాడు. చంద్రయ్యకు
ఆల్లోకాలన్నీ కంతతా వచ్చాయి.

ఇంటికి వచ్చిన పరితో. అనసర మున్నవారితో,
అనసరం లేనివారితో, పోలానికి వచ్చినప్పుడు పాతేళ్ళతో,
పక్కపొలం కమ్మవారి వెంకటరెడ్డితో వేదాంతం మాట్లాడు
తూనే ఉంటారు. అవధానుగారు.

“సంసారసాగరం ముఖే తస్మాత్ జాగ్రతజాగ్రత”

“విద్యయోగసును వినయంబు! వినయమునను

బడయు భాగ్యవతి!”

“జీవితం ఒక స్వప్నం నంటిదమ్మా!”

“జ్ఞానంలేని మనుష్యుడు పశువుతో సమానం!”

ఈలాంటి రత్నాలు అనధాన్యగారినోట ఎన్ని వస్తూఉండేవో, ఇవన్నీ మాదిగ చంద్రయ్య జీవితంలో అంకితమయి పోయాయి.

అందుకనే చంద్రయ్య కొడుకును ఊర్లోఉన్న కిరస్తానీ బడికి పంపాడు. కిరస్తానీబడుల ముఖ్యోద్యేశము కిరస్తానీ మతాన్ని పన్నీరుగా లోకంపై చల్లడానికే. నీది ఉద్యేశమయితే నేను విద్య ఎదోరకంగా ప్రవహిస్తోంది. ఆప్రవాహం నీకు స్పష్టమయిన జలం కానేకాదు. ఏ పాదశాల నయినా నిర్మల విద్యానీరాలు ప్రవహిస్తున్నాయి గనుకనా! స్థానిక ప్రభుత్వ సంస్థలు నెలకొల్పిన ప్రాథమిక పాదశాలలలోనూ అంతే. నీభిబిబలలోనూ అంతే!

ఏపానాస్తినకు ఏ జలమయినా అపూరితే! చదువు కుండామని బాలబాలికలకు ఉండనిమాట నిజమే! కాని వారి జీవితాలు వారికి శోచియమగుడానే చదువుకోసం చేతులు చాచి ఉంటాయి. బడిలకు పోయే బాలబాలికలు పాదశాల

లంటు కారాగృహాలన్నీ కెరిపోతాయి. అయినా వారి
మెదడులు ప్రతిష్ఠాన లేకాన్నీ నాచుకుంటూనే ఉంటాయి.

మన ఎల్లమంద కిరస్తానీ పాఠశాలకుచిన్న నేక
పిల్లలా వెళ్లేవాడు. కోజుకోజూ వాళ్ళ వాళ్ళనుక బడికి
పంపించడం గండంగా ఉండేది. సోమమ్మకు ఎందుకు
ఈ చదువో అర్థం కాలేదు. “సత్తుకులుసతివి ఎదవనాయాళ్లు
కిరస్తానం అగుపోతారు” అని ఆమెగోల. అందుకో కుర్ర
వాళ్ళ పంపేబడి కిరస్తానీబడి.

“కిరస్తానం అయితే ఏం ప్రి!” అని క్రిస్టియన్ టీచరు
గ్రేసమ్మపిల్లలాడేది. గ్రేసమ్మకు సోమమ్మపక్కన ఉండే రాకపోక
వాదన!

“మీరు పాపపుల్లంటికోర్కె! విచ్చిన గొం మాం
సం తినే రాండంమలు!”

“ఓసి! ఏడిశావులే! ప్రతిరోజు నివేసం కిసుక్కన
సరికేసి తినే నక్కలు కాగేదేమియి?”

ఎలాగయిపోనేమి, ఎల్లమంద పాఠశాలలో చదువు
తున్నాం. ఆ పాఠశాలలో పన్ను విద్యార్థులుకలగలరు.
ప్రధానోపధ్యాయుడు జీరానం కుమార్తె హృదయం
నిజమయిన క్రిస్టియన్ మూర్తి. నమీరాత్మ కుమార్తె ప్రవృత్తి
తనతోటి ఉపాధ్యాయులను, విద్యార్థులను పాప నిష్కలంగా

చూచుకుంటాము. ఆతడు క్రైస్తవగాథలు, బోధలు మహా
భక్తుడై పులకలూరి నోచూ చెబుతాడు. ఆతడొక్కడే వేల
కొలది మాలమాదిగిలు అనడుడే కులాలవారికి క్రైస్తవమత
దీక్ష ఇచ్చాడు. ఆయన శర్మలో ఎన్నో జలనంతగా మత
దీక్ష ఇవ్వకూడదనీ, తిరిగి హిందూమతానికి వెళ్ళగలచుకొన్న
వారిని అడ్డం పెట్టుకూడదనీ !

చదువుకు కులాలపైడాలు లేవు. దానిలో పడితే ఆచ
దువలతల్లి అందరినీ సమాన ప్రేమతోనే చూస్తుంది. అసలు
చదువువచ్చే ఘటం వేరు. కొందరు చదువుకుంటే వచ్చి
తీరేవారున్నాడు. కొందరికి చదువుకుంటే, కష్టపడితే చదువు
వస్తుంది. కొందరు కష్టపడి చదవకపోయినా ఆమాయించుచు
నీలా వస్తుందో వస్తుంది. కొందరు కష్టపడినా చదువు వస్తే
వస్తుంది. రాకపోవే రాకపోవేనూ సచ్చును. కాని కొందరు
చదివేది, కుంభకోణమోగిం చేసేది. పుస్తకాల కథలతా
పట్టేది, చదువు చివరమీరం దగ్గరకన్నా రాదు.

ఎల్లమంద కష్టపడితే చదువు వచ్చే జాతివాడు. అలా
కష్టపడుతున్నాడు చదువు నశ్యింది.

వాళ్ళ ఊరయిన భీమవరంతాలూకా జక్కరం గా
నూ వదలి భీమవరం మిషన్ హైస్కూలుకు వచ్చి చేరాడు.
అక్కడ కొందరు పాఠ్యాచూలయిన క్రైస్తవమత ప్రచార
కులున్నాడు. వారికి క్రైస్తవమత కాని మాలమాదిగ కులాల

వారు ఏలా చదువుతారు ? వారికి చదువెందుకు ? అని .
వాదించుకుంటూ ఉంటారు. కాని ప్రధానాచార్యులు వారు
మాత్రం ఎవరయితేనేమి, ఇదినరకు చదువురగని కులార
వారందరూ చదువుకొనడం దేశభ్యుదయ సూచన అని
ఆనందం పడతాడు.

ఎల్లమందను ప్రధానోధ్యాయులు అతి ప్రేమతో
చూచి, ఆతనికి జిల్లా మునసబుగారు మొదలయినవారిచేత
సహాయం చేసేవారు.

ఆ ఊళ్లోఉన్న బ్రహ్మసమాజంవారు, నత్సంగులు,
కాంగ్రెసువారు ఎల్లమందకు ఎన్నోవిధాల సహాయంచేశారు
ఆరేళ్ళు కష్టపడి చక్కని మార్కులు సంపాదించుకొని ఎల్ల
మంద స్కూలు ఫైనలు పరీక్ష 1930 సంవత్సరంలో
నెగ్గినాడు.

అంతనరకు ఎల్లమందకు ఏమీ విచారంలేదు. రోజూ
జక్కరంనుంచి నడిచి వచ్చేవాడు. సాయంకాలం నడిచే
జక్కరం మాదిగగూడెం వెళ్ళిపోయేవాడు. తన గూడెం
తానే చదువుకొనేవాడు.

అలా చదివి, చదివి, చివరకు తన పదునెనిమిదవ
ఏటనే ఎల్లమంద స్కూలుఫైనలు నెగ్గినాడు. తనవాడలో
తానే చదువుకొనేవాడు. క్రైస్తవులలో ముగ్గురో నలుగురో
చదువుకొనే బాలురు. అయిదుగురో, ఆరుగురో బాలికలూ
ఉండేవారు.

ఆ బాలురూ. బాలికలూ మాలకైస్తవులు, మాదిగ
కైస్తవులూ. కులాలులేని మతమయినా, కైస్తవమతంకో
కులాలు, జాతులు, రంగులు తేడాలున్నాయి. ఆ తేడాలేమీ
ఎల్లమందకంత తెలవదు. ఆతడు కష్టపడేవాడు చదువుకునే
వాడు.

ఒకడు బట్టలుకొని ఇచ్చేవారు, ఒకరు హరికేన్లాం
తరు కొని ఇచ్చారు. చందాలనల్ల పుస్తకాలు వచ్చేయి,
సగం బేతం, చందాలడబ్బు తండి సంపాదనకు చన్నీళ్ళు
వేన్నీళ్ళు కాగా. ఇంటిల్ల పాతీకొంచెం మంచిగుడ్డలు కట్టు
కోడం, కొంచెం శుభ్రమయిన తిండి తినగలుగుతున్నారు.

ఎల్లమందకు మంచిమార్కులు రావడంనల్ల రాజ
మహేంద్రనరం ప్రభుత్వ కళాశాలలో ఇంటరు శరగతిలో
సీటు దొరికింది. విద్యార్థి వేతనమూ దొరికింది.

కళాశాల విద్య ప్రారంభించినాటనుండి ఎల్లమందకు
నేడన ప్రారంభించింది.

ఎల్లమంద అన్నపేరును అనేకులు విద్యార్థులు పేళ్ళన
చేసేవారు.

“ఎక్కడిదిరా ఈమంద!” “ఎల్లాం మందా!”
“ఏలరా ఈమందా! చాలురా ఈకందా!” ఈలాఈలా
అంటూ కొందరు విద్యార్థులు ఆతణ్ణి వేళాకోళాలుచేసేవారు.
అవి అంత అనిపించలేదు!

కాని ఒక బాలుడు ఒక రోజున, మీ గేవగ స్తులండి
అని అడిగాడు.

“నేము మాదిగలం!” అని ఎల్లమంద జనము.

“మాదిగలా? అయ్యే. మాలవాళ్ళు కాస్తా? మాది
గలే!” అని అబాలకుడిని. కొంచెం దూరంగా జరిగాడు.

ఎల్లమంద హృదయం కంగిపోయింది.

2

ఎల్లమంద రాజమండ్రీ కాంగ్రెస్ చేరిన అందు
నెలలనరకు, ఒక రోజు మాట్లాడలేదు. తన చదువేదో. తన
కాలేజీ ఏదో! ఆతనికి అసలు ఉండడానికి సలం నీవి అన్న
సమస్య అబాలకుడికి వచ్చింది. అబాలకు చిర్పించడానికి వచ్చిన
ఒక కాంగ్రెసు పెద్దకూ వచ్చింది.

ఉండేందుకు గది, భోజనానికి వసతి, ఉపాసన పెద్ద
సమస్యలయినవి. ఉల్బకు చూడకుండా అబాలకుణ్ణి హాస్ట
లులో ప్రవేశపెట్టినాడో పెద్దమనుష్యుడు.

హాస్టలులో అబాలకునికి ఒక విడిగది ఏర్పాటు
చేశారు. హాస్టలులో విడిగదాగా ఉన్నాయి. ఇరుముగ్గురు
ఉండేగదాగా ఉన్నాయి.

ఎల్లమందకు తానొక్కడే ప్రపంచంలో ఒంటిగా ఉన్నట్లనిపించింది. బ్రాహ్మణ బాలురు, బ్రాహ్మణేతర బాలురు, క్రైస్తవబాలురు అందరూ ఈతణ్ణి ఒంటిగా వదిలి నాడు. ఆతడు అందుకు తగినట్లు ఒంటరితనమే అలవాటుచేసుకున్నాడు.

కాని ఆతని ఒంటరి తనానికి భంగం ఇంటరులో చేరిన ఆరు నెలలకు వచ్చింది. భీమవరం హైస్కూలులో ఎల్లమంద ఫుట్ బాల్ ఆటలో గండరగండడు. ఆతడు ఎడమ వైపు ఫార్వర్డు. ఎడమకాలితో ఆతడు తన్నితే బంతి ఒకటన్న బాంబులా నచ్చి గోలుపోనో, గోలు దగ్గిరో పడుతుంది. కండపుష్టి, బలంగల బాలుడవడంచేత ఏమీ అలసట లేకుండా ఎన్నిగంటలయినా సునాయాసంగా పరుగెత్తుతాడు పరుగు పందెంకొనూ ఎల్లమంద పట్టపిడుగు. ఎల్లమందకు కాలిబంతి తన్నడంలోనూ, పరుగు పందెంలోను, కాలిబంతి ఆటలోనూ రెండు డజన్లు బహుమతులు పైగా వచ్చాయి. కప్పులు, మెడల్సు, షీట్లు ఆతని దేవదారుచెక్క పెట్టె నిండా ఉన్నాయి.

ఎల్లమంద వాటిని పూజిస్తాడు. ఎందుకంటే వాటి వల్లనే, ఇతరబాలురు తన దగ్గిర మూగుతారు. తన్ను గౌరవం చేస్తారు. కాలేజీ ఆటల ఉపాధ్యాయుడు, ఎల్లమందను:

ఏమి ఆటలలోనూ పాల్గొనటంలేదేమని అడిగినాడు. ఆ ఉపాధ్యాయుడు ఆరు నెలల వరకూ ఎల్లమందను ఆప్రిశ్న వేయక పోవడానికి కారణం ఆతడు మాదిగ కులస్తుడని తెలవడమే!

అయినా తన విద్యుక్తధర్మం కాబట్టి ఆరు నెలలకన్నా అడక్క తప్పిందికాదు. అదయినా ఏదో అడిగేసి, నాకేమీ రావని ఆతనిచేత అనిపించుకొని. ఏ కసరతు తరగతిలోనో పేరు చేర్చి వదిలివేద్దామని ఆ ఉపాధ్యాయుని ఉద్దేశం.

ఆ ఉద్దేశం ఎల్లమంద గ్రహించాడు. ఎన్నడూ ఎవ్వరి జోలికీ సాంఠికీ వెళ్ళని ఎల్లమంద హృదయంలో, ఆ ఉపాధ్యాయుణ్ణి ఏడిపించాలని కయ్యాళిబుద్ధి పుట్టింది.

ఎల్ల :—నేను ఫుట్ బాల్ ఆడతాన్నండి భీమవరం హైస్కూలుకు “జెల్సు” కప్పు పట్టుకువచ్చిన జట్టులో నేనున్నానండి.

ఉపా :—ఏమిటీ! నువ్వు ఫుట్ బాల్ ఆడతావా? నాకు తెలియదే!

ఎల్ల :—ఇవి చూస్తారా అండీ? (అతడు తన దేవదారు చెక్క పెట్టెనుంచి తన కప్పులు, మెడల్సు, ప్లేట్లు తీసి చూపించాడు.)

ఉపా :—ఇ-ఇ-ఇ-ఇనన్నీ ఏ-ఏమిటీ?

ఆ ఉపాధ్యాయుడు అన్నీ చూచాడు. ఇవి పరుగు పం దేయివి, ఇవి ఒక్కమైలు పందెంవి, ఇవి అరమైలు పందెంవి,

ఇది నాలుగు వందలగజాలు, ఇది వందగజాలువి. ఇవి కాళిబంధి తన్నినందుకు. ఇవి కాళిబంధి ఆటకు అంటూ అవన్నీ తెల్లబోతూ చూచాడు. ఆతనికళ్లు చెదిరిపోయాయి. ఆడపాద్యాయుని హృదయంలో ఉడుకుబోతుతనంకూడా వచ్చింది.

అయినా ఏదో మహానిధిని తాను కనిపెట్టినట్లు ఉప్పొంగిపోయాడు. ఈ మాదిగ కుర్రవానికి ఇవన్నీ రావడం ఏమిటి? ఇవన్నీ తనకే వచ్చి ఉండాలి అని భావించుకొన్నాడు. ఈరహస్యం ఎవరికీ చెప్పకుండా తాను గవ్వుత్తు చేయాలనుకున్నాడు.

ఇంకో వారంరోజులలో ఫుట్ బాల్ పందెం ఒకటి ఉంది. కాలేజీలో ఎ. జట్టువారికీ. బి. జట్టువారికీ ఆ పందెం చూచిచూచి ఆటల ఉపాధ్యాయుడు ఎల్లమందను“ఎ” జట్టులో వేయలేకపోయాడు. ఆతణ్ణి “బి” జట్టు పేరులలో చేర్చినట్లున్ను ఎవరికీ తెలియచేయలేదు. అమలాపురం హైస్కూలు నుంచి వచ్చిన ఒక బాలకుణ్ణి ఎ. జట్టులో ఎడమ ఫార్వర్డుగా వేసినాడు.

రెండు జట్టులలో ఉన్నవారు చాలామంది నిరుటివారే అయినా కొంతమంది కొత్తవారున్నారు. ఇతర కాలేజీల నుంచి వచ్చిన బాలురు బి. యే. లో., బి. యస్. సి. లో చేరినవారినుంచిన్నీ బాలురను కొంతమందిని రెండు జట్టు

లలో చేర్చినాడు. వారున్నూ, ఇదివరకున్న వారున్నూ రోజూ కాలిబంతిఆట అడుతూ ఉండటంచేత ఒకరి కొకరికి బాగా ఎరుక అయింది. స్నేహాలూ కుదిరినాయి.

కాని ఎల్లమంద ఆడతాడని ఎవ్వరికీ తెలియదు. అతనికి అన్ని బహుమానాలు వచ్చాయనిగాని, మంచి పనుగు పండెంవాడని గాని ఎవ్వరికీ తెలియదు.

వారంరోజులూ గడిచినవి. ఆట రోజు వచ్చింది. ఆఖరిక్షణంలో ఎల్లమందకు జూనియర్ జట్టు వేషంవేసి, ఆ ఆటల ఉపాధ్యాయుడు తీసుకువచ్చి శ్రేణిలో నిలుచుండి బెట్టారు.

ఇదేమిటి ఈ జంతువును తీసుకువచ్చాడు? ఈ పక్షం ద్రుడు వచ్చాడేమిటి? ఈమగ గేదిగారు రంగస్థలం 'నికి దిగాడేమిటిరా?" "మన మాష్టరుగారికి మతి పోయింది రోయి!" ఈలా ఈలా గుసగుసలు ఇకిలింపులు.

ఆట ప్రారంభం అయింది. ఎల్లమందకు బంతిని అందిస్తేదు తక్కిన ఆటగాళ్ళు. తక్కిన నలుగురు ఫార్వర్డులు ఒకరికొకరే అందిచ్చుకోవడమూ, వారే బంతి తీసుకునేళ్ళడం. సీనియర్ జట్టువాళ్ళు హాపుబాక్స్ నిముషంలో వారి దగ్గరనుండి బంతి తప్పించడం, తమ ఫార్వర్డులకు అందిస్తడం అది వారు గడ్డలూలా ఎగతన్నకు పోవడం. అక్కడ జూని

యర్ జట్టువారి బాక్లు, హాఫ్ బాక్లు ఆ బంతిని వెనక్కు నెట్టివెయ్యాలని విశ్వప్రయత్నం చేయడం, వారికి జూనియర్ జట్టు ఫార్వర్డులుకూడా వెనక్కు పోయి సహాయం చేయడం చావు తప్పి కన్ను లొట్టపోయి ఎల్లాగయితే బంతిని వెనక్కు నెట్టడం ఈలా జరుగుతోంది నాటకం.

బంతి మొదటి అరగంటా జూనియర్ జట్టు గోలుద్గిరే ఉంది. సీనియర్ వాళ్ళు నాలుగు గోలులు చేశారు. జూనియర్ గోలుకీపరు దిట్టమయిన వాడవడంవల్ల గాని లేకపోతే ఏ డజను గోల్స్ అయి తీరవలసిందే.

అరగంట ఆఖరు కానలసిందే! ఇదంతా చెక్కు చెదరకుండా, తన స్థానం కదలకుండా విస్తుపోయి చూస్తున్నాడు ఎల్లమంద. ఇంతసేపటివరకూ. తన్ను ఒంటిగా వదిలారని ఎల్లమంద హృదయం కుంగిపోయింది. ఎన్నిసార్లు ప్రయత్నం చేసినా, బంతి ఎల్లమంద దగ్గిరకు మైలుదూరాని కన్నా తక్కినవాళ్ళు పంపిస్తేనా!

అరగంట ఈల అయిదు నిమిషాలకు మధ్యవర్తి (రిఫరీ) వేస్తాడనగా సీనియర్ జట్టు హాఫ్ బాక్ ఒకడు బంతిని తన ఫార్వర్డుకు అందివ్వడంలో మోడులా తన స్థానంలో నిలుచుండిఉన్న ఎల్లమంద దగ్గిరకు పొరపాటున పంపాడు.

నిద్రపోతూ ఉన్న మనుష్యునిలా ఉన్న. ఎల్లమంద కాలిదగ్గిరకు ఆబంతి వచ్చింది. ఆ బంతితో పోటీ ఆ హాఫ్

బాక్ పరుగున నచ్చాడు. కాని ఎల్లమంద ఒక్క నిమిషంలో
మారిపోయాడు. ఆతడు ఆటంబాంబో, టార్పెడో. రెక్కల
బాంబో. తుపాకిగుండో! ఆ బంతి అతడూ అమితవేగంతో
ఆ హాప్ బాక్ ను తప్పించి ఝులఝుల. ధళధళ, ఫెళఫెళ
వేగంగా ముందుకు పోయాడు. బ్యాక్ ను తప్పించాడు గోలు
ముందర గోలుకీపరును పది అడుగుల ఇనతలగా తుపాకి
గుండులా నెట్టుకోకి వెళ్ళిపోయింది బంతి. “గోల్” అని
ఆ అటస్థలంలో ఉన్న సర్వజనులు సముద్రహోరులా అరి
చారు. కాని ఎల్లమందను హస్తస్పర్శ చేయడం. ఆతనికి
కృతజ్ఞత తెల్పడం అందరూ మరిచారు.

ఘోర్వర్షులు సెంటరుకు వచ్చారు. అరగంట రెండు
నిమిషాలు ఉంది. సీనియర్ జట్టువారు అందిచ్చుకుంటూ
ముందుకుపోయారు. జూనియర్ వెనక్కి పోయాడు యెల్ల
మంద. స్వయంగా ప్రేక్షకులు కూడా గమనించని వేగంతో
బయలుదేరాడు. ఎదుటి ఘోర్వర్షులను తప్పుకున్నాడు. హాప్
బాక్ లను తప్పుకున్నాడే. అక్కడనుంచి గోలు ఏభై గజా
లుందనగా ఎడంకాలితో బంతిని తన్నాడు ఆ బంతి, పక్షిలా
వచ్చింది. ఒక మూలనుంచి గోలుకీపరు ఎగిరి చాచిన చేతు
లను తప్పుకుంది గోలుకో వాలింది.

అయ్యా! ఇక ఆ ఆటస్థలంలో బయలుదేరిన గగ్గోలు,
అల్లరి హంగామా నవీన కవులందరూ కలిసి ఏకకారంతో

వర్ణించినా చాలని పరవళ్ళే త్తి ఉప్పొంగి పోయింది. ఈ పట్టు
జూనియర్లు ఎల్లమందను బుజాలమీద ఎత్తుకొని జయజయ
ధ్వనాలు చేస్తూ మధ్యకు తీసుకువచ్చాడు. ఆటస్థలం అంతా
హుర్రాలు, బ్రేవోలు! ఇంతలో రిఫరీ ఈలవేశాడు

ఆ అల్లరి ఇంకా పది వేలరెట్లు ఎక్కువయిపోయింది.
ఎల్లమందని ప్రజలంతా సర్కసు జంతువును చూచినట్లే!

“నవ్వారండి మీది?”

“ఇదివరకు ఎక్కడ ఆడారండీ?”

“మీరు నీసుటండీ?”

ఎల్లమంద ఒక ప్రశ్నకూ జవాబు చెప్పలేదు. ఊరికి
చిరునవ్వు నవ్వులోనే అన్ని వేలకోట్ల ప్రశ్నలకు జవాబు!
ఆతడు అన్నింటికీ జవాబు చెప్పినట్లే అందరికీ తోచింది.

ఒక గాలుడు సోడా తీసుకువచ్చాడు.

ఇంకొక గాలుడు నిమ్మకాయ పట్టుకువచ్చాడు.

మరొక గాలుడు తన జేబులో ఉపయోగించకుండా
దాచుకొనిఉన్న జేబురుమాలు పెట్టి స్వయంగా ఎల్లమంద
మొగం తుడిచాడు.

ఇంతలో రిఫరీ ఈలవేశాడు.

గబగబ ఆటస్థలం వదిలారు. ఈపక్కజట్టు ఆపక్కకు
ఆపక్కజట్టు ఈపక్కకు మారినారు.

సీనియరు జట్టువారు బాగా ఆలోచించుకుని వారి ఆటపథకం నిశ్చయం చేసుకున్నారు. జూనియరు వారు కలుసుకున్నది ఆనందం కోసమే! ఇంక వారి పథకం ఒక్కటే ఉన్నది. ఎల్లమందకు సీనియరు జట్టువారు ఇవ్వజోయో ఒత్తిడి తగ్గించడము. బ్రహ్మ ప్రళయమయినాచేసి ఎల్లమందకు బంతి అందిస్తూ ఉండడము. ఈవిధానము కలిసి ఆనుకోకుండానే గోల్ కేపరు దగ్గర్నుంచి. సెంటరు ఫార్వర్డు వరకు బంతి అందివ్వడమే వ్రతంగా పెట్టుకున్నట్లయింది.

ఇక నేమి? ఎల్లమంద చుట్టూ సీనియరు జట్టు హాఫ్ బాక్సులు ముగ్గురూ ఉన్నారు. ఎల్లమందకు బంతి రానివ్వరు. ఈ గొడవలో ఆటంతకూ క్షేత్రం అయ్యాడు ఎల్లమంద. ఎల్లమంద ఈలాంటి కాలిబంతి యుద్ధాలలో ఆరితేరిన సరుకాయను. అతడు గబగబ బంతిదగ్గర లేనిదే పరుగు పందెంలా ఈ చివరనుంచి ఆచిసరకు మూడుసార్లు వరుసగా పరువెత్తినట్టు పరుగెత్తినాడు. ఆ మహావేగం అతనికే చెల్లు, అతనితో సీనియరు జట్టులోని హాఫ్ బాక్సులు ఏం పరుగెత్తగలరు, అలసటపడి ఊరుకున్నారు.

ఎల్లమంద నాలుగోపరుగులో బంతి అందుకున్నాడు. ఇంక అతను యెవ్వరికీ అందలేదు! బంతితోనే గోలులోనికి వెళ్ళిపోయాడు- ప్రభూ! ఆసనయంతో ఆ ఆటస్థలం ఒక క్రమం ఒక గోదావరినగద అయి చక్కాపోయింది-

నీనియర్లు పదకొండుగురూ ఎల్లమందచుట్టూ మకాం
వేస్తారా ఏమిటిచెప్పా? ఆతనిచుట్టూ ఇనుపగోడ కడ
తారా? ఆతన్ని చేతులూ కాళ్ళూ కట్టి పారవేస్తారా?
అలాగే ప్రియత్నం చేశారు వాళ్ళు. అయినా ఎల్లా తప్పు
కున్నాడో రెండుసార్లు, ఆ రెండుసార్లూ రెండుగోల్సు చేసి
నాడు.

అక్కడనుంచి, ఫుట్ బాల్ ఆట స్వరూపమేపోయింది
ఎల్లమందని అధర్మంగా నీనియర్ ఆటగాళ్ళు ఫేల్ చేశారు.
ఒకసారి మోకాయ కొట్టుకుపోయి రక్తం కొల్లయింది. ఐనా
ఏదో గుడ్డ చుట్టబెట్టుకు ఆడాడు. ఆతడు ఉగ్రుడై పోయాడు.
బంతిని ఒక్క నిమిషం వదలడు. తా నేవెళ్ళి బంతి అందుకుం
టాడు. వేగంగా వెళ్ళిపోతాడు. అడ్డం వచ్చినవాళ్ళను జెల
గలా పెట్టుకుంటాడు. ఆ సమయంలో, నలుగురో, అయిదు
గురో నీనియర్ జట్టువాళ్ళు అడ్డం పడతారు. ఆతన్ని
కుమ్మలు, గుద్దులు, తన్నులు. అయినా సత్తా బిగించి ఏలా
వెళ్ళినాడో ముందుకు వెళ్ళనగాని చేయడానికి, అప్పుడు నీని
యర్ బాక్ ఒకడు ఆతన్ని కాలు. అడ్డంకెట్టి పడదోసి
డొక్కలో పొడిచాడు. ఎల్లమంద పడిపోయాడు. అందరూ
గొల్లుమన్నారు. రిఫరీ మండిపోయి, ఈలవేసి ఆట ఆపుచేసి
పెరాట్టి (శిక్షకు అడ్డంలేకుండా గోలుకు ఎదురుగుండా బంతి
తన్నుట) ఇచ్చినాడు.

సీనియర్ ఆటగాళ్ళు ఆ ఫుట్ బాల్ ను నాచు తిట్లు తిట్టుకున్నారు.

ఆ అధర్మపు దెబ్బలకు ఎల్లమంద కొంత బాధపడిన మాట నిజమే, కాని లేచి ఒక్కసారి ఒళ్ళు దులుపుకొని, నుంచున్నాడు. తన జట్టు నాయకుడయిన సెంటర్ హాఫ్ బాక్ ను తానే ఆ బంతి తన్నుటకు అనుమతిపొంది, మధ్య ఈల వేయగానే, ఆ బంతి పిడుగువేగంతో సరిగ్గా మూల నుంచి వెళ్లేట్టు తన్ని నాచు. అది నోలయి ఊరుకుంది.

3

ఆమరునాడునుంచి ఎల్లమంద కళాశాలకంతకం నాయకుడు, కాలిబంతి ఆట మాంత్రికుడు అచ్యుతాచార్యులు. ఆటల ఉపాధ్యాయుడు ఎల్లమందను తాను సృష్టించినట్లు భావించి విప్పకు తిరిగాడు. ప్రతి విద్యార్థి అతన్ని సయద్ అహ్మద్ భద్రుడు. ముష్టి లక్ష్మీనారాయణ, సూరయ్య, తటవర్తి బుచ్చిరాజు అందరూ కలిసి ఇతనితో ప్రశ్నోత్తరమయ్యాను కాబోలు ననుకొన్నారు.

సీనియరు జట్టువాళ్ళు, ఎల్లమంద మాకు కావాలన్నారు. ఎల్లమంద నేను ఆ జట్టులోనికి వెళ్ళనని ఆటల ఉపాధ్యాయునితో అన్నాడు.

కాలేజీ ప్రధానాచార్యులవారు ఎల్లమందకు కబురు పంపి, ఏమయ్యా నువ్వు సీనియర్ జట్టుకు వెళ్ళనన్నావుట ఏమిటి !” అని అడిగాడు.

ఎల్ల :—వాళ్లు ఆరోజున నన్ను చేసిన ఫోల్సు నాజ స్కూల్ ఎప్పుడూ ఏ ఆటలోనూ పొందలేదు. నామనస్సు ఆ జట్టుతో కలియలేదండి.

ప్రధానాచార్యులు :—(ఎల్లమంద ముఖము తేరిపార చూచి, ఆబాలకు స్వచ్ఛహృదయము, అవమాన తప్పమైన ఆతని మనస్సు గ్రహించాడు.) ఏమయ్యా మన కాలేజీ జట్టు ఇతర కాలేజీలతో ఆడనలసినస్తే నువ్వు కాలేజీ జట్టుతో ఆడకపోతే యెందుకు ?

ఎల్ల :—చిత్తమండి నాన కాలేజీ ఎవరితో ఆడ వలసినచ్చినా నేను తప్పక కాలేజీ జట్టులో ఆడి తీరుతానండి.

ప్రిన్సి :—కృతజ్ఞుడో !

ఎల్లమంద హాస్టలుకి వెళ్ళిపోయాడు. ఆతనికి చాలా గౌరవం సంభవించింది. కాని ఆతన్ని హృదయంలోనికి తీసు కునేదెవరు ? తోతులేని హృదయంకలవారికి ఆతని స్థితి అర్థం కాదు. హాస్టలు విద్యార్థులతోమాత్రం ఆతన్ని దగ్గరగా తీసు కుంటారా ? ఆతనితో కడుపునిండా మాట్లాడుతారా ?

ఆరోచనాశక్తిగలవారికే బాధలన్నీ ? ఎల్లమంద వల్లనే కాలేజీకి కాలిబంతిఆట బహుమానాలు వచ్చాయి.

ఎల్లమందకు ఆయాసమయాలలో చూపించే గౌరవం ఇంతింతసి
కాదు. ఆ తర్వాత ఆతన్ని మొఖం చూచేవారు ఒక్కరూ
లేరు.

పుట్టుకచేత ఒకజట్టు మనుష్యులు లోకంలో ఎప్పుడూ
అధోగతి పాలేనా? వారి జీవితాలకు మెట్లు లేవా? ఎవరు
ఈశిక్ష విధించింది? బలవంతులు.

ఆమలాపురంనుంచి వచ్చిన ఒక బి, యె. సీనియర్
వెలనాటి విద్యార్థికి, కాకినాడ ఇంకో తెలంగాణ బ్రాహ్మణ
బ్రాహ్మసమాజం విద్యార్థికి ఎల్లమందను గురించి హూరా
హూరీ వాదన వచ్చింది. ఆ వాదనలో నోట్సులుకొని
విద్యార్థులందరూ పాల్గొన్నారు.

రామ :—(వెలనాటి) ఒరే! వెంకటేశ్వరరామా!
శిక్షలనేవి లోకంలో ఉన్నాయా!

వెంకటేశ :—ఉన్నాయి. అవి నిర్మాణం చేసింది
సంఘం.

రామ :—ఆయా తెప్పలను వట్టి ఆయా శిక్షలు
వచ్చాయి. జన్మశిక్ష, చావుశిక్ష, పదేళ్ళశిక్ష! ఆయాగే
ఈ దేశంలో వచ్చిన గొడ్డుమాంసం తింటూ ప్రజలను చంపి
కొట్టుకుంటూఉన్న నరమాంసాశునులయినవారికి ఈయ్యలు
యంగాలు సంఘ బాహ్యులుగా శిక్ష విధించారు.

వెంకట :—శిక్ష విధించినవారు ఏదైనా మహత్తర కారణం ఉంటే ఆశిక్ష తీసివేస్తారా వెంకటరా? ఉరిశిక్షకూడా తగ్గిస్తారు ప్రభుత్వంవారు. జన్మశిక్షలు తగ్గించి వదిలివేసిన సాక్ష్యాలున్నాయి. వెనక ఆర్యులు శిక్ష విధించారే అనుకో! ఇప్పుడు ఆలోచించి ఆశిక్ష తగ్గించవచ్చునుకాదా?

ఒకవిద్యార్థి :—ఒకే! ఇప్పుడు మన దేశం అంతకూ అంగ్లేయులు శిక్ష విధించారుకాబట్టి!

రామ :—అప్పటి ఆర్యులు ఈ శిక్ష ఎప్పటికీ తగ్గించకుండా ఉండే నిబంధనకూడా ఆశిక్షలోనే విధించారు. అందుకని ఈ మాలమాదిగామలు ఎల్ల కాలం అల్లా ఉండవలసిందే!

ఇంకోవిద్యార్థి :—మనకు మెలిమొగుళ్ళయిన ఇంగ్లీషు వాళ్ళు ఈ హరిజనులకు శిక్ష తగ్గించి. వాళ్ళను మనకు ప్రభువులను చేసి, ఆ ప్రభుత్వం సాగేందుకు తనస్వేచ్ఛ అంతా మద్దతు చేస్తే ఏమిచేస్తారురా మీరు.

మరొకవిద్యార్థి :—మన దేశంలో మాండ్పాలు మనమే తీసుకురావాలి! ఈ శిక్షనా మాండ్పాలు ఎవరూ?

రామ :—అలాంటి మార్పులు ఎక్కడ తీసుకురాజోయినా లోకం అంతా కొద్దేరయి చక్కా జోతుంది.

వెంకట :—ఓయి వెక్రికాయా! నల్లమాండ్పాలు! ఇంగ్లీషువాళ్ళు మూడువందల సంవత్సరాలనుంచి, ఈ బాప నోవ్వును గొడ్డుతోళ్ళ బూట్లతోనే తివిక తింటున్నారు.

ఈ ఎదవాయలు. వంగినంగి దణ్ణా లెడుతూ, దీర్ఘాయుష్మాన్
భవ అని ఎదురు ఆశీర్వాదిస్తున్నారోయి.

రామ :—అందుకనే ఒకనాడు ఇంగ్లండు యానత్తు
నాశనంఅయి అట్లాంటిక్ మహాసముద్రంలో కలిసిపోతుంది.

ఒకవిద్యార్థి :—అప్పుడు ఈభాషనోళ్ళంతా, ఈపెద్ద
కులాల బ్రాహ్మణేతరులు వాళ్ళంతా ఏపురుగులో, ఏనల్లులో
అయి చక్కాబోతారు.

ఈలాంటిచర్చలు ఎన్నో ఎల్లమంద వింటూనే
ఉన్నాడు. ఎల్లమందకు చర్చలెప్పుడూ తృప్తి కలిగించలేదు.
ఆతడు ఎక్కువగా చర్చలలో పాల్గొననూలేదు.

ఒక్కసేపిహితుడూ ఎల్లమందను తనింటికి భోజనానికి
గాని, ఆఖరికి సరదాగాగాని పిలవలేదు. మూలవాగూ మాదిగ
వారూ క్రిస్తవులయినవారు హిందూ పెద్దకులాలవారింటికి
కాఫీ వగయిరానులకు వెడుతూ ఉండేవారు.

ఎల్లమందకు ఎప్పుడూ తనయిల్లు, తనగూడెం, తన
వాళ్ళు జ్ఞాపకంనస్తూ ఉండేవారు. అవి ఇళ్ళుకావు, ఒక్కటే
పాక, చిన్నపాక. అంత అసహ్యకరమయిన ఇళ్ళప్రపంచంలో
ఇంకోచోట ఉంటానూ?

గూడేనికి వీధులులేవు. గూడెంలో సుభ్రతలేదు.

గూడేనికి ఓమో స్కరుగాఉంటే, ఆచచ్చిన గొళ్ళమూసం

అందరూ తింటారు. బుధవారం సంతనాడు అమ్మిన నల్ల పందిమాంసం తింటారు.

ఎప్పుడుపడితే అప్పుడూ మొగం కడుక్కుంటారు. పొద్దున్నే కడుక్కోడం అనసరంలేదు. కడుక్కోనివారూ ఉన్నారు. స్నానం చేయడం విధికృత్యంకాదు. ఉడుకునీళ్లు పెట్టుకొని పగలల్లా చేసిన పనివల్ల వచ్చిన శ్రమ పోవడానికి నాలుగు కొబ్బరిడొక్కెలు నీళ్లు పోసుకుంటారు.

గుడ్డలు ఉతకడం ఉండవచ్చును లేకపోవచ్చును. అసలు గుడ్డలేవీ ఉతకడానికి? ఏ చిరిగినగుడ్డలు రెండుమూడో ఉండవచ్చును. చిరిగితే తమ మొగాల యజమానులు పార వేసిన గుడ్డలు. ఏడాదికోసారి సంక్రాంతి పండగలకు కామందు తమ కుటుంబంవారికి తగ్గోబండపాత ఇస్తే, ఆవి అతిసంతోషంతో. అతి ప్రేమతో ధరించుకోడం. ఇంక బట్టలు ఉతకడం ఆరవేయడం ఏకాదు ప్రభా ?

ధనం ఎప్పుడూ ఉండదు. యజమాని గింజలు కొలుస్తాడు. అవీ ఏడాదికోసారి. ఆగింజలు తనమ్మో, తనతండ్రి శల్లి నాయనమ్మో దంచడం. కొన్నిగింజలు అమ్ముకోడం గంజిశప్ప అణ్ణమేమెరుగు తనకుటుంబాలు. కూరలులేవు. పచ్చళ్ళులేవు. పిండివంటలు తెలియదు. నెయ్యి మజ్జిగ గూపు రేఖావిలాసాలే లేవు. మేకమాంసం, కోడిమాంసం,

మొదలయిన వావితో పులావులు, కురమాలు తమ జగత్తులో తమవారు ఎరుగరు.

కాఫీహోటల్ షేమిట్ మాదిగవారి కేమి తెలుసును. బుధవారం సంతనాడు ఒకకానీ పెట్టి సోడా కొని తాగడం తా నెరుగును. ఆసోడా అయినా ఒక మహమ్మదీయునిది. పెద్ద కులాలవారు పెట్టిన దుకాణాలలో ఎవరయ్యా తమకు సోడా ఇచ్చేది? ఏ బ్రతికి చెడ్డవాని దుకాణంలోనో, ఇవి నొరిక్లే, ఆక్టోబర్లో ఇతరులు ఎవ్వరూ కొనరు,

హాష్టలులో ఇడ్డెనులు, పెసరట్లు, అట్లు. పకోడీలు, గారెలు, ఆనడ, పూరీలు, బజ్జీలు, బొబ్బట్లు, ఫేణీలు, కాఫీలు చేస్తూనే ఉన్నారు. ఎన్నిరకాలకూరలు, పులుసులు, చారులు, పచ్చళ్ళు. కమ్మటినేయి, పెరుగు.

ఇవన్నీ తింటూ ఎల్లమంద తన వారిని తనజాతీసి. భారతదేశంలో ఉన్న బీడవారిని ముష్టివారిని తలచుకోని రోజు లేదు.

ఇవన్నీ భగవంతుని చిద్విలాసాలా? భగవంతునికి సంబంధం లేదా? భగవంతుడున్నాడా? ఉంటే ఈతేడా లేమిటి? మనుష్యాని కన్న అన్నారు. కర్మ ఏమిటి? ఈ భావాలు ఈ వేదాంతాలు, ఈ విచారణ ఎల్లమందకు ఏమి తెలుస్తాయి.

౪

ఒక్కడూ గోదావరి గట్టున కూర్చునేవాడు. మూరం
గా గోదావరి. ఒకనాడు వరదలై ప్రవహించింది. ఒకనాడు
నిర్మల నీలజాలై ప్రవహించింది. ఒకనాడు ఇసుకలు, ఇంకొక
నాడు అంతా జలమయం. ఈరెంటి భావాలకూమధ్య ఎన్నో
తేడాలు. అన్ని నీళ్ళూ సముద్రంలో కలవవు, అన్ని నీళ్ళూ
పోలాలు తడవవు, అన్ని నీళ్ళూ బట్టలు ఉడకవు, అన్ని
నీళ్ళూ మనుష్యులదాహం తీర్చవు. అన్ని నీళ్ళూ మనుష్యుల
ఈత ఆనందం తీర్చవు.

ఈత అంటే మొదట ఎల్లమంద భయపడ్డాడు. గోదా
వరి ఏడాదికో విద్యార్థిని బలి పుచ్చుకుంటూ ఉంటుంది.

ఒక స్నేహితుడు :—ఎల్లమందా రావోయి ఈత
నేర్చుకోపోతే జన్మలో ఒక ఆనందం మనకి తప్పిపోయిన
న్నమాట !

ఎల్లమంద :—గోదావరిలో దిగటమే ?

స్నేహి :—గోదావరి మనకు విరోధంటా ?

ఎల్ల :—అదికాదురా, నాబోటి దద్దరిస్తే గోదా
వరికి బలి అవడం !

స్నేహి :—ఒరే ! పుట్ బాల్ ఆట కో అందరినీమించి
పోయిన వాడవు నీకు ఈతకాకపోతే, పెద్ద అనమానం

కాదుటా? రా నేను నేర్పుతాను. బలి అయ్యేవాళ్లు, ఎప్పుడూ ఎందుకో పడితే అందుకోనే బలి అవుతారు.

ఆనాటినుండి ఎల్లమంద పట్టుదలగా ఈత నేర్చుకోవడం సాగించాడు. ఒంటిగా తనకడకు వచ్చినప్పుడల్లా గోదావరితల్లి ఎల్లమందతో ఎప్పుడూ మాట్లాడుతూనే ఉండేది. ఆలాంటి దేవి ఇప్పుడు చేతులు చాచే ఆతన్ని పిలిచింది. హృదయానికి అదుముకుంది. ఆతనితో తనివితీరా మాట్లాడేది, మాటలాడేటప్పుడు ఆమె వాక్యాలు ఆతని హృదయానికి వినబడేవి ఆతని హృదయం ఆమెతో మాటలాడేది.

నెల రోజులలో భయం పోయింది. మూడు నెలలలో ఈత రకాలన్నీ వచ్చాయి. నాలుగు నెలలలో దమ్ము పట్టడం వచ్చింది. అయిదు నెలలలో దూరం వెళ్ళడం వచ్చింది. ఆరు నెలలలో ఈతలో అందెవేసినచేయి అయ్యాడు.

ఇంత చక్కగా ఆతనికి ఈత రానడానికి ఎక్కువ కారణం గోదావరిదేవే !

గోదావరి కొందరిని ప్రేమిస్తుంది. వారిని ఆభరణంలా తన హృదయంలో ధరిస్తుంది. తల్లి చిట్టి తనయుడు తప్ప టడుగులు నేర్పినట్లు, గోదావరి ఆబాలని తేల్చివేత, కుక్క ఈత, చిట్టిచేపఈత, బారఈత, పక్కఈత, నిల్వఈత, నేర్పుతుంది. చివరకు తన హృదయంపై. వెల్లకిలాసరుండి, కాళ్ళూ చేతులూ కదపకుండా తేలిపోవడం నేర్పుతుంది,

ఎల్లమంద గోదావరితోనే మాటలాడుతూ ఉండేవాడు. ఆతని అనుమానాలన్నీ ఆ మహానదీమతల్లే తీర్చేది.

ఎల్లమంద :—నీ ఈడు ఎంత తల్లీ ?

గోదావరి :—నేను అనాదిదేవిని. నాజననం గంగకు పూర్వమే. ఈ దక్కను పీఠభూమి ఆదికచ్ఛతము వీధు. అప్పుడే నేనూ ఉద్భవించాను తండ్రీ !

ఎల్లమంద :—తల్లీ ఈమాలమాదిగలకు మోక్షంలేదా? వాళ్లు ఏమితప్పుచేస్తే ఈలాంటి శిక్షపడింది అమ్మా ?

గోదావరి :—నాయనా ! ఒక జాతియొక్క పొగరు కారణం. ఒకజాతి ఎక్కువ బలమయినది. ఎక్కువ నాగరికత కలది. ఆజాతి ఈ జాతిని ఓడిస్తుంది. ఓడిపోయిన జాతితో విజయమందిన జాతి ఏ సంబంధమూ కలుగజేసుకోడానికి ఇష్టం పడదు.

వాళ్ళచేత అడ్డమైన చాకిరీలు చేయించుకోబోయింది.

ఎల్లమంద :—మేము ఈ రాజ్యాలు మొదటినుంచీ ఆక్రమించుకొని ఉన్నవాళ్ళమా ?

గోదావరి :—అవునయ్యా అవును. ఈ ప్రపంచంకో మొదట ఉద్భవించింది మీరు. మిమ్ము రాక్షసులని. నిశాలనీ, నరమాంసాశనులనీ పేరు పెట్టారు. మీలో నరమాంసాశనులూ ఉండేవారు, నిశాచరులూ ఉండేవారు.

మీరూ, మాలలూ ఆ అనాదిజాతికి రాజకులాలవారు.

ఈలా గోదావరితో తన ఆవేదనను వెళ్ళబోసుకునే వాడు. తాను రాజునన్న మహాభావం ఆతనికి కలిగింది.

ఎవరిజన్మకు మెట్లు కట్టుకుంటారో వారు పైకి వెళ్తారు. లేనివారు వేసినచోటనే ఉంటారు. అన్న ఒక జాతీయ నాయకుని మాటలు ఎల్లమందకు ఆశయ వాక్యాలయ్యాయి.

అన్ని పరీక్షలూ నెగ్గాడు. ఆతని చదువే ఆతనికి స్నేహితుడు, ఆతనికి గోదావరి స్నేహితురాలు. ఆతని బంతి ఆట ఆతనికి ప్రియురాలు.

గ

మాదిగ ఎల్లమంద బి. ఏ., ప్యాసయి వచ్చాడని జక్కరం మారు మ్రోగింది. జక్కరం మాదిగపల్లిలోని వాళ్ళంతా ఎల్లమందను చూడడానికి వచ్చారు. అందరితోనూ నవ్వుతూ మాటలాడాడు తన గుడిసెముందు నులక మంచంమీద కూర్చుని.

వెంకన్న :- ఏంటిరా ఎల్లమందయ్యా, మంగంటే అదేటి బి. యే పాసు అయినావుగదా మరి ఏంటి ఉద్దోగం సేత్తావు.

సుబ్బి :—ఆడు కలకటేరు సేత్తాడు.

పాపాయి :—కలకటేరే! అది తెల్లొళ్ళకే గాదంటు!

లచ్చన్న :—ఓసి ఈ మద్దెనే నళ్ళొళ్ళకి ఇత్తుండారు ఆళ్ళు తెల్లదొరల వనాలే ఏసి పెద్ద కలకటేరుపనే సేత్తుం దారు కాదేంటి?

ఏమిచెయ్యాలి ఎల్లమంద? ఒకపక్కని ప్రభుత్వ ఉద్యోగం చెయ్యాలని ఉంది. ఒకవైపున ప్రభుత్వోద్యోగం జీవితం కాక ఏదో మహత్తరకార్యం చేయాలని ఉంది. కలకటేరుపని చేస్తాడు. అంటే కష్టపడితే ఏకంగా ఏ డిప్యూటీ తాసిల్దారు పనో ప్రభుత్వంవారు ఇస్తారు. అక్కడనుంచి నెమ్మదిగా తాసిల్దారుపని, ఆ తర్వాత డిప్యూటీ కలెక్టరు పని, ఉపకారవేతనకాలం వచ్చేసరికి ఏ సెలక్షను గ్రేడ్లో వచ్చి, జిల్లా కలెక్టరు. రివిన్యూబోర్డు సభ్యుడూ పనిచేసి, ఉప కారవేతనం పుచ్చుకోడం!

తనకూ, తన కుటుంబానికీ ధనం, మంచి యిల్లు, బండ్లొత్తులు, మంచి బట్టలు, కాదు, నగలు వస్తాయి. తనకూ సంఘంలో గౌరవం. ఇప్పుడు తనకు యిరవై ఏళ్ళున్నాయి. ముప్పది నలుబదిఏళ్ళు ఈమెల్లు ఎక్కడా ఉంటాడు. అంతకన్న ఏంకావాలి.

ఈలోగా అమెరికన్ ఫాదిరీ ఒకడు, ఇంగ్లీషు ఫాదిరీ ఒకడూ, కొందరు తెలుగు ఫాదిరీలు తన్ను క్రైస్తవమతం

పుచ్చుకోమని పోరు పెట్టున్నారు. తమ శక్తివల్ల ఆతనికి మంచి ఉద్యోగం వేయిస్తారుట. తమమతం మంచిదట !

అమెరికన్ మిషనరీదొర :—ఏమయ్యా ! నీ పేరు ఏమి బాగుంది పేరు మంచిది ఈయలేని మతం ఓ మతమేనా?

ఎల్లమంద :—మీ రేమిపేరు ఇస్తారు ? నెతానియేలు దాని ఏబి. జార్జి, ఎడ్వర్డు, ఇసావలు. ఈశయ్య, మోసేయి, సామ్యుయేలు, కృపాదానం. దేవదానం, సత్యానందం ఈలా ఈలా ఉంటాయి. ఎల్లమంద కోటప్పకొండకు మా తలితండ్రిలు బిడ్డలు పుట్టక మొక్కుకొనివెళ్ళారు. అక్కడనుంచి వచ్చాక నేను కడుపున పడ్డాను. నా పేరు ఎల్లమంద అని పెట్టాడు, మా తండ్రి. మీకు మైకేలు ఎంతో మాకు ఎల్లమందా అంతే.

ఆమె :—పేరుసంగతి అల్లా ఉంచు. మీ వాళ్లు రాళ్ళూ రప్పలు మొక్కుతారు, జంతువుల్ని పూజిస్తారు, మా వాళ్ళు ఏకేశ్వరుడయిన భగవంతునే పూజిస్తారు.

ఎల్ల :—అయ్యా నా స్నేహితులు నాకు ఎల్లమంద మూర్తి అని పేరు పెట్టినారు. అప్పటినుంచీ మూర్తి అనే పేరు నిశ్చయమయిపోయింది. రూఢి అయింది. ఇక అనేక మంది దేవుళ్ళనీ, రాళ్ళకూ రప్పలకూ మొక్కుతామనీ మీ మిషనరీలు మావాళ్ళ నంటారు. మీరు చర్చీలకు వెడతారు. మావాళ్ళు దేవాలయాలకు వెడతారు. మీకు

జెహూవా, క్రైస్తు, మేరీ. హోలీపోస్తు. మీకు ఏంజెల్సు, మాకు దేవతలు, మీకు అపొసిల్సు, మాకు మతకర్తలు, మీకు సెయింటుస్ మాకు ఋషులు, శాంతులు. మా మతం అఖండమయినది. రాధాకృష్ణనుగారు చెప్పినట్టు జీవిత విచారణ చేసేవారు మాలో ఎక్కువమంది. కాబట్టి మాకు లక్షల కొలది వేదాంతాలు.

మిష :—నువ్వు రాధాకృష్ణనిగ్రంథాలు చదివావా?

ఎల్ల :—చదివాను. కాని చాలాభాగాలు అనంతం కాలేదు. అప్పటికీ మా వేదాంతం ఉపాధ్యాయులను అడిగితెలుసుకుంటూ ఉండేవాడిని.

మిష :—సరే ఆలోచించుకో !

ఎల్ల :—ప్రాపంచికంగా మొదటి రోజులలో మీమతంలో కలిసినవారికి లాభం ఎక్కువ. ఉండేది. ఇప్పుడు మీమతంలో కలిసినవారంతా చదువుకుంటున్నారు. అనేకులు బి. యే. లో విజయం పొందారు. వారందరికీ ఉద్యోగాలు లేవు. కాబట్టి అనేకులు మీరు పెట్టిన పాఠశాలలలోనే ఉపాధ్యాయులవు తున్నారు. కొంతమంది ప్రచారకులవుతున్నారు. మాలో చదువుకున్నవారు తక్కువ, అందుకని ప్రాపంచికంగా మాకే ఎక్కువ లాభాలు కలిగే వీళ్లున్నాయి కాదా అయ్యా?

ఎల్లమందమూర్తి లేక మూర్తికి మనస్సు పరిపరి విధాల ప్రవహిస్తోంది. ఏదీ తోచదు. బి. యే. తో తన చదువు పూర్తా?

తర్వాత ఏమి చేయాలి. ఎవ్వరు తనకు తర్వాత చదువు చెప్పించేది? ఏమిటి చదువుతాడు. బి. యే. లో ఫిజిక్సు పుచ్చుకొన్నాడు తర్వాత?

తన జాతికి ఏలా సహాయం చేయడం? మహాత్మా గాంధీ నిజంగా అనతారమూర్తి! హరిజనులని సేరు పెట్టి తమ జాతిని తక్కిన కులాలతోపాటు సమం చేయాలని తమ పవిత్ర జీవితం అంకితం చేసుకున్నారు. తన దేశంలోనివారే ఆయన దివ్యాశయాలకు అడ్డం వస్తున్నారు. ఇంతకూ ఈ కాలేజీ చదువు తమ వారందరూ చదవాలి. బాలురూ బాలికలూ కూలిపని మానివేసి చదవాలి. ఉద్యోగాలివ్వడంలో ప్రభుత్వంవారే హరిజనులవంతు ఎక్కువచేయాలి.

అంబేద్కరుగారు ఇతరమతం పుచ్చుకొంటే కొంత నయం అని తక్కిన కులాలవారిమీద కోపంతో అన్నాడు. తమ మాలమాదిగ. పెరయా, దోంబీ. మాలార్ మొదలగు కులాలవారందరూ ఇతరమతాలు పుచ్చుకొంటే ఈ సమస్య పరిష్కారందొడ్డినారే అవుతుంది. క్రైస్తవులైతే మాత్రం పాశ్చాత్యులతో సమానం జేతారా? ముస్లింలు జేతే నవాబులతో, కోటిశ్వరులతో సమానం జేతారా :

అమెరికాలో నీగ్రోలందగూ క్రైస్తవమతం పుచ్చు కున్నారు. అంతమాత్రాన వారి విషమసమస్య తీరిందా? కులాలు లేవనుకొన్న జాతులలో కులం ఇంకోరీతిగా పరిణమిస్తుంది. అన్నిటికన్న రష్యానయం. రష్యాలో ప్రతిమను ఘృడూ పైకి వెళ్ళడానికి వీలుంది. అందరూ ఒకటే అక్కడ ఆమహాత్ము బోల్షవిజయంలో ఉందికాబోలు. అయినా అక్కడ కులతత్వం ఇంకోరీతిగా తలెత్తుతుంది. జోల్షవిక్కులుకాని వారిని వారు మాదిగవారితో సమానంగా చూస్తారు. ఒక్కొక్కరకం పనిచేసేవారు ఒక్కొక్కరకం కులం అవుతారు. కులతత్వం మానవజాతిలోనే ఉందికాబోలు.

ఎల్లమందకు తనగుడిసెలో నిదురపట్టదు. తనొక్కడూ పెద్ద ఉద్యోగానికి ప్రయత్నం చేసినంతమాత్రాన ఈగూడెం అలాఉద్దీను మాయసెమ్మాతిప్పి తే మారినట్లు. లండను పికాడెల్లీ సర్క్సు అవుతుందా?

రాజమండ్రి హాస్టలు భోజనాలు తన ఇంటిదగ్గిరేవి? ఆతడు రహస్యంగా కంటినీరు కుక్కుకున్నాడు.

తనకు నాల్గేళ్ళపాటైనా తనకాభోజనాలు దొరికాయి తనవారికేవి? తన గూడెంవారికేవి ఆ భోజనాలు. తను హాస్టలులో ఉన్నంతకాలం తనకు హరిజన సంఘంవారు కొనియిచ్చిన కాంపుక్యాటు మంచంమీద పరుపుమీదా పండుకొనేవాడు. ఇంటిదగ్గిరే తనవాళ్ళేవ్వరికీ లేని భోగాలు తనకెందుకు?

మహాత్మాగాంధీ తన జాతికోసం ఎన్నిసార్లు నిరసన వ్రతం చేసినారో! తక్కిన హిందువుల హృదయంలోంచి, వారి భానంలోంచి వీరు అంటరానివారు, చూడరానివారు అనేభావం తీసివేయగలరా?

తమకు దేవాలయ ప్రవేశంలేదు. దేవాలయంలోనే దేవుడుండి, ఇంకోచోట లేడనా? కావలసినవారికి భగవంతుడు ఎక్కడబడితే అక్కడేఉన్నాడు. అసలు ఉన్నాడో లేడో? ఇంతకు నువ్వు దేవాలయంలోనికి రాకూడదు అని ఒక కులాన్ని కులాన్ని అరికట్టడంలో ఉన్న అగౌరవం అనంతం.

దేవాలయం ఈవరకు భగవంతుడు తమ్ము అంటు కుంటే మైలబడిపోతాడా! మంత్రాలు పాడుకోళ్ళల్లోనే ఉంటాయా? మంత్రంకూడా భగవంతుని గూఢపంకదా. అదీ సర్వత్రా నిండి ఉండవలసింది కదా?

ఎవరు తనకు సలహా చెప్పేది? -ఎవరు తనకు దారి చూపేది. కాంగ్రెసువారి నడిగితే, దేశసేవ చేయమంటారు. ఇతరులను అడిగితే ప్రభుత్వోద్యోగం చేయమంటారు.

ఆతడు భీమవరంలో ఉన్న దేశనాయకుడయిన దండు నారాయణరాజుగారికడకు పోయాడు. నారాయణరాజుగారు ఆతనికి అనేకవిధాల సహాయం చేస్తూ ఉండేవారు.

నారా :—నువ్వు బి. యె. ప్యాసయినంతమాత్రాన ఉరుకొంటే లాభం లేదు. ఎల్లమందా?

ఎల్ల :—పై చదువులు చదవవం ఏలా అండి.

నారా:—నీజన్మలో నీకుమెట్లుఉండాలి. మెట్లుఉండడం మూడురకాలు. భగవంతుడే ఏర్పరచిన మెట్లు; ఇతర మనుష్యులు—చుట్టాలో, స్నేహితులో, దయగలవారో ఏర్పరచిన మెట్లు; తనకు తానే ఏర్పరచుకొన్న మెట్లు. ఈ చివర రకం మెట్లే ఉత్తమమయినవి.

ఎల్లమంద :—అవునండి, ఏం ఏర్పరచుకోను, నేను నాకు నిర్మించుకొనేమెట్లూ రెండు రకాలు ఉంటాయండి. నాకోసం మెట్లు కట్టుకొని నేను ఎక్కవచ్చును. నాజాతి కోసం, నా దేశంకోసం మెట్లు కట్టుకొని నేను ఎక్కుతూ నాతోపాటు ఇతరులనూ ఎక్కించవచ్చును.

నారా :—నీపాట ఎంతో సమంజసంగా ఉంది. నీ కొరకే నువ్వు మెట్లు కట్టుకుంటే. భారతీయ కేంద్ర ప్రభుత్వ సభ్యుడుగా కావచ్చును. నీజాతి పేరును వాడుకుంటూ, నీజాతివారి నే నీకు మెట్లు చేసుకోవచ్చును అలాంటి పెద్దలున్నారు. అనేకమయిన పార్టీలు అలాంటివి ఉన్నాయి పేరులు.

ఎల్లమంద :—అవునండి, చివరకు జాతీయసంస్థ అయి, మహాత్తమమూ పవిత్రమూ అయిన కాంగ్రెసునే తమకు మెట్లుగా ఉపయోగించుకొనే పెద్దలున్నారు కాదాఅండి.

నారా :—బాగా అన్నావు ఎల్లమందా ! కనక నువ్వు నీచస్థితిలో నీ జాతిని పైకి తీసుకు వెళ్ళడమా, లేక నీకు నువ్వు బాగుపడడమా నువ్వే ఆలోచించుకోవాలి.

ఎల్లమంద ఇంటికి వెళ్ళినాడు. ఒక రాత్రుల్లా నిద్ర లేచి పక్కమీద దొరికినాడు. లేచి వీధిలోకి వచ్చాడు. కుక్కలు అరుస్తున్నాయి. చెడువాసన ప్రపంచమే నిండి వున్నట్లుగా అవుతున్నది.

ఇంట్లో తనవారి చెడువాసన, చెడుబట్టల వాసన, నీచ స్థితి వాసన.

ఆ దుర్గంధం ఏనాటికయినా తన జాతిని వదలదా ? తనజాతి నిదురించే ఈ పల్లెపయిన ప్రసరించే చంద్రకిరణాలు సుగంధాల జల్లుతూ ప్రతిఫలించే దినాలు రానేరావా ? ఈ దేశానికి సుగతి లేదా ?

ద్వితీయభాగం

వైద్యవిద్యార్థిని

ఆ బాలిక వైద్యవిద్యార్థిని. మూడవ సంవత్సరం చదువుతోంది. అసలయిన యురేషియను జాతికి చెందిన ఊత్తమ వంశీకురాలు.

కైపు పరిపాలించిన రోజులలో ఇంగ్లండునుంచి దిగిన బ్రిటిషు యుద్ధభటులు, కర్కోటకులు. వారి నాయకులు కొంచెం పెద్ద కుటుంబాలవారైనా, ఇంగ్లండులో ఎందుకు పనికిరాక తమ కుటుంబాలకు వేరుపురుగులుగా పరిగణింప చుట్టాల అభిమానం. వారి పలుకుబడులవల్ల హిందూ దేశానికి వెళ్ళే యుద్ధ సైనికులకు నాయకులుగా వచ్చిన పిట్టపిడుగులు.

ఆ పిట్టపిడుగులకు నాయకుడు కైపు. కైపుకు కుడిభుజం మేజరు రిచ్చార్డు కార్లయిలు, మేజరు రిచ్చార్డు కార్లయిలు ముష్టి యుద్ధం కో అందె వేసినచేయి. ఆనాటి ఇంగ్లండులో అయిదు కొంటేలకు ఏకైక విజయంగా బహుమానాలు

పోందినవాడు. ఆతనిపేరు ఆతని తలితండ్రిలు, అన్నదమ్ములు. అక్కచెల్లెళ్లు దగ్గర చుట్టాలు ఎవ్వరూ ఉచ్చరించేవారు కారు.

మేజరు రిచ్చార్డు మందతప్పిన గొర్రెకాడు. గొర్రె చీంబోతు. విజయ విలియంరాజు కాలంనుంచీ ఇంగ్లండులో ప్రసిద్ధికెక్కిన మధ్యకొంటీల రైతు కామందుల కుటుంబాలకు అపఖ్యాతి తెచ్చిన నల్లగొర్రె చీంబోతు, రైతుఖామందులు (ఇయోమెన్) ఇంగ్లీషు జాతికి వెన్నెముకకు ఆలాంటి మేజరు రిచ్చార్డు కెళ్తానుగా హిందూ దేశానికి వచ్చాడు. ఆర్కాటు వగయిరా యుద్ధాలలో నిరుపమానమైన విక్రమం చూపించాడు. ఒక ఉత్తమ ముస్లిం రాజకుటుంబములోని బాలికను పెండ్లాడి హిందూ దేశంలోనే ఉండిపోయి, ఆస్తి సంపాదించుకొని ఉండిపోయాడు.

ఆ వంశంవారు ఉత్తమ యూరేషియగువారయ్యారు. ఈ వంశములోని బాలికలు కొందరు అసలు ఇంగ్లీషు భక్తులను చేసుకొని ఇంగ్లండుకూడా వెళ్ళారు. పురుషులు హిందువులలో క్రైస్తవమతం పుచ్చుకొన్న ఉత్తమ కుటుంబాలవారి బాలికలను చేసుకొంటూ వర్తకము, ప్రభుత్వోద్యోగాలు, రైల్వే ఉద్యోగాలు చేస్తూ మంచి చదువులు చదువుకుంటూ పేరుపోంది వచ్చారు.

వారికి హిందువులకన్న, ముస్లింలకన్న, భారతీయ క్రైస్తవులకన్న భారతదేశం అంటే ఎక్కువ ప్రేమ. మదరాసులో వారికి పది మేడలున్నాయి. చాలాచోట్ల భూములు తోటలూ ఉన్నాయి.

ఆ వంశములో రైల్వే ఇంజనీయరు ఎడ్వర్డు కార్లయెలు గారి కుమార్తె జెన్నిఫర్ కార్లయెలు ఎంతో అందమయిన బాలిక ఆంగ్లేయులకున్న స్వచ్ఛమైన తెలుపు కాకపోయినా జెన్నిఫర్ దేహచ్ఛాయ బంగారు సూర్యకిరణాలు హిమాలయ శృంగాలపైన ప్రసరించిన దివ్యక్షణంనాటి పరమ మధుర వర్ణం! జెన్నిఫర్ తండ్రి ఎడ్వర్డుకార్లయెలు గారు బి. యి వరీక్షలో మొదటి తరగతిలో విజయమంది ఎం. ఎస్. ఎం. రైల్వే ఇంజనీయరు అయి ఇప్పుడు చీఫ్ ఇంజనీయరుగా వున్నారు.

జెన్నిఫర్ ఎడ్వర్డుకార్లయెలు గారి ముగ్గురి బిడ్డలలో కడసారిది. మొదటి ఇద్దరూ మొగవారు. పెద్దకొడుకు రిచ్చార్డు కార్లయెలు బి. యే. కాగానే భారతీయ సైనిక దళ నాయకుడు కావడానికి నిశ్చయించు కొన్నాడు. అందుకై ఢోరాఘాన్ సైనిక కళాశాలలో చేరి విజయమంది, ఇప్పుడు మేజరై పెషావరు శిబిరంలో ఉన్నాడు. ఆతడు ఉత్తరాది యూరేషియను బాలిక నొకరైను వివాహమై ఇద్దరు బిడ్డల తండ్రి అయినాడు.

రెండవ కొమరుడు ఇరవై యొక్క సంవత్సరాల
ఈడున్న రోజులలో మదరాసు లయోకాలేజీలో బి. యె. లో
కృతార్థుడై ఇంగ్లండులో విద్యుత్ ఇంజనీయరు విద్య నేర్చు
కోడానికి సంకల్పించాడు. ఆతనిపేరు లయోనెలు.

ఆతడు 1931 వ సంవత్సరం మే నెలలో ఇంగ్లండువెళ్ళి
పి. అండుకో ఓడ రావల్పిండిలో రెండవ తరగతిలో
ప్రయాణం చేసి ఎల్లమందమూర్తిని కలుసుకొన్నాడు.
లండన్ లో కూడా ఎల్లమందకు ఒకరు రాజమహేంద్రవరంలో
ఒకరు మద్రాసులో ఉన్న మొదటినుంచీ ఎందుకో విద్యుత్
శక్తి అంటే అభిమానంపుట్టి ఇంగ్లండువెళ్ళి ఇంజనీర్లు అవు
దామని వారికి గాఢవాంఛలు గలిగినాయి. వారిద్దరూకలిసి
ఇంగ్లండు చేరినారు. లండనులోనూ ఇవ్వకూకలిసి ఒకే బస
కుదుచ్చుకున్నారు.

నారాయణరాజు గారి సహాయంవల్ల హరిజన నిధి
నుండి మొట్టమొదట వేయి, తర్వాత నెలకు ఏబై రూపాయల
వేతనం మూర్తికి వాగ్దానం అయినది. ఆంధ్ర జమీందారుల
లో ఉత్తములు శ్రీపురం జమీందారులు నెలకు ఏబై
చొప్పున ఇచ్చుటకు మూడు ఏండ్లకు అయ్యే పద్దెనిమిది వందల
రూపాయలు మూర్తికియ్యాయ వాగ్దానం చేశారు.

నారాయణరాజు గారి సహాయంవల్ల భీమవర తాలూకా
లోని ధనవంతులయిన క్షత్రియులు, తటవర్తి వారు, కోరు

కొల్లు కరణంగారు రెండువేల గూపాయలు వసూలు చేసి ఇచ్చినారు. ఈ మూడేళ్ళలో ఇంకొక వేయి గూపాయలు వసూలుచేసి పంపుతామవి మాట యిచ్చారు.

అలా చిన్నన్నగారు ఇంగండులో చదివే రోజులలో పద్దెనిమిదేళ్ళ ఈడు బాలిక జెన్నిఫర్ మదరాసు వైద్య కళాశాలలో చేరింది. కార్లయె - వంశంలో వైద్యవిశారదలైన స్త్రీలు ఎంతమందో తరతరాలనుంచి ప్రసిద్ధి పొందారు. వారు నయ్యపని నేర్చుకొని రెడ్ క్రాసులో పని చేస్తూ ఉండేవారు.

ఈనాడు, ప్రసిద్ధ వైద్యురాలయి మదరాసు ఫోషా ఆస్పత్రికి ముఖ్య వైద్యురాలయిన మేనత్త డాక్టరు గ్రేస్ పెంపిల్లనులా ఆమెకూడా వైద్యురాలు కా సంకల్పించి జెన్నిఫర్ వైద్యకళాశాలలో చేరింది. డాక్టరు గ్రేస్ గారి భర్త డాక్టరు పెంపిల్లను కలకత్తా యూరోపియనులలో ఉత్తమ కుటుంబీకుడు.

జెన్నిఫర్ వైద్యకళాశాలలో మూడవ తరగతి చదువుతూ అందరి బాలికలతో ఆనందంగా మెలుగుతూ, పెన్సిస్ ఆడుతూ, భారతీయ రాజకీయాలనుగూర్చి, తనజాతి భవిష్యత్తును గూర్చి, ప్రపంచ రాజకీయాలు గూర్చి, వైద్య విద్య సహాయము. మానవుడు అనే అఖండ విషయాన్ని

గూర్చి తనవారితో, తోటి బాలురతోనూ చర్చిస్తూ ఉండేది.

జెన్ని :—యరేషియను జాతి చివరకు గబ్బిలంలా తేలింది. భారతీయులకు ఆజాతిఅందే గౌరవంలేదు తమ తక్కువ కులంకన్న అధ్వాన్నంగా చూస్తారు.

మార్థా :—(దూరపుచుట్టం) అవును జెన్నీ, ఇంగ్లీషు వారు మనకీ వారికీ సంబంధమున్నట్టే ఆలోచించరు.

హెన్రీ :—(మార్థాభగ్న) అవును మార్థీ. వాళ్ళ దృష్టిలో మన ఆడవాళ్ళు వాళ్ళ సైనికులు భరతదేశంలో ఉన్నప్పుడు వాళ్ళ గాఢ పురుషత్వ రాక్షసికామం తీర్చడానికి ఏర్పాటయిన ఒక వీలయిన, ఫరవాలేని, చక్కని స్త్రీ వాల్వని.

జెన్నీ :—అందుకు ముందర తమూరు మన యరేషియను జాతి ఆడముండలేగా! భరతదేశంలో. బర్మలో, జాపాలో, మలయాలో, ఇండోచైనాలో, సిన్చైనాలో, అమెరికాలో, ఆఫ్రికాలో మనజాతి ఉద్భవించి ఎక్కడా ఉత్తమస్థితి సంపాదించుకోలేక ఎన్ని నీచత్వాలు అనుభవిస్తోందో!

హెన్రీ :—రెండు జాతులు కలుస్తాయి. ఈ జాతి పురుషులు ఆ జాతి స్త్రీలను, ఆ జాతి స్త్రీలను వాంఛిస్తారు. ప్రేమిస్తారు. కాని నల్లజాతివాళ్ళలో, రంగుల జాతివాళ్ళలో

పురుషులు తెల్లజాతి పురుషుల్ని ప్రేమించకూడదు. కలియ కూడదు.

మార్థా :—వాళ్ళ పురుషులు తమ కక్కుర్తులు రంగులజాతి స్త్రీలతో తీర్చుకోవచ్చును.

జెన్నీ :—అవును మార్థీ ! నాకు బాధ వచ్చేది ఎక్కడంటే, తమ పురుషుల పశుత్వంవల్ల దేశ దేశాలతోనూ ఎవరికీ అక్కరలేని ఒక సంకరజాతి ఉద్భవిస్తే వారినిగురించి ఆ తెల్లజాతివాళ్ళు ఒక్క పిసరు ఆలోచించి వారికి తగిన మార్గం చూపిస్తేనా ?

హెన్రీ :—యిందులో నాకు నచ్చింది ఒక్క ముస్లిం సంఘంవారు ఏ జాతినయినా తమతో కలుపుకుంటారు. ఏ యింటి మిశ్రమాలయినా ఆమహాసంఘంలో కలిసిపోతుంది తెల్ల ముస్లింలున్నారు. బంగారు ముస్లింలున్నారు, నల్లముస్లింలున్నారు, చీకాముస్లింలు, జాలాముస్లింలు, నీగోముస్లింలు భాగవతీయులు, ఆర్మీనియనులు వగైరా వగైరా అందరూ ఒక బ్రహ్మాండమైన సంఘం.

మార్థా :—అవును హెన్రీప్రియా ! కాని మన క్రైస్తవ మహాసంఘంలో హిందువులలో ఉన్నట్లు కులాలు కులాలు !

ఈలాంటి సంభాషణలు ఆ జాతిలో కాస్త చదువు కున్నవారు ఎప్పుడూ చేసుకుంటూ వుంటారు.

వైద్యకళాశాలకు పెందలకడనే వెళ్ళవలసి వున్నది. కాబట్టి జెన్నిఫరు తెల్లవారగట్లనే లేచి, కొంచెంసేపు ఏదో ఆలోచనలతో పక్కలో దొర్లుతుంటుంది. ఆ సమయంలోనే యేవనస్నాతయై, అప్పుడే వికసించు గులాబిపూవై. ఉదయించు ఉషాబాలయైన జెన్నిఫరుకు యావనపు గుబాళింపు కాంక్షలు ఉద్భవిస్తాయి. ఒళ్ళు జల్లుమంటుంది.

ఉప్పుగా వేలాలను అదుముకొని సంబాళించుకుంటుంది. ఆమె వివశ అవుతుంది. ఎవరెవరో తన్నెరిగి తనతో చనువుగా మెలిగే యువకులను తలపోసుకుంటుంది. వారితో సంస్కరము ఊహించుకుంటుంది. ఆభావము ఆమెకు తృప్తి ఇవ్వదు. తన్నుగూర్చి విరాళిపొందే కోడెకాళ్ళు జ్ఞప్తికి వస్తారు. తన యూరేషియను జాతివాళ్ళు, తన తరగతి బాలురు, తనతో నాట్యంచేసిన తన దూరపు దగ్గిర చుట్టాల బాలురు, తన్ను దగ్గిరగాఢీసుకొనేవాళ్ళు, కాంక్షతో గొంతుకు బిగుసుకుపోగా అస్పష్ట స్వనంతో మాటలాడేవాడు అందరూ జ్ఞాపకం వస్తారు. ఒళ్ళు వేడక్కుతుంది. కాని ఏదో ఒక అతిదూరపు అతి దగ్గిరకోర్కె, అతి స్వచ్ఛమైన వాంఛ, అస్వక్తమయిన ఆశ తన్ను ఆపుచేస్తుంది.

ఒకసారి, గాఢ బాలికావాంఛ తీర్చుకున్న మాత్రాన ఆమె ఏదో యమచోకం పడిపోతుందని జెన్నిఫర్ నమ్మదు.

కాని, ఒక స్వచ్ఛమైన జీవితం తన అనుభవానికి అనాఘాతమైరావాలి. తానా జీవితాన్ని పొదివికొనడానికి అనాఘాతమై ఉండాలి. ఈ అతి ఎత్తైన కాంక్షను అనుభవించడానికి ఆమె ఎదురు చూస్తోంది.

ఆకాంక్షా దినాలలో, అతిచదువుదినాలలో, రోగాలను గూర్చి తెలుసుకొనే దినాలలో మనస్తత్వాన్ని గూర్చి విచారణచేసేదినాలలో ఇంగ్లండులోలండనుమహానగరంలోనివసించే లయనెల్ దగ్గరడింను చెల్లెలు జెన్ని ఫర్కు ఉత్తరం వచ్చింది.

ఇదివరకే అనేక ఉత్తరాలు వచ్చినాయి. కాని ఈ ఉత్తరంలో ఒక ముఖ్య విషయం వ్రాశాడు.

భారతీయ ఆస్పాసియేట్ చాంబర్సు

3 న అంతస్తు 75-వార్డు స్ట్రీటు.

సో హో

6 అక్టోబరు 1934.

ప్రియతమమైన జెన్నీ !

నాకీ ఉదయం ఒక మహాత్మరమైన సన్నివేశం జరిగింది. నా జీవితంలో అది ఎంతో మహాత్మరమైన మార్పు తీసుకొని వచ్చేది.

మన ఇంటి పేరున్న ఒక చితికిపోయిన పెద్దకుటుంబపు అమ్మాయి ఇక్కడ ఒక కంపెనీలో మానేజింగు డైరెక్టరుకు ఆంతరంగిక కార్యదర్శిగా ఉంది. ఆ అమ్మాయికీ నాకు ప్రథమ పరిచయం మేము కాపురమున్న మేడలోనే జరిగింది.

ఈ మేడలో రెండవ అంతస్తులో ఆమె చుట్టాలు వున్నారు. ఆమె తరచుగా ఇక్కడకు వస్తూఉంటుంది. ఇప్పటికీ మూడు నెలల క్రితం ఆమె నేను తారసిల్లడం విచిత్రంగానే! ఆమెను నేను ఓ మోటారు బారినుండి రక్షించాను. అక్కడనుంచి మా స్నేహం వృద్ధి పొందింది. మా స్నేహం గాఢమై ప్రేమ పరిణామం పొందింది.

మా మా కుటుంబాల సంగతులు తెలుసుకోవడంలో మన పూర్వీకుడయిన మేజరు అన్నగారే ఈ కుటుంబానికి పూర్వీకుడు,

అతి సంతోషంతో ఆ పూర్వపు చుట్టరికం తలుచుకుంటూ ఏలాగో కాలక్షేపం చేస్తూ గౌరవంగా బ్రతుకుతున్న నా ప్రాణప్రియ ఎలిజబెత్ తలితండ్రిలకడకు మేము ఇద్దరం వెళ్ళాం.

వాళ్ళు నన్నెంతో గౌరవం చేశారు. కాని నాఎలిజబెత్తుల వివాహానికి ఒప్పకోలేదు. ఎలిజబెత్తు అన్నగారు బాగా విముఖుడయ్యాడు. సంపూర్ణ భారతీయుణ్ణి ఒకణ్ణి తన

చెల్లెలు చేసుకోడానికి ఒప్పుకుంటాడటకాని, యూరేషియనును చేసుకోడానికి ఒప్పుకోడట.

అక్కడనుంచి విజ్ఞాకీ. ఆమె కుటుంబానికి విజ్ఞాకులు సంభవించినంతయింది. చివరకు పార్సెన్ (ఒక మతద్యోగి) అయిన ఆ బాలిక తండ్రి మా వివాహానికి ఒప్పుకున్నాడు.

చెల్లీ! నేను ఇప్పుడు ఏడవ ఆనందస్వర్గంలో ఉన్నాను. తండ్రిగారికి, అమ్మగారికికూడా ఉత్తరాలు రాశాను,

కాబోయే నా మామగారిని ఒప్పించింది; మూర్తి మూర్తి అంటే ఎవరనుకున్నావు. అంత తక్కువజాతి హిందువుడైనా, అంత పెద్దజాతి యువకుడు ఇంకోడులేడు. ఆతడు అమృతం. ఆతడు పనిలో ఒక పెద్దజై నమో! ఎప్పుడూ ఆలోచనే! ప్రతి విషయాన్ని గురించి తర్కించుకుంటాడు ఆలోచిస్తాడు. అర్థమై, అవగాహనమై పూరిగా ఆతని మెదడు సొత్తు అయినవరకూ ఆ విషయాన్ని గురించి తెలుసుకోవడం మానడు. ప్రతిజ్ఞచేత ప్రతిభ సంపాదించుకునే మహా తపస్వి. ఈ దేశంలో ఉన్న విద్యుచ్ఛక్తి కర్మాగారాలకు వెళ్తాడు. నన్ను తనతో లాక్కుపోతాడు. అతడు చదువుతో నాకు వినిపిస్తాడు. నన్ను చదివిస్తాడు. నాచేత తనతో పాటు లెక్కలన్నీ చేయిస్తాడు.

ఇంక మూర్తి గుణగణాల్ని గురించి నేను వర్ణించలేను. వరో షేక్సుపియరో; బెర్నార్డుషా ఓరావాలి! అంత చుట్టితోడన్న సంఘంలోనుంచి ఆలాంటి మహాత్ముడు లావచ్చాడు.

నీకీ తపస్సుకు కారణం ఏమిటంటే “మహాత్మాగాంధీ యుఖ్యంగా!” అంటాడు. “ఈనాటి కాలంరెండు” అంటాడు,

మూర్తి మాకాజ్ఞాయే మామగారితో మహాత్ముని మాట్లాడాడు. ఆతని మనస్సు తిప్పినాడు. మూర్తి వేదాంతమే వేరు, గాంధీని గురించి మాయద్దరకూ కొన్ని నెలలు రాదనలు జరిగాయి.

చేతి పరిశ్రమలు మానవ కృషి అంట, అవి దివ్య స్మృత్యాలట! యంత్ర పరిశ్రమ రాక్షసమట! (సాటా నెస్యూర) సైతానును మనం లోబరచుకుంటే రాక్షసత్వాన్ని బానిసగా చేసుకున్నట్లు మాత్రమట! సైతానును భగవతోన్ముఖం చేస్తే, సైతాను అప్పుడు తనలోని దేవత్వం తిరిగి పొంది పనలనుకూకా దేవతా మానవులగా మారుస్తాడట.

రష్యా బోల్షవిజము రాక్షసత్వాన్ని బానిసగా చేసుకున్నదట. ఇంగ్లండు అమెరికాలు రాక్షసత్వానికే బానిస అట. రష్యా బోల్షవిజంతో గాంధీతత్వం రంగరిస్తే ప్రపంచ

సమస్యలు సిమెంటుదారులు కావుగదా. వజ్ర్యాంలదారు లవుతాయట.

హిందూ సంఘంలో తామెంత నీచస్థితిలో ఉన్నారో, మనమూ తెల్లజాతిలో అంతకన్న నీచస్థితిలో ఉన్నామట. ఆ స్థితిని తీసివేసుకునే శక్తి మనలోనే ఉందంటాడు. దానికి ముఖ్యమార్గం మనం సంపూర్ణంగా భారతీయుల మనుకొవా లట. భారతీయులు తమ అభ్యుదయంకోసం, తమ స్వాతంత్ర్యంకోసం ఏఏమహాసంస్థలు ఉద్భవింపజేసికొని మహా పోరాటం సాగిస్తున్నారో, ఆయాసంస్థలలో మనంకూడా చేరాలట, ఇంతవరకు మనం ఆలా చేయటంలేదట! చెల్లీ నువ్వు స్నేహితునితో కలుసుకు మాట్లాడి తీరాలి.

ప్రేమతో

ల య నె ల్.

ఈ ఉత్తరం చదువుకుంది. తన చిన్నన్న ప్రతిఉత్తరం లోనూ ఆ బాలకుణ్ణి గురించి వ్రాస్తున్నాడు. ఏమిరకం యువకుడో అతను? అని మాత్రం ప్రశ్నించుకుంటూ ఉంటుంది జెన్నిఫర్.

౨

1934 నుంచి 1937 డిశంబరు వరకు అన్నగారు లయ నెల్ ఇంగ్లండునుంచి ఉత్తరాలు రాస్తూనే ఉన్నాడు.

తనకూ తన ప్రియమూర్తి ఎలిజబెత్ కు అంతకన్న అంత
కన్న ఎంత పరమాద్భుతమయిన ప్రేమో వృద్ధి అయిందట.
తనచదువు ఒక మోస్తరట. తన ప్రాణస్నేహితుడు మూర్తి
చదువు అఖండదీప్తితో ప్రజ్వలిస్తో ఉందట !

పరీక్షలు కాగానే అన్నగారు రాసిన ఉత్తరంలో
మూర్తి ఆవడు జయమందిన వారందరిలో మొట్టమొదటి
వాడుగా వచ్చాడనీ తాను ఒక్క మొదటి తరగతిలో
మాత్రం రాగలిగినానని. తనకూ మూర్తికీ తాతావారు తమ
నగర్ కర్మాగారానికి రమ్మన్నారనీ, అందుకు మూర్తి
ఒప్పుకోలేదనీ, తాను ఒప్పుకున్నాననీ ఉత్తరం రాశాడు.

ఆ ఉత్తరంలో మూర్తి అమెరికా వెడుతున్నాడనీ
అక్కడ పెన్నెసీనది ఆనకట్టలు, అందువల్ల విద్యుచ్ఛక్తి
ఉద్భవించే విషయాలను గూర్చి నేర్చుకోడానికి వెడుతున్నా
డనీ వ్రాశాడు. తాను ఇంగ్లండా, జర్మనీ, రష్యాలలో
విద్యుచ్ఛక్తి విధానాలన్నీ పరీక్షించి నేర్చుకు వస్తాడట.
ముఖ్యంగా రష్యాలో “నీపరునది” ఆనకట్ట దానివల్ల
విద్యుచ్ఛక్తి ఉద్భవించే విధానమూ ఒక సంవత్సరంపాటు
నేర్చుకు వస్తాడట. అందుకయ్యే కర్చు అంతా “తాతా”
కంపెనీవారే ఇస్తున్నారు అనీ రాశాడు.

తాను ఎలిజబెత్ ను వివాహమై, ఆమెతోకూడా
రష్యా మొదలయిన దేశాలన్నీ చూస్తాడట.

అన్నగారు రాసిన ఉత్తరాలలో వర్ణింపబడిన ఆ “మూర్తి” ఎవరు చెప్పా అన్న ప్రశ్న జెన్నిఫర్ హృదయంలో ఉద్భవించింది. తన తల్లితో మూర్తిని గూర్చి చర్చించేది, తనకు అన్నగారు రెండు డజన్లు ఫోటోలు పంపించాడు, అందులో మూడు మూర్తి తానూ తీయించు కున్నవి, నాలుగు తన్ను ఒక్కణ్ణే మూర్తి వివిధ స్థలాలలో తీసినవి. రెండు అన్నగారు ప్రత్యేకంగా ఒకమంచి కంపెనీలో తీయించుకున్నవి. రెండు మూర్తి ఫోటోలు తాను తీసినవి. తానూ తన కాలేజీ నిద్యార్థులూ ఆచార్యులూ అందరూ కలిసి తీయించుకున్నవి రెండు. అన్నగారు ఆతని ప్రియురాలు కలిసి తీయించుకున్నవి మూడు, ఆతని ప్రియురాలిది ఒకటి, ఆమె కుటుంబము బొమ్మ ఒకటి. తక్కినవి ఇతరాలు.

మూర్తి ఫోటోమాత్రం జెన్నిఫర్ను కొంచెం ఆకర్షించింది. ఆ అబ్బాయి చరిత్ర విచిత్రమయినదన్న ఆశ్చర్యము, ఈతని సంఘం అంత దుర్భరమయిన స్థితిలో ఉన్నదన్న కరుణ, అంత అధోగతి స్థితిలోనుండి పట్టుదలతో, అద్భుతమయిన శక్తితో ఈలా పైకి వసున్నాడన్న గౌరవమూ ఆమెకు కలిగాయి.

ఆ ఫోటో లన్నిటిబట్టి ఈ అబ్బాయి ఏలా ఉంటాడు అని ఊహించుకునేది. కారునలుపు కాకపోయినా, నలుపే!

ముఖం మాత్రం విశాల ఫాలంతో, గుండ్రని తనంలో;
వచ్చే కోలతనంతో, చదరపు గడ్డంతో; స్పష్టమయిన రేఖ
లతో, శక్తిని సూచించే వంపులతో వీరుని ముఖాన్ని
ప్రత్యక్షం చేస్తున్నది.

వైద్య విద్యార్థులకు స్త్రీ పురుష సంబంధాల విష
యంలో లేనిపోని పిచ్చి పిచ్చి భావాలు లేవు. రతి అనేది
భౌతికమయిన అనుభవం, అందులో ముఖ్యంగా నరముల
స్పందనం ఎక్కువ ఉంటుంది ఆ నరములద్వారా మెదడుకు
ఆనందం కలుగుతుంది. భౌతికమయిన వాంఛలకు నరాల
స్పందనంవల్ల ఆనందం అనుభవం మెదడుకు కలుగుతుంది.

కోపం కలుగడానికి ఇంకొక మనుష్యుడు ఎదురు
ఉండాలి. అలాగే స్త్రీ పురుష సంబంధమయిన వాంఛకు
స్త్రీ పురుషు లొకరికొకరు తారసిల్లాలి,

జెన్నిఫర్ కొంచెం పొట్టి నాలుగడుగుల పది అంగు
ళాలుంటుంది. ఐన పొంకం కలిగిన అనయవాలుతో బంగార
తీగలా ఉంటుంది.

ఆ అమ్మాయి సముద్ర స్నానానికి వెళ్ళి నప్పుడు
చూడాలి ఆమె దేహం ఎందం. ఆమె అంగాల పొంకం

తీగెలు సాగిన పచ్చ సంపెంగ నికుంజము. పిడికిటకు దొరికే
ఆమె నడుము కటిరేఖలలో నాతిగా విస్తరించి స్నిగ్ధమై.
స్విన్నమై దంతం చెక్కిన జఘనవక్రతలలో పొంగి నదిలా
పాదాలకు ప్రవహించినది. ఆమె వక్షోజద్వయ కలశాలు
స్వచ్ఛరజిత స్వప్నాలు. ఆమె మోము కొద్దిగా కోలనై పైకి
వట్ట్రవ తిరిగిన తిలపుల్ప నాసికతో, చిరుగులాబీ మొగ్గజంట
వదనంతో మాలతీ పూలగుత్తి చిబుకంతో, చిరునవ్వుతో
పాల్కడలి పొంగులై సుడులుపడి, ఉషారుణవర్ణచ్ఛపుల ప్రస
రించే గంధ ఫలకాలతో శిల్పులకాశయ ప్రత్యక్షమే ఆ బాలిక.

ఇసుకలో నడుస్తూ సముద్రవీచికలలోకి చొచ్చుకు
వెళ్ళుతూఉన్న జెన్ని ఫర్ కలశాంబోధీ తరంగోద్భవ ఘృతా
చీబాల! ఆమెనడక ఆరభిరాగకల్పన. ఆమె ఒయారము
శృంగారరసావిర్భావము. ఆమెమూర్తి ధ్వన్యాలంకారయుక్త
పరమ సౌందర్యకావ్యము

ఆ బాలికను ఆశించని యువకుడు వైద్యకళాశాలలో
మదరాసు నగర్ పథాలలో ఎవ్వరూలేరు. తేనే, దాక్ష
సారాయీ వకుళ మరీమళమూ రంగరించిన సౌందర్యం ఆమె
కంతస్వరం. భారతీయ స్త్రీ కంతంలోని కాకలీతనమూ. అంగ్ల

స్త్రీ కంఠంలోని గంభీరతా రెండూ యమునా గంగా సంగమయ్యాయి.

ఆ జవ్వని అజంతా గుహలలో తథాగతుని ఎదుట లాస్యమాడు మారదేవతనయ! ఆయోష ఎల్లోరా గుహలలో ఇంద్రసభాయుక్త శచీదేవి!

3

జెన్ని ఫర్ తన అన్నకు అంత సన్నిహితుడైన మూర్తిని చూడాలన్న వాంఛ కలిగింది. అన్న ఒక ఉత్తరంలో మూర్తికి జెన్ని ఫర్ ఛాయాచిత్రం ఒకటి తనకుటుంబం అంతా తీయించుకున్న ఛాయాచిత్రం ఒకటి ఇచ్చానని వ్రాసినాడు. జెన్ని ఫర్ తన అన్న పిచ్చివాడనుకొంది.

“జెన్నీ! మూర్తి నీ ఛాయాచిత్రం చూస్తూ నేను పక్కన ఉన్నానన్న విషయం మరిచిపోయాడు, ఏమిరా మా చెల్లి బోమ్మలో ఏమి విచిత్రత ఉంది?” అని ప్రశ్నించాను. మూర్తి తెల్లబోయి చిరునవ్వు నవ్వి

“మీ చెల్లి వైద్యకళాశాలలో చదువుతోంది కాదా లయోనెల్?” అన్నాడు.

‘అవును నాయనా ! అందంలో మా చెల్లి ఎదుట నిలవ గల బాలిక ఈ ప్రపంచంలో లేదు. ప్రపంచమందు వందేం వస్తే మా జెన్నీ మిన్ ప్రపంచం అయితీరుతుంది.’

‘నువ్వన్న మాటల్లో అసత్యం ఏమీలేదు. ఛాయా చిత్రమే ఈలా ఉంటే, అసలు ఆ బాలిక—’

“నీ మతి మాయమంత్రం చేస్తుంది.”

“మీ చెల్లెలు”

“చెప్పా—”

“మీ చెల్లెల్ని మనం ఇండియాకు వెళ్లగానే దర్శనం చేసుకోవాలి!”

“ఈలా మా సంభాషణ జరిగింది జెన్నీ ! — ” ఈ ఉత్తరం పదిసారులు చదువుకుంది. తర్వాత చదువులో నిమగ్నరాలయింది.

ఆ రాత్రి ఆ బాలిక కాలేజీనుంచివచ్చి పుస్తకాల బల్ల ముందర కూర్చుంది. మనస్సు పాఠాలమీదకు పోదు. ఏదో ఆవేదన ! తనకు ఇరవై రెండేళ్ళు జరిగి ఇరవై మూడవ సంవత్సరం వచ్చింది. తాను అందంగా ఉన్నానని ప్రతి మగవాడూ భట్రాజులా పొగడుతాడు. ఈ అందం శరీర శాస్త్రపరంగా చూస్తే ఏముంది ? వృక్ష శాస్త్రపరంగా మనం తినే కాయ

గూరలువమున్నాయి? అయినా అవి సేవిస్తూంటే భోజనం ఎంత ఆనందంగా అనుభవించడంలేదు. జీవితం నిండి, జీవితాన్ని అధిగమించిన ఏదో ఒక అనుభూతి మనుష్యులను కదిలించి వేస్తూ ఉంటుంది.

తన జాతి స్థితి ఏమిటి? బ్రిటిషు ప్రభుత్వం ఎంత కాలం ఈ దేశం పరిపాలిస్తూ ఉంటుందో, అంతకాలం పశు శరీర సౌందర్యంకల తనబోటి యువతులకు తెల్లసైనిక మిండగాళ్లకు కొడువలేదు. ఆ మగపశువులను ఆకర్షించే ఆడ పశువులుగా తన జాతిస్త్రీలు తయారై, తన జాతిని ఎంత నీచగతిలోకి తీసుకువచ్చారు.

అటు ఎల్లమందమూర్తి కులం ఆడవాళ్ళు తన జాతికి తల్లులైతే, ఇంగ్లండునుండి వచ్చిన తెల్లపశువులు తనజాతికి తండ్రిలయ్యారు. ఇదేస్థితి బర్మాలో, మలయాలో, జావాలో, ఇండోచీనాలో, ఆఫ్రికాలో, సర్వదేశాల్లోను. అటు యూరపుకూచెందక, ఇటు ఆసియాకుచెందని అతి నీచజాతి ఓటి ఈ ప్రప్రపంచంలో ఉద్భవించడానికి కారణం తనబోటి నీచస్త్రీలు. ఆమెకంటేవెంట అశ్రుబిందులు జలజలా ప్రవహించినాయి.

ఈ నిర్వేదానికి కారణం అన్నగారు వ్రాసిన ఉత్తరం! ఎల్లమందమూర్తి భారతీయ హిందువులలో అతి నీచస్థితిలో

ఉన్న ఒక కులానికి చెందిన బా ల కు డు. అతడు చదవడానికి ఏలా ఏర్పాటుయింది. అతడే చదువుతున్నాడా? ఆతని ఊరేదీ? జిల్లాదీ? ఆతనిచదువు ఆతన్ని ఇంగ్లండుకు పంపిస్తుకు వెళ్ళింది. ఆతనికి ధనం ఎవరిస్తున్నారు?

ఈలాంటి సంగతులు తనజాతివారు ఏ వ్య గూ ఆలోచించరు, తాము భారతీయులము కామనుకొంటారు. ఆంగ్లేయులు కాలేరని తమవారికే తెలుసును. తాము బానిసలము అధోగతిలో ఉండవలసినవారము, అసభ్యమైన మాట లేకుండా మాటలాడలేనివారం, చదువులేనివారం. రైల్వే ఊద్యోగాలూ, మదరాసు పోలీసు సార్జంటు ఊద్యోగాలు ఇలాంటివితప్ప తమకు ఇంకో రాజకీయాలులేవు. ఈ హిందూ దేశంలో ఎన్ని రాష్ట్రాలున్నాయి, ఎన్ని మతాలున్నాయి, ఆ మతాలేమిటి, భరతదేశపు ఆర్థికస్థితి ఏమిటి? సాంఘిక వ్యవస్థ ఏమిటి? తమవారికి ఎప్పుడన్నా పట్టించా?

ఈ 1934 న న రు ద్ధి మహాత్మాగాంధీచేసే మహా త్యాగ కావ్యక్రమం ఏమన్నా తనకుగాను, తనవాళ్ళకుగాని, తనబోటి తమజాతికివారిగాని తెలుసునా? తామంతా తెలుసుకుందామని ప్రయత్నించేశారా?

యూరేషియా జాతలు? ఎసియో యూరపియనులు అన్న పేరు పెట్టుకోలేదట? అది సిగ్గు అవమానకరం! తాము

వేసుకునేదుఘలు పాశ్చాత్య దేశాలల్లో పాకీదొడ్లు ఊడేచి
కూలీలన్నా వేసుకోరే! ఆ యి నా ఆదుస్తులు వేసుకొని
ఇంగ్లండునుండి, పి. అండ్ కో నౌకమీద అప్పుడే దిగివచ్చిన
ఆంగ్లేయులులా తలఎత్తి తిరగడం, తలంతా బొప్పెలుకట్టడం!

దేహం యూరేషియనులుకున్న నిర్మలతా, స్వచ్ఛతా
లేకుండా, తెల్లదంతం రంగుకడ ప్రారంభించి, నల్లటి కారు
రంగువరకూ ఉన్నది.

జెన్ని ఫర్ తల హృదయంపైన వాలిపోయింది,
వక్షోజాలు నిట్టూర్పుతో ఊపిరి పీల్చినప్పుడల్లా పైకి ఉబుకు
తున్నాయి; దిగిపోతున్నాయి.

తమలో నాయకులులేరు, తమకు సలహాచెప్పేవారు
లేరు? ఎవరు తమలో మానశిక పథ బదలారాలకు పోగల
వారు? తమలో డబ్బున్న ఆ స్త్రీలు ఏదోకోంచెం మర్యాదగా
బ్రతుకుతారు. కాని వారుకోంచెం చదువు చదువుకొని,
నర్సులుగా, టైపిస్టులుగా ఇంగ్లీషు షాపులలో అమ్మకపు
స్త్రీలగా చేరుతారు.

ఆమె ఆలోచనలే ఆమెకు భయంకరిగించాయి. ఆమె
హృదయంలో భరింపరాని బరువులు చేరాయి.

ఇంగ్లీషులో నెమ్మదిగా తన పియానోమీద వద్దె నా
ఓ పాట వాయించుకుంటే, ఆవేదన అణగిపోపచ్చుననుకొంది.
పియానోకడకు వెళ్ళి మీటలు నొక్కింది

“మనుజుని తలపుల కవధేలేదా?

మనసుకు బానిస హృదయమె కాదా?

ఎవరికి వారే ఎరుగనిపథముల

దారి వెదుకుతూ దారినినాగుతు

ముందుకుపోవలె ముండ్లపొదలలో

గండశిలలలో కర్కశభూమిలో!

మనుజుని.”

౪

“ జెన్ని ఫర్ లో ఏదో మాపువచ్చింది” అని
యూరేషియన్ సంఘంలో యువకులు అనేకులు అనుకొనడం
ప్రారంభించారు. ఎవరితోనైనా అవసరమైనప్పుడుతప్ప
మాట్లాడడం మానివేసింది. ఎప్పుడూ ఏదో ఆలోచన. తన
సంఘం విషయం ఏమి చేయదలచుకొన్నారని సంఘనాయకు
లైన ‘కాత్నెల్ గిడ్సీ’ ‘హనరబెల్ పెర్రెరా’ ‘సర్ ఫెర్నాం

డెజ్' మొదలయినవారి! ఉత్తరాలు వ్రాసింది తన సంఘము హరిజన సంఘంకన్న ఎక్కువ అక్సోగతిలో ఉందనీ హరిజన సమస్యతో యూరేషియన్ సమస్యకూడా తీసుకొని యూరేషియన్ స్థితి ఉత్తమమయ్యే మార్గాలు ఉపదేశించి, కాంగ్రెసువారి నిర్మాణ కార్యక్రమంలో భాగంచేయించాలనిన్నీ కోరుతూ జయిలునుండి విడుదలైన మహాత్మునికి పెద్దలేఖ పంపించింది.

మహాత్ముడు అప్పుడే హరిజనసమస్య విషయంలో దేశ పర్యటన ప్రారంభించాడు.

“అమ్మాయి! నీ ఆ వేదన నాకు అర్థమయింది. నీవన్నట్లు నీయూరేషియన్ సంఘము అతి నీచస్థితిలో నేడింది. కాని హరిజన సమస్య వేరు. మీ సమస్య వేరు. మీ సంఘం కావాలని అతినీచస్థితిలోనికి ఉరికింది. మీ నీచస్థితికి మీరే కారకులు. భారతీయ క్రైస్తవులు తమ స్థితిని తమే బాగు చేసుకుంటున్నారు. ఆలాగే యూరేషియను సంఘమూ తన స్థితిని తామే బాగుచేసుకోవాలి! పార్టీ సంఘమూ చిన్నదే! ఆ సంఘము ఈనాడూ, వెనకా ఎప్పుడూ ఉత్తమ స్థితే ఆకరి మించుకొంటున్నది. హరిజన సంఘం అలాంటిదికాదు. ఆ సంఘం ఈనాడు అనుభవించే కడగంఘ, ఆవేదనలు తన

మానాలు మొదలయిన వాని కన్నింటికీ హిందూసంఘంలోని ఉత్తమ కులాలవాడు బాధ్యులు. అందుకని ఆ సమస్య పరిష్కారం నా హింసావ్రతంలో భాగమయింది. నేనూ ఆ ఉత్తమకులాలకు చెందిన హిందూ మతస్థుడను. కాబట్టి ఇన్ని యుగాలనుండి ఆ ఉత్తమ కులాలవారు చేసిన ఘోరపాపాలకు వారితోపాటూ నేను సాయశ్చిత్తం సలుపుతున్నాను, ఆ సంఘాన్ని తక్కిన హిందువులతోపాటు సమంచేయాలని నాదీక్ష!

“నువ్వన్నట్లు ఆ హరిజన స్త్రీలల్లో ఎంతోమంది మీకు తల్లులే. పాపం ఆ కష్టపరహిత చరిత్రలు తమ దుర్భరస్థితి వల్ల మీ సంఘానికి తల్లులయ్యేటట్లు పాపాలు సలిపినారు. అందుకని ఉత్తమ కులాల హైందవులు మీ స్థితికి కొంత కొంత బాధ్యత వహించవలసిందే! మీ పూర్వీకులూ మీ పూర్వీకుల తండ్రిలైన ఆంగ్లేయులూ మొదలయిన పాశ్చాత్యుల మతమే మీ పూర్వీకులు తీసుకున్నారు, ఆ పాశ్చాత్యులు మీకు ఏ అభిమానంచేతనో అనేక చిల్లరసహాయాలు చేస్తున్నారు. ఆ సహాయాల మీరు పూర్తిగా గ్రహించి

1) సంపూర్ణంగా చదువుకోవడంవల్లనూ,

2) ఎక్కువ నైతిక ప్రవర్తన అలవరచుకోవడం వల్లనూ,

3) మీలో చాలా మంది కాంగ్రెసులో చేరి, అహింసా వాదులై దేశసేవ చేయడానికి సిద్ధం కావాలి, మేము “భారతీయులం కాము” అని అనుకోవడం మానివేయాలి. మీవాళ్లు బ్రిటిషుదొరలు భోంచేసే బ్లడ్ గర్లరపడిన ఆహారపు నలుసులు తినే కుక్కలము అని అనుకోవడం మానివెయ్యాలి.

ఈ కారణాలవల్లనూ, మీ సంఘం ఉన్నతస్థితి పొంది తక్కిన భారతీయసంఘాలతో పాటు అవుతుంది. ”

మహాత్ముడు రాసిన ఉత్తరం ఒక అందమైన పెట్టెకొని అందులో పవిత్రతా భావంతో దాచుకొండి.

కాబట్టి తన యూరేషియను సంఘంలో మదరాసులో ఆ 1934 క్రిష్టమస్ కు జరిగే ఉత్సవాలలో ఆమె పాల్గొనదలచు కోక ఎంతమంది చుట్టూ స్నేహితులు నాట్యాలకూ, విందులకూ పిలిచినా, ఆ పిలుపు నిరాకరించింది జెన్ని ఫర్.

ఎం. ఎస్. ఎం. రైల్వే జిల్లా ఇంజనీరుగా ఉన్న ఒక యువకుడు, విలియం ట్యూట్ హాం అనే అతడు, జెన్ని ఫర్ ను భార్యగా వాంఛిస్తున్నాడు.

ఎన్నాళ్ళనుంచో ఆ యువకుడు జెన్ని ఫర్ వెంట తిరుగుతూ ఆమెను సుముఖించేసుకోవడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు.

ఆతడు గుంతకల్లు రైల్వే జిల్లాకు ఇంజనీరు. కేంద్ర స్థానం గుంతకల్లు, ఆతడు తన స్వంత పెట్రోల్ పెద్దబండిమీద రాయచూరువరకు చించిన్న బండిమీద హిందువురంవరకూ ఇటు కంభం వగైరాదులన్నీ తిరుగుతూ ఉండవచ్చును.

ఆతడు మదరాసు ఇంజనీరింగు కళాశాలలో చదువు కొనేటప్పుడు, జెన్నిఫరును ఎప్పుడూ కలుసుకొనేవాడు. ఇద్దరూకలిసి 'నాట్యంచేసేవారు. ఇద్దరూకలిసి సినీమాలకు వెళ్ళేవారు. సముద్ర తీరాలకు వెళ్ళేవారు. "విల్లీ" జెన్నిఫరు అందంచూచి ఆమెకు దాసానుదాసుడయ్యాడు. ఆమె ఆతడు తన్ను కౌగిలించుకొన్నా ఉరుకొనేది జుట్టూ, మెడ ముద్దు పెట్టుకోనిచ్చేది. కాచి కన్నులు పెదవులు, బుగ్గులు గొంతుక వక్షోజాలను ముద్దు పెట్టుకోనిచ్చేది. కాదునాట్యంచేసేటప్పుడు, వాహ్యశిలో సడయాడేటప్పుడు జెన్నీ నడుంచుట్టూ గాటంగా చేయిపోనిచ్చి తన పక్కకు గట్టిగా అదుముకొనేవాడు.

వాళ్ళి చుట్టాలందరూ. జెన్నీ, విల్లీల వివాహం తద్యం అని అనుకొనేవారు. విల్లీకి జెన్నీ మంచినబంధం, జెన్నీకి విల్లీ తగిన వయస్సు అని పెద్దలలో స్త్రీలూ పురుషులూ ముచ్చటపడేవారు. తండ్రి మాత్రం 'జెన్నీ ఇంకా చిన్నది అనుకుంటూ వాళ్ళిద్దరూ పెళ్ళిచేసుడలుచుకోకుంటే, ఆతడు

ఇంజనీరు పరీక్ష పూర్తిచేసినవరకూ పెళ్ళిమాట తలపెట్టవద్దు అని ఆజ్ఞ ఇవ్వడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాడు. కాని ఎన్నాళ్ళు ఎదురు చూచినా, ఆ పెద్దల కెవ్వరికీ ఈ శుభవర్తమానం తెలిసింది కాదు.

విలియమ్స్ బి. యి. లో విజయంపొందాడు. తన పెద్దల ప్రాప్తకంవల్ల ఒక ఏడాది ఆ రైలు కంపెనీ ముఖ్య ఇంజనీయరుగా పనిచేసి ఎప్పుడు జిల్లా ఇంజనీయరుయ్యాడు ఇప్పుడాతనికి ఇరవై అయిదేళ్ళనిండి ఆరవ ఏడు జరుగుతున్నది.

జెన్నిఫర్ వైద్యకళాశాలలో ప్రవేశించిన కొత్త రికం ఆతణ్ణి గాఢంగా తన పెదవులను ముద్దుకొనబెట్టింది! బంగారు బంతలా ఉన్న ఆమె హృదయకలశాలను ఆతడు తన హృదయానకు అదిమివేశాడు.

“జెన్నీ . మన వివాహం మాట ఏమిచేశావు. నువ్వు దేవకన్యవు. నువ్వు నడచిన పథంలో నేను నడవడానికన్నా అర్హుణ్ణికాను. ‘యినా ఈ భక్తుణ్ణి త్వరలో అనుగ్రహించవా?’ అని విల్లీ గాఢమయిన మత్తుమంటలతో ఆమె చెవి ముద్దు పెట్టుకుంటూ అడిగాడు.”

“విల్లీ నేను వైద్యకళాశాలలో చేరినానుకదా?”

“అయితే ఏమి. మన పెళ్ళి పూర్తి అయినా నువ్వు ఇక్కడేవుండి చదువుకోవచ్చును. నా చదువు ఇంకా పూర్తి కాలేదుకదా?”

“అందుకనే ఏ విషయమూ నీ చదువు నా చదువు పూర్తి అయిన వెనక మనం మాట్లాడుకొందాము.”

“ఈ లోగా పెళ్ళి చేసుకుందాము అని నిశ్చయించు కుందాము.”

“ఆ విషయం ఇప్పుడప్పుడే నిశ్చయం చేసుకోవద్దు విన్నీ!”

“అదేమిటి?” ఆతని ఆశ్చర్యానికి అంతులేదు. ఆతని మోము వై వర్ణ్య మొందింది.

“కంగారుపడకు విన్నీ!”

“నువ్వు నన్ను ప్రేమించటంలేదా?”

“ఇంకా నేనేమీ నిశ్చయానికి రాలేదు?”

“అయితే—?”

“అయితే ఎలాముద్దు పెట్టుకోనిచ్చావా?” అని ప్రశ్న! అంతేనా? ఈ ఇరవై యవశతాబ్దంలో ముద్దులకు స్నేహార్పిత తప్ప ఇంకో అర్థంలేదు. అందుకనేగా ఇంతవరకు నిన్ను నా పెదవులు ముట్టనివ్వలేదు. నువ్వు ప్రస్తుతం నాకు చాలా దగ్గర

న్నే హితుడవు. ఇంక కొంచెం అయితే నా పురుషుడవే అవుతావు!”

“ఇంతేనా నీ భావం. నాకు ఆశలేనట్లే! ఎందుకు నా బ్రతుకు! నేను నీకు ఆటవస్తువును అయ్యానా జెన్నిఫర్?”

తన్ను “జెన్నీ” అని పిలవకుండా “జెన్నిఫర్” ని పిలవడం ఆమెకు ఆతని హృదయ వేదనా, ఆతనిలో ఉద్భవించిన కోపమూ అర్థమైంది.

“నా మీద కోపం వచ్చిందా విల్లీ?”

“నీ మీద కోపం ఎందుకూ నా మీదే నాకు కోపం!”

ఆతడు అతివిచారంతో వెళ్ళిపోయాడు. ఆ సెలల వరకు అతడు మళ్ళీ జెన్నిఫర్ ను కలుసు లేకపోయాడు. 1935 సంవత్సరం జూన్ నెలలో ప్రత్యేకం ఒక నెల రోజుల పాటు సెలవు పుచ్చుకొని విల్లీ మదరాసు వచ్చాడు. ఆ నెల రోజులూ అతను జెన్నీని మనస్సు కరిగించ చేసిన ప్రయత్నం ఇంతా అంతా కాదు. కాని జెన్నీ తన చుట్టూ నిర్మించుకొన్న కోట మొదటిగుమ్మం అన్నా ఆతడు దాట లేక పోయాడు, ఈ మాహుకు కారణం గాంధీజీ ఉత్తరం.

జెన్నిఫర్ అతిమర్యాద భావము ప్రవహించింది. “ఓహో! అంటే “ఓహో!” అని మారుపలికింది చిరునవ్వు

నవ్వింది. “చాలా విచారంగా ఉంది, నీతో వాహ్యునికి రాలే”
నంది, “నా కిప్పుడు సినీమాలకు వ్యవధిలేదు” అంది. ఈ ఏటి
పరీలుక్షలు గడు పరీక్షలం”ది.

వారంకోజులు ప్రయత్నించి, నిష్క్లుడై నిరాశపోంది,
నిట్టూర్చి, విల్లీ వెళ్ళి, జెన్నిఫర్ కన్న బాగోగులా, ప్రపంచ
స్థిత, జీవితం పోసి నిజానిజాలు తెలుసుకొన్న “మాడ్డలైను”
కన్యను పెళ్ళిచేసుకొన్నాడు పెళ్ళికి జెన్నిఫరును పిలిచారు.
జెన్నిఫరు అప్పరసలా వేషంవేసుకొని పెళ్ళికివెళ్ళింది. భార్య
భర్తలకు మంచి వెలగల వెండి భోజనపుగిన్నెల సెట్టు బహు
మతీ ఇచ్చింది. మాడ్డలైను అందమైనదే !

అయినా జెన్నిఫరునూ మాడ్డలైనునూ పోల్చుకుంటూ
స్వర్గంలో నందనవనాన్ని పోగొట్టుకొని మదరాసులో తేనాం
పేట తోటను సంపాదించుకొన్నాననుకొని ఒక నిట్టూర్పు
వదలి, ఇంతే చాలనుకొని, విల్లీమాడ్ను తమ మధుర
మానాన్ని గడపడానికి నీలగిరి కొండలకు తేల్చుకొనిపోయాడు.

జెన్ని జీవితం పో ఇంకో అంకం కూడా గడిచిపోయింది.
193 సంవత్సరాంతానికి ఆమె వైద్య విద్య పూర్తి అయింది.

తర్వాత వచ్చే ప్రసూతి వైద్యాలయ వైద్యులు తయారుపరచు
పూర్తి అయింది.

జెన్నీ ఫర్ మదరాసు ప్రసూతి వైద్యాలయంలో
గౌరవ వైద్యురాలిగా చేరింది.

కాంగ్రెసు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు వచ్చినాయి.

జెన్నీ ఫర్ అన్నగారు తన భార్యతో 1938వ సంవత్సరం
మధ్యమందు భరతదేశానికి వచ్చి దక్షిణ భారత రైల్వేలో
ఇంజనీరుగా ప్రవేశించాడు. లయనెల్ అన్నగారు భార్యతో
మదరాసే వచ్చాడు.

అన్నా చెల్లెళ్ళ ఆనందం వర్ణనాతీతమైంది. అన్నగారి
ఆనందంకన్న చెల్లెలు ఆనందం ఆకాశానకే ఎగిసింది.

అన్నను జెన్నీ ఫర్ గాఢంగా కాగిలించుకొని, “అన్నా
శ్మశానం చూచాను అన్నా నిన్ను? నువ్వు ఎంత తెల్లపడ్డావు.
అచ్చంగా ఇంగ్లీషువానిలాగే ఉన్నావు” అన్నది.

అన్నగారి భార్య అసలు ఇంగ్లీషు బాలిక! ఆమెను
రాగాగే కాగిలించుకొని ముద్దుపెట్టుకొంది. ఎలిజబెత్తు ఎంతో
సాధారణంగా బ్రతికి ఇంగ్లీషు మధ్యరకం కుటుంబానికి చెందిన
పిల్ల హైస్కూలు విద్య పూర్తి తండ్రికే కార్యదర్శిగా ఉం

డేది. ధనం వాంఛించింది. ఏ బెంట్లీ కారులోనో కొన్ని వేల
కాసులు ఖరీదుగల దుస్తులు వేసుకొని లండను బజారులో తిరు
గుతూ. ప్రతి పెద్దసాపులోను అందమైనవి, అతివిలువకలిగి
నవి వస్తువులు కొనుక్కుంటూ, తనతో అందాలూ పురు
షత్వమూ వెదజిలే పురుషుడు అపోలో దేవునిలా కుండారాగా
గులాబి పుష్ప పుటాలలాంటి తన చెవితమ్ములు, గులాబి
పువ్వులలాంటి తన బుగ్గలు, గులాబి మొగ్గలనంటి తన పెద
పూసా ముద్దుబెకుతూ తన్ను గాఢంగా అదిమి వేస్తూ
వెన్నెలలా తెల్లనై, స్నిగ్ధాలైన పొంకాలైన తన వక్షోజాలు
నలిపి చేసేయవకుడు తన్ను కంగారుపెట్టుతూ ఉండగా తిరగా
లని ఆసించేది, కలలుకనేది. ఆ ఎలిజబెత్తును ఒకనాడు లండ
నులో లయనెల్ కారు ప్రమాదంనుండి రక్షించాడు.

ఆనాటినుండి ఎలిజబెత్ జీవితం మారిపోయింది.
భావాలు మారిపోయాయి, స్వప్నాలు మారిపోయాయి.
ఎది చేయకూడనివనో అదే చేసినీరడంలో ఉన్న ఆ నందం,
రైలు పట్టాలతనంలోలేదు స్వచ్ఛమైన ఇంగ్లీషువారు భారతీ
యుల్ని పెళ్ళిచేసుకోవడం తప్పు. అందుకని ఎలిజబెత్తుకు
ఆ పనే చేయాలన్న ఉదిక్ భావం కలిగింది. ఆ భావానకు
తగినట్లు తాను నిజంగా లయనెల్ ను ప్రేమిస్తున్నది. ఆ
విధంగా ఈ వివాహం సుఖాంతంగా పరిణమించింది.

అన్నగారు భార్యతో ఉద్యోగంలో చేరిన దాకా “కానొమారా” హోటలులో మకాముపెట్టి ఉద్యోగంలో చేరగానే తిరుచునాపల్లిపోయి చార్జి పుచ్చుకున్నాడు. అక్కడ లయొనెల్ కురై లేవారి బంగాళాకి నివాసానికీ ఉన్నది. కానలసినంతమంది నౌకర్లు చాకల్స్. ఎలిజబెత్ కు ఆనందంగానే ఉంది.

లయొనెల్ తిరుచునాపల్లిపోయి చార్జి పుచ్చుకోని మునుపు, ప్రతిరోజూ జెన్నీ అన్నగారిని కలుసుకొనేది. లయొనెల్ దంపతులు జెన్నీ ఇంటికి వచ్చేవారు లేదా జెన్నీ కానొమేరాకు పోయేది. లయొనెలు వైద్యకళాశాలలో జెన్నీని కలుసుకొనేవాడు.

ఈలా కలుసుకొన్నప్పుడెల్లా “ఎల్లమండమూర్తి”ని గురించి సంభాషణలు వచ్చేవి.

“జెన్నీ! మూర్తి హృదయం చాలా విచిత్రమైంది. ఈ దేశంలో హిందూసంఘంలో అతినీచస్థితిలో ఉన్న కులాల్లో ఒక దానిలో ఉద్భవించాడాతడు!”

“ఆతడు చదువుకోడం ఏలా సంభవించింది?”

“అది ఓ విచిత్ర సంఘటన! భగవంతుడుంటే-ఉన్నాడని నాకు పూర్తి సమ్మతం కుదిరింది జెన్నీ-ఆతడే మూర్తిని

చదువు దారిలో పెట్టి ఉంచాలి. ఇంక విద్యాసోపానాలు ఏక్కడం ప్రారంభించాడు.”

“ఆతను ఇంగ్లండు చదువుకు రావడం ఏలా సంభవించింది.”

“అలాంటి వారికై నా వస్తాయి అనకాళాలు, లేదా లక్షాధికారులకు వస్తాయి.”

“ఆతడు ఇంగ్లండులో ఏలా ఉండేవాడు?”

“ఇద్దరం ఒకేసారి లండనులోని ఇంజనీరింగు కళాశాల చేరినాము. ఇంకేం కావాలి. ఇద్దరం తారసిల్లాము. ఆతడు నీటిని వదలినచేపలా ఉన్నాడు. ఎల్లా ప్రయాణంచేసినప్పటికీ ఏమో కాని, ఉత్సవంలో తప్పిపోయిన బాలకునిలా కంగారు పడుతూ అప్పుడేచేరి ఆఫీసు గురుస్తూ గదిముందున్న ప్రాంగణంలో తెల్లబోతూ నిలుచున్నాడు. నేను చేరవలసిన తంతంతా నెరవేర్చి బయటకువచ్చాను. ఆతడు కనబడ్డాడు. విషణ్ణుడు. ఆతని మోముచూచి జాలివేసింది. ఆతని దగ్గిరకు వెళ్ళి “ఏమండీ! మీరు ఫలానా ఓడలో మొదటిరకంలో ప్రయాణంచేస్తున్నారా? ఒకరు కాదా?” అని ప్రశ్నించాను?

“అవును.... కాదు... ఏమిటి... ఏమిటంటే? ఓడ... అ...దే, కాని మొదటి తరగతిలో కాదు. నేను ప్రయాణం చేసింది. రెండవ తరగతిలో నండీ!” అన్నాడు.

“అదే అయిఉంటుంది. నాకు జ్ఞాపకంలేదు.” అన్నాను.

“నా పేరు మూర్తి. మాది పశ్చిమ గోదావరిజిల్లాలో భీమవరం గ్రామంవద్ద జక్కరం గ్రామం మాది.”

“ఇక్కడకు వచ్చారే?”

“ఈ ఇంజనీరింగు కళాశాలలో చేరాలని వచ్చాను!”

“ఏమిటి?”

“ఆవునండీ”

“చాలా సంతోషం. మాది మదరాసు నా పేరు లయో నెయి. నేను ఇప్పుడే చేరినాను. ఈ కళాశాలలో!”

“మీ... మీ .. ది ... ఈ దేశం...—అంటే మీరు ఈ దేశంలోని వాసులనుకున్నాను.”

“అలా అనుకోకండి నేనూ మీ దేశంవాణ్ణి!”

అక్కడ నుండి నాకూ మూర్తికీ స్నేహం. ప్రారంభం అయింది.

“లయోనెలు, మూర్తి! నువ్వు ఈ దేశంలో ఇంజనీరింగు కళాశాలలో చదువుతూఉంటే స్నేహంచేసిఉండువా?”

“ఏమో చెప్పలేను! దేశం వదిలి పరదేశాలకు వెడితే ఏలాంటివాడైనా మన దేశంవారితో ఎక్కువ సన్నిహిత సంబంధం కలుగుతుంది కాదా జెన్నీ!”

“అవునులే, అయితే మూర్తి అక్కడ ఏలా ఉండేవాడు?”

“ఎప్పుడూ ఆలోచన! తన సంఘం అంత నికృష్టస్థితిలో ఉండడానికి తామే కారణం అనీ, ఏనాటికైనా తామే పె కులాలవారి ముక్కులుగుద్ది వారితో సమత్వం సంపాదించు కోవాలని వాదించేవాడు”

“అంతే కాని పైకులాలవారి నైచ్యప్రాబల్యంవల్ల తమకాహీనస్థితి వచ్చిందని వాదించేవాడుకాదేమి?”

“జెన్నీ వాళ్ళ కులంవాళ్ళ స్థితి అతను వర్ణస్తో ఉంటే గుండె తరుక్కుపోతుంది.”

“అవును లయొనెల్ ! మన దేశంలో బీదవాళ్ళ స్థితి భరించరానిదే!”

“మన దేశం అంటావు. ఏ దేశమయినా అంతే! ఒక్క రష్యాలో తప్ప తక్కిన అన్ని దేశాలలోను బీదవాళ్ళ స్థితి అంతే!”

“కాని ఇతరదేశాలలో బీదవాళ్ళు భాగ వంతులు కావచ్చును. ఈ దేశంలో హిందూమతంతో కొన్ని కులాలవారు ఎప్పటికీ పైకివెళ్ళడానికి వీళ్ళు లేనేలేవు.”

జెన్నీ ఆలోచనాపరురాలయినది. మూర్తి! మూర్తి! ఏ పూర్వానుబంధమో ఎవరికి తెలుస్తుంది? మూర్తి విషయం అంత కనుక్కుని తెలుసుకోవాలని బుద్ధికలగడమేమిటి?

తృతీయభాగం

నరుడు - నారీ

అమెరికానుండి ఎల్లిమందమూర్తి దిగినాడు మదరాసులో. తున్నినీయోయల ఆనకట్టలవిధానం సమగ్రంగా చూడడమేకాక అక్కడ పెద్ద ఇంజనీరుదగ్గర రెండేళ్లు విద్యార్థిగా, పని నేర్చుకునేవానిగా పనిచేశాడు. ఆ ఇంజనీరు "మాకు ఫర్ట్ ను" ఇంజనీరు శాస్త్రంలో ఉద్దండపండితుడు.

లోకంలో వర్షంవల్ల ఎంత నీరుపడుతోంది; ఒక్కొక్కనది ఎంత నీరు మోసుకుపోయి సముద్రంలో కుమ్మరిస్తోంది, ఆ నీరు తీసుకుపోతూ, నీటితో పాటు మన్నూ కొట్టుకుపోతుంది. ఊళ్ళు కొట్టుకుపోతాయి, పొలాలు తేలుకుపోతాయి. ప్రతినదీ ఈ - డు ఈదారి, ఆనాడు ఆదారిని పోతుంది. వరదలు, ముంపులు పంటనాశనం. మనుష్యుల ప్రాణనాశనం, పశువుల నాశనం. కోడ్లు, రైళ్ళు నాశనం!

ఈలాంటివి భారతదేశంలో నిత్య ప్రళయతాండవ దృశ్యాలు. ఓనాడు గోదావరి, ఇంకో స వత్సరం కృష్ణా.

ఆ మరుసటివడు గంగ, శోణానది, గండకి, బ్రహ్మపుత్ర,
వరదలు, వరదలు.

కోట్లకోట్ల గుండిగెల నీటిని నిష్కారణంగా కల్లారా
చూస్తుంటే దిగమింగడంలో దాహం ఏ మాత్రమూ,
ఎప్పుడూ చాలని ఆ బ్రహ్మాండ వృకోదరుడు సముద్రుడు
తాగిపారేత్తాడు, ఆ నీరు మనకువద్దాఅండీ అని ఎల్లమంద
మూర్తి అనుకున్నాడు. తాగడానికి కావాలి. పొలం తాగడా
నికి కావాలి! విమృశ్యచక్తి ఉద్భవింపచేయడానికి కావాలి.

గోదావరి! ఎన్ని ఆనకట్టలు కట్టవచ్చును. ఆ దివ్య
మాత సముద్ర తలానికి మూడువేల అడుగులకుపై న ఉద్భవిం
చింది. ప్రతి నూరు అడుగులు దిగడంలోనూ ఒక ఆనకట్ట
కడితే, కామధేనువు నందినీ వత్సానికి పాలుచేపినట్లు ప్రాణ
పయస్సులు చేపిడెందును. ఒక్కొక్క ఆనకట్ట ఒక్కొక్క పొదుగు,
ముప్పై ఆనకట్టలు! నాసిక ప్రతిష్ఠానం. నాందేడు గ్రామ
మధన గ్రామం, భద్రాచలం పోలవరం, ఈలా ఆ తల్లికి
ఆ తల్లిలోనికి ప్రవహించే నదులకు ఆనకట్టలు! ప్రపంచమంతా
నూత్న జీవ శో ఘనమనదూ? అప్పకీటి ఎల్లమంద తెలిపే
లెక్కల ప్రకారం గోదావరి నీటిలో నూరోం తేడిపయోగం
అయ్యేది.

ఆనకట్టలు కాల్వలు, వేలకొలది కాల్వలు, కాల్వలపై కాల్వలు. వంతెన కాల్వలు దేశం అంతా రక్తనాశపూర్ణమయిన మహాశరీరమయిపోతుందని పెన్ని సేవోయచూస్తూ ఎల్లమంద స్వప్నాలు తేలినాడు

వరదలు ఆలంకరించుకొన్న ఆప్సరసలలా దేశాల ప్రవహించిపోతాయిగాని. ఎంతమన్నో భూములలో నిలుస్తుంది. భూదేవి గర్భ చల్లబడుతుంది భరతదేశం నలభై కోట్ల పుత్రులను కాదు. నాలుగువందల కోట్ల పుత్రికా పుత్రికలను భరించకలుగుతుంది.

ఎల్లమందమూర్తి ఈ స్వప్న ప్రపంచంలోంచి ఒక్కసారిగా కూలబడుతూఉంటాడు. తన దేశంలో ఇలాంటివి ఎవరుచేయిస్తారు. ఇగ్గీషువారికి ఏమిపట్టింది. మహాత్ముని ఉద్యమం భరతదేశానికి స్వరాజ్యం తీసుకువస్తే. ఆదేశమీదకు ఇతరులు రాకుండా ఉంటే. చిక్కిన తన దేశ ప్రజలు నందల సంవత్సరాల నుంచీ పోయిన బలాన్ని తిరిగి సంపాదించుకొని ఛాతీలువిరిచి పనిచేయగలిగేసరికి మళ్ళీ ఎన్నివందల సంవత్సరాలు పడుతుందో?

ఎల్లమంద లోకమంత నిట్టూర్పు విడిచాడు. అమెరికా అంతా గురువుగారి సహాయంవల్ల తిరిగి. మహాత్తమ యోగ్యతా పత్రము పుచ్చుకొని ఎల్లమంద స్వదేశాభిముఖు

డైవాడు. ఆతడు తాను వస్తున్నానని హరిజవ సంఘంవారికి తన మిత్రుడు లయొనెల్ కూ, తన గ్రామంలో తండ్రికి, తల్లికి ఉత్తరాలు రాసినాడు.

ఎల్లమంద ఇంగ్లండులో చదువుకుంటున్నాడు, ఎల్లమంద అమెరికాలో ఉన్నాడు జక్కరం గ్రామంలో మాదిగవాడలో ఎల్లమంద తండ్రి తల్లి అన్నదమ్ములూ. అక్కచెల్లెండూ చుట్టాపక్కాలూ ఆ గుడిసెలో ఆ వాసనలో, ఆ మకిలిలో. ఆ చినిగిన గుడ్డల బీదతనంలో ఆ తిండిలేని ఆకలి హీనతలో, ఆలాగే ఒక రకం ఆనందంతోనే కాలంగడుపుతున్నారు.

ఆ ఆనందం ఏమి ఆనందం అని ఎల్లమందమూర్తి పళ్ళు బిగించి అనుకున్నాడు. తనవాళ్ళకు ప్రయత్నంచేసే శక్తి లేదు. జ్ఞానమూ లేదు, ప్రయత్నం చేయాలన్న భానమూ లేదు, మిహాత్ముని పవిత్రశంఖారావంలో స్వరకల్పన తాళము, ఆనందమూ వాళ్ళ పల్లెలకు వినబడుతుందా?

౨

ఎల్లమంద బాగా పొడుగు ఎదిగి అయిదడుగుల పది అంగుళాల ఉన్నతి సంపాదించుకున్నాడు. దేహం ఒక స్వచ్ఛత పొందింది. జ్ఞానం ఆతని మెదడు తలాలల్లో నిత్యజీవ పవిత్ర గంగా ఝరీవేగంతో ప్రవహిస్తున్నది.

చక్కని అమెరికను దుస్తులతో అమెరికన్ వేషంతో ఎల్లమంద జపాను ఓడలోంచి దిగేసరికి లయొనలూ, లయొనెల్ భార్య ఎలిజబెత్తూ, జెన్నిఫర్ నవ్వుతూ ఎదురువచ్చారు. లయొనెల్ చేతులు చాచివచ్చి ఎల్లమంద చేతులు గట్టిగా పట్టుకుని జాడించాడు. ఎల్లమంద సంతోషం వర్ణనాతీతమే! ఎల్లమంద లయొనెలు భార్యను బాగాఎరుగును. ఎలిజబెత్ కూడా “మూర్తి” అంటే ఎంతో స్నేహంగాఉండేది ఇంగ్లండులో. ఇంక మూర్తి కళ్ళెదుట ప్రత్యక్షమయిన దివ్య సౌందర్య నిధి ఎవరూ?

ఓహో! ఒక్కనిమేషంపాటే అనుకో ఆతిథు ఆనవాలు పట్టలేకపోయాడే! ఈ బాలిక జెన్నీ! అన్నగారి నృదయం చూరకొన్న మురిపాల చెల్లెలు జెన్నీ! లయొనెలున్న పొగడ్తలూ ఈగాలిక వే! ఎంత అందమయిన గాలిక! సన్నగా బంగారు శలాకులా, మళ్ళీ తగిన బలంతో ఈ పొట్టిగాడున్న ఈ గాలిక అపశ్రుతి ఏమీలేని సౌందర్యాల నిధి!

ఎల్లమంద భార్య ఎలిజబెత్తుకు, టోపీ తలపైనుండి నమస్కరించి కరస్పరచేసి, “ఎలిజబెత్! నీకు మా భరత భూమి కూడా బాగా సరిపడిందిలా ఉండే! నీ ఇంగ్లీషు గులాబులు ఇండియా ఎండలకు ఏమీ కగ్గలేదు. సరికదా ఇంకా ఎరువులు సేకరించుకొన్నాయి!” అన్నాడు.

ఎలిజబెత్ నవ్వుతూ, “మీ ఇండియా ర. గుల సౌభాగ్యాల సౌరభాల దేశమయ్యా? నాకు ప్రథమ పరిచయంలో ప్రేమ ద్వితీయ పరిచయంతో గాఢ ప్రణయమే ఉద్భవించింది.” అని అన్నది.

లయోనెలు జెన్నీని చూపిస్తూ “ఈ అల్లరి అమ్మాయి ఎవరో ఆనమాలుపట్టగలవా?” అన్నాడు.

“అల్లరి అమ్మాయి అనే ఆనమాలు పట్టాను” అని ఎల్లమంద చిరునవ్వుతో అన్నాడు,

“హా జెన్ని ఫర్! జెన్ని ఫర్ ఈతదేనూ మూర్తి!” అని వారిరువురను ఎరకపరిచారు, ఎల్లమందకు ఆమె చేయి ఇచ్చింది. ఇద్దరూ కరస్పర్శ కావించుకున్నారు. మాటలులేవు. ఇద్దరూ ఒకరినొకరు తీక్షణంగా చూచుకున్నారు. ఎల్లమంద గుండె అతివేగంగా కొట్టుకొన్నది. ఆమె హృదయమూ ఎదుకో వేగంగా కొట్టుకొంది తెప్పిరిలి జిన్నీ “అమెరికా నుంచేనా మీరు వస్తున్నది?” అని ప్రశ్నించింది.

ఎల్ల:-దారిలో జపానులో పదిహేను రోజులు ఆగి, ఆ దేశంలోని ఇ జనీరింగు విధానాలన్నీ పరిశీలించాను.

జెన్ని:- దయ బుట్టాను చూచారా?

ఎల్ల:-దివ్య బుద్ధ విగ్రహం పరమసౌందర్యవంతంగా ఉంది. ఆలాంటి విగ్రహాలు ఆరకంగా మన దేశంలో లేవు.

అయినా ఈ భావం మనదేశం నుంచే జపాను వెళ్ళిందని ఆశ్చర్యము పొందాను.

ఎలిజ:-మొన్న మేము శ్రావణ బెలగోలా వెళ్ళి బ్రహ్మాండమయిన విగ్రహాన్నొకదాన్ని చూచి వచ్చాము.

ఎల్ల:-దాన్ని గురించి విన్నాను.

లయో:-మః లిజ్జే! ఎల్లా తెలిసిందో నేను చార్డీపుచ్చు కొని మా ఇద్దరి కాపురం తిరుచునా పల్లిలో పెట్టిన వారం రోజులనుంచీ శ్రావణ బెలగోలా వెళ్లాలని పట్టుపట్టింది.

ఎలిజ:-ఏముంది నేను హిగ్గి బాదంలో యాత్రీకుల గ్రంథాలన్నీ కొన్నాను.

వారందరూపోయి టాక్సీ కారులో ఎక్కారు. కష్టమున వారు ఎల్లమంద మూర్తి వస్తువులు తనిఖీచేసి, వేయవలసిన వానికి పన్ను విధించి ధనం తీసుకొని రసీదులు ఇచ్చినారు. సామానులన్నీ ఒక టాక్సీలోవేసి రెడవదానిలో తామెక్కి అంతా కానుమెరా హోటలుకు చేరారు.

ఎల్లమందకు ఇంగ్లీషు హోటళ్ళలో ఉండడానికి ఇష్టం లేదు. అతిన్ని ఎదుర్కొనడానికి వీళ్ళు ముగ్గురూ తప్ప ఇంక ఎవ్వరూ రాలేదు. హరిజన సేవాసమితి కార్యాలయానికి వచ్చి కలుసుకోవలసినదని “కానుమెరా”కు ఉత్తరం వచ్చింది.

ఆతన్ని అక్కడ వదిలి లయొనెల్, ఎలిజబెత్ జెన్నీలు తమ ఇంటికిపోయారు. జెన్నీకి ఛాంపేను త్రాగినట్లు ఏదో హుషారుగా ఉంది. ఎల్లమందమూర్తి భోజనంచేసి కాసేపు విశ్రాంతి తీసుకొని, నాయంకాలం అయిదుగంటలకు జెన్నీగారి ఇంటికి లేనీటికి వెళ్ళ నిర్ణయమయింది.

నాలుగు గంటలకు వేషంవేసుకొని టాక్సీ చేసుకొని మూర్తి హరిజన సేవాసంఘ కార్యాలయానికి వెళ్ళినాడు. అక్కడ పనిచేసేవారికి మూర్తి తన విలాసం ఉన్న చీటీ ఇచ్చివారు. వారు కూర్చోండనీ, కార్యదర్శిగారు పనిఉండి రాతేకపోయారనీ అయిదు గంటలకు వస్తారనీ చెప్పారు. వారిని మళ్ళీ దర్శనంచేసుకొంటాననిచెప్పి అక్కడ సెలవుపుచ్చు కొని వెళ్ళిపోయినాడు. సరిగా అయిదుగంటేసరికి జెన్నిఫర్ ఇంటి గుమ్మం మూర్తి ఎక్కినాడు.

3

వెళ్ళగానే జెన్నీగారి సేవకుడు, ఎల్లమంద టోపీ అంది పుచ్చుకున్నాడు. జెన్నీగారి తల్లి తండ్రి గ్రామాంతరం వెళ్ళారని లయొనెల్ ఆతని భార్య జెన్నీకి అతిథులుగా ఉన్నారనీ జెన్నీ ఎల్లమందమూర్తి చెప్పింది. లయొనెలు, ఎలిజబెత్తులు

వీరిరువురు కూర్చున్న కడకు వచ్చారు. మూర్తి నమస్కరించాడు. జేనీసు అయిదున్నరకు. ఆ తర్వాత నలుగురూకలిసి వెస్ట్ ఎండ్ సిటీమాకు వెళ్ళి అక్కడ ప్రదర్శితమవుతున్న మంచి చిత్రం ఒకటి చూడడం తర్వాత నలుగురూ కానొమెరా హోటలులో మూర్తికి అతిథులుగా భోజనంచేయడం భోజనం ముందు నాట్యం. ఆ రోజు కానొమెరాలో నాట్యం దినం. నాట్య కార్యక్రమం తెల్లవారగట్ల రెండు మూడింటి వరకూ సాగుతుంది. ఇదీ మనవారి కార్యక్రమం.

నలుగురు హోటలులో కూర్చొని చెక చెక కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారు. మూర్తి చేత జేనీసు చక్కని ప్రోత్సాహం ఇస్తూ మాట్లాడుతున్నది. ఆతన స్వప్నాలు ఆశయాలు చిన్ననాటి స్థితి మొదలయిన విషయాలు సిటీమా బొమ్మలా వాళ్ళ హృదయావనిక పై దృశ్యమై మాయమైపోతున్నవి.

మూర్తి:-మా ఇళ్ళల్లోకి దూరివెళ్ళాలి!

జేనీసు:-సముద్రం ఒడ్డున పల్లెవాళ్ళ ఇళ్ళలా!

మూర్తి:-పల్లెవాళ్ళ ఇంటికి పెద్దకులం వాళ్ళే వరయినా రావచ్చు. ఇంట్లో ప్రవేశించి కూచోవచ్చు.

జేనీసు:-మీ ఇళ్ళకు ఎవరూ రాగూ మూర్తి గాగూ!

మూర్తి:-నన్ను గాగూ గీగూ! అనకు జెన్ని ఫర్!

జెన్నీ:-అయితే నువ్వు నన్ను జెన్నిఫర్ అనే పేరుతో పిలవకు 'జెన్నీ'ని నాకు దగ్గర వాళ్ళకు.

మూర్తి:-అలాగే! మా గురువుగారి కొమరిత సేకు "జోను" నన్ను "జో" అని పిలవమనేది. అలాగే పిలిచాను.

లయోనెలు:-గురునని "మా" ఖెరని " పిలుస్తు వా మూర్తి?

మూర్తి:-అవును "లయో!"

తేయూకు నీరు త్రాగినారు. ఎంతో సంతోషంతో కాలం గడిచిపోయింది.

ఎలిజబెత్తు జెన్నీలు సిసీమాకై దుస్తులు మార్చుకోవడానికై వెళ్ళారు. మూర్తి లయోనెల్లులు సిగరెట్లు తాగుతూ కూర్చుంటే లయోనెలు తన ఉద్యోగ విషయం అంతా మూర్తికి చెప్పినాడు.

వారంతా కలిసి సిసీమాకు వెళ్ళినారు. జెన్నీ మూర్తి ప్రక్కనే కూర్చుండింది.

ఈ మూర్తి నలుపు. తన చక్కని గులాబీరంగు ముందు మూర్తి నలుపు రాక్షసి బొగ్గునలుపు. ఆమె వీళ్ళంతా ఒక నాడు నీగో జాతివారేనేమో ననుకుంది.

సిసీమాచూసి వారు మువ్వరూ భోజనపు దుస్తులు మార్చుకోవడానికి ఇంటికీ మూర్తి కానుమెరాకూ వెళ్ళినారు.

మూర్తిని అఖిలభారతీయ ప్రభుత్వంవారు తమ ఇంజనీరింగు శాఖలోనికి తీసుకోవాలని ప్రయత్నంచేస్తూరు. దాని విషయమై మూర్తికి కే ద్ర ప్రభుత్వానికి బేరాల ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరుగుతున్నాయి. ఈలా జరగడానికి కారణం మూర్తి గురువుగారు ఆమెరికా నుంచి మూర్తి విషయం రాజప్రతినిధికి, ఇంగ్లాండు భారతరాజ్యాంగ కార్యదర్శికి రాయడమే!

మూర్తి విషయం కానొమెరా వారికి తెలిసింది. వారికి ఎంత గౌరవమో కలిగింది. రంగు తేడా కాని పామేదా వంతుడయిన ఇంగ్లీషు “సీలరక్తపు” పెద్దమనిషితో సమానంగా సంచరిస్తున్న మూర్తి అంటే ప్రేమా కుదిరింది. కాను మెరా మేనేజరు మూర్తిని ఆమెరికా విషయాలు అనేకం అడిగి తెలుసుకోవడం అంటే సరదాపడసాగినాడు.

మూర్తి వేషం మార్చుకుని సరీగా ఆనుకున్న సమయానికి క్రిందికి దిగినాడు. జెన్నీ లయొనెలు ఎలిజబెత్తులు కాట దిగిచారు.

లయొనెల్, జెన్నీ ఎలిజబెత్తులు కొంచెం ఛాంపేరు తాగినారు. మూర్తి తాను తాగనని కాంగ్రెసు నాయకులకు వాగ్దానం ఇవ్వడంచేత ఏవైనా రంగునీళ్ళు త్రాగేవాడే కాని

వాట్లజోలికి వెళ్ళలేదు. లయొనెల్ మూర్తిని చాలా మంది తన మిత్రులకు ఎరుకపరిచినాడు. వాళ్ళకు మూర్తి అ తే అంత గౌరవ మేమి ఉంటుంది. “ఒక వెధవాయి నిగ్గర్” అనుకున్నారు. కాని వాళ్ళందరికీ ఎలిజబెత్తో, జెన్నీతో నాట్యాలు కావాలి.

జెన్నీ, మూర్తికి ఆరు నాట్యాలు ఇచ్చింది. రెండు మూడు ఇతరులకు ఇచ్చింది. మూడు మూర్తితో కలిసి బయట కూర్చుండి మాట్లాడడం ఏర్పాటు చేసుకుంది. రెండు నాట్యాలు ఎలిజబెత్తో న్యాటమాడడానికి ఎలిజబెత్ నడిగి ఆమె అనుమతి పొందాడు.

మూర్తి ఎంతో ఆందంగా నాట్యం చేశాడు. జెన్నీ ఆతని చేతులలో ఇమిడి ఆతనితో నాట్యంచేస్తుంటే ఆమె ఇంతవరకూ ఎవరితో నాట్యంచేస్తున్నా అనుభవించని ఆనందం అనుభవించింది.

ఆతడామెను ఏ లోకాలికో తీసుకుపోయేవాడు. ఆతని అడుగు గోదావరి ప్రవహింపులా ఉంది. ఆతని స్వరూపము కంచులో పోతపోసిన ఆపాలో విగ్రహంలా ఉన్నది. నడుం చుట్టూ చేయివేసి ఆతడు తన్ను తేల్చుకొని పోతూఉంటే జెన్నీకీ హృదయము కరిగిపోయింది. ఆనందంతో ఆమె ఆత

సికి మరింత దగ్గరగా వచ్చింది, చివరకు ఆతన్ని అదిమివేసు
కొన్నది.

ఆతడు పురుషుడు ఆమె స్త్రీ! యుగయుగాలనాటి నుండి ఆమె ఆతణ్ణి కోరింది, ఆతడు ఆమెను కోరినాడు. గుహ లలో, పొలాలలో, పట్టణాలలో ఈజిప్టులో గ్రీసులో, అరే బియాలో చీనాలో, అమెరికాలో, జర్మనీలో, ఇంగ్లండులో, ఇండియాలో, నూగినియాలో, ఒకరినొకరు వాంఛించారు. కలుసుకొన్నారు. గాఢ మధుర మత తాశ్చేషాలలో పరీమళ చుంబనాలలో వివశత్వం చెందారు. ఆమెకు ఒడిలు తెలియ లేదు. ఆతనికి తెలియలేదు. ఇద్దరూ ఉప్పొంగిపోయినారు.

నాట్యంలోనుండి నెమ్మదిగా హోటలు తోటలోనికి చేరారు. జెన్నీ కళ్ళు నక్షత్రాలులా మెరుస్తున్నవి. అద్భుత సౌందర్యవతి అని పేరుగన్న ఆ బాలిక ఈ సమయంలో సౌం దర్యానికే సౌందర్యం దిద్దే సౌందర్య సంపూర్ణ అయింది.

ఇద్దరు కొంచెం చీకటి ఉన్న ఓ పూ పొదరింటమాటున వేయబడిన సోఫాలో చదికిలబడినారు. ఇద్దరికీ మాటలులేవు. జెన్నీ ఆతని భుజాలపై రెండుచేతులు వేసి. “మూరి నేనే
....నిన్ను.... ప్రేమిస్తున్నానని... తెలుపుతున్నాను. నువ్వూ
నన్ను ప్రేమిస్తుంటే నిన్ను—నా పెదవుల్ని ముద్దు పెట్టుకో” అని ఆతిమధురమయిన వాక్యాలు పలికింది.

౪

ఆ వాక్యాలు అస్పష్టంగానే! ఆతడు ప్రేమ ఎరగడు
 స్త్రీలను వాంఛించకపోలేదు. కాని తన వ్రతం చొప్పున పర
 దేశాలలో ఉన్నప్పుడు బాలికల జోలికిపోలేదు, నాట్యం నేర్చు
 కున్నాడు. ఇంగ్లీషు బాలికలలో నాట్యం చేయడం నేర్చు
 కున్నాడు. అంతే! ఆతన్ని కొందరు బాలలుకోరాదు. ఆతడు
 తర్చుకుంటే పొందుకూడడానికి అదనులు దొరక్కపోలేదు.
 కాని త్రాగకును ఏలా అతిదూరంగా ఉంచేశాడో, ఆలాగే
 స్త్రీలతోటి సంబంధాలు కూడా అతిదూరంగా ఉంచేశాడు.

పెరికనబడే వారి తెలుపురంగు ప్రవహించే గులాబీ
 రంగులు ఎల్లమందకు గుండెకొట్టించిన మాట నిజమే! కాని
 తన జాతి నల్లరంగు, తన జాతి గుడిసెలు, తన జాతి వాడలు,
 దుర్గంధము, దుర్బర స్థితి, మురికి గుడ్డలు కుళ్ళిన మాంసము,
 చదువులేనితనము, నాగరకతలో అది ప్రాథమిక స్థితి ఆతనికి
 అంతటి సమయాలలో మరింత భయం కలిపేవి. ఆతడు
 వాణిజ్యపోయాడు.

తన సంఘంకన్న మౌన్య స్థితిలో ఉన్న సంఘాలు ప్రపం
 మంతా ఉన్నమాట నిజం! మంచి స్థితిలో ఉన్న సంఘాలు

వాని ప్రయత్నాలమీదనే అవి ఆ ఉన్నతస్థితికి రాగలిగాయి. కాని ఆఫ్రికాలో నీగ్రోలు, అండమాన్సు నూజెలాండు బోర్నియోలలోని ఆదిమ నీవాసులు తన భరతదేశంలో తన సంఘం వల్లే ఉండే ఇతర సుఖాలు, నాగులు వేపాలు, శబరలు, చెంచులు అనాదులు, భంగీలు, పెరయాయి, మాలమాదిగలు డోంభీలు చచ్చటివాళ్ళు. వోర్లీల, బిల్లులు, కోతులు. గోండులు సంతాలులు వీరందరి స్థితి. బర్మాలోవారి స్థితి! వీరందరూ ఆలాంటి పరుమ హైన్య దశలో విముక్తి లేకుండా ఉండి పోవలసినదేనా? అని ఎల్లవారికి జెన్నీ ఎదుట కూర్చుండి ఆమెను దగ్గిరగా తీసుకొన్న ఆనందంలో, ఆమె తన్ను ముద్దు పెట్టుకోమని అడిగిన ఆనందంలో ఒళ్ళు ఝల్లుమంటూ ఉండగానే ఈ ఆలోచన ఆతన్ని విద్యుచ్ఛక్తిలా ఆవరించుకొంది.

కాని ఆతని దేశాన్ని వృద్ధులను జీవితాన్ని ఆలుముకొని ఉన్న గాఢ పిపాస ఒక్కసారిగా ఉప్పొంగిపోయింది. ఆతడు జెన్నీని అతిక్రాంతా లింగనంలో అదిమికొని ఆమె పెదవులను మహిమ ద్రోశ చుంబనాన అదిమివేసినాడు.

ఆ యిరువురికీ సర్వ ప్రపంచమూ మాయమయినది. వారిరువురూ ప్రపంచానికి, కాలానికి అతీతమయిపోయినారు. కాలమే ఆగిపోయినది !!

వారు కలిగిరింత విడినారు. అతడు వణికి కంతంతో
 “జెన్నీ నన్ను పెళ్ళిచేసుకుంటావా?” అని అడిగినాడు.

ఆమె మూఁళ్లొక ఆతని పెడ చుట్టూ చేయి నెచ్చి తల
 నంచుకొని ఆతని పెదవులను ముద్దుపెట్టుకుంటూ ఉప్పొంగే
 తన ఉరాన్ని ఆతని విశాలవక్షానికి అదిమివేసి “నీ కోసం,
 నీ కోసం ఇన్నేళ్ళు కనపెట్టుకున్నాను!” అన్నది.

ఆ సమయం ఎయిక్స్ పైయిను రెలెటివిటీ సిద్ధాంతాన్ని
 మించిన సమయం.

ఆ సమయంలో మనుష్యుడు అన్ని స్థితులను దాటిన
 దివ్య స్థితిలో ఉంటాడు.

“నేను ఎంతో అదృష్టవంతుణ్ణి జెన్నీ!”

“నేను అదృష్టవంతురాలిని మూర్తి!”

“నేను నికృష్టుడయిన హిందూ జాతి అధమ సంఘానికి
 చెందిన వాణ్ణి!”

“మా స ఘానికి ఏ స్థితిలేదు మూర్తి!”

“నువ్వు దేవకన్యవు!”

“అది వట్టి పొగడ!”

“నన్ను గురించి ఏమీ ఎరగవు. ఏలా నన్ను ప్రేమించ
 గలిగావు?”

“నిన్ను గురించి నాకు తెలిసినంత నీకే తెలియదు!”

“నేను ఈ దేశంవచ్చి కొన్నిరోజులే అయింది.”

“నిన్ను ఏళ్ళతరబడి ఎరుగుదును.”

“ఈ నా ప్రేమ—”

“నీ ప్రేమకాదు—మన ప్రేమ!”

“మన ప్రేమ విషయం మీ తలదగ్గరే, లయె నెలూ విని ఏమంటారు?”

“నా అంత అదృష్టవంతురాలు లేదంటారు.”

వారిద్దరూ మరీ మరీ గాఢంగా, భాఢంగా అదిమివేసు కొనాగారు.

“రా! మూర్తి, నా దివ్య భర్తా! రా! మళ్ళీ ఆ నాట్యంలోకి వెళ్ళలేను, మనం ఏ చక్కని స్రదేశానికై చా పోయి. చక్కడ ఏవో మధురమయిన, పిచ్చినైన ఆత్యంతార్థ వంతాలయిన మంటలు చెప్పుకుందాము! రా!” అని జెన్నీ అన్నది.

ఆతడులేచి, ప్రణయ సరస్వాతుడయినవానివలె జెన్నీని తన కదిమికొని ముద్దులిచ్చి ఆమె కాయ కడకు కొని పోయినాడు. వారిద్దరూ అప్పుడే పన్నెడుకొట్టినదని, తెలుసుకొని, రెండు గంటల కాలంవరకూ సముద్రతీరంవరకూ వెళ్ళి వడ్డామచుకున్నారు.

శ్రీ

ఆమె తన కారు న డు పు కు ం టూ ఆ తన్ని
తీ సు కు పో యి ం ది. తన కారు న డి పే వా ని తో
అక్కడే ఉండనున్నీ తన అన్నగారు అడిగితే ఇద్దరూకలిసి
సముద్ర తీరానికి వెళ్ళినారనీ చెప్పమని వారు బయలు
దేరినారు.

ఆమె ప్రక్కనే ఆతడు అధివసించి ఉన్నాడు ఆమె
“నేను అందమయినదాననే నా మూర్తి?” అని అడిగింది.

“నువ్వా! ప్రపంచంలో ఒక్క బాలికన్నా నీ ఎదట
తగుదునని సౌందర్యం విషయంలో నిలవగలదా జెన్నీ!”

“బడాయి! పొగడ్త!”

“పొగడ్త! కాని నా వంటి శుద్ధ నీగోరి మాటో?”

కారు ఆపుచేసి “నన్ను ఆలా అవమానించినందుకు
ఏం చేస్తానో?”

నిన్ను అవమానించడమా?”

“అవును నా ప్రియతముణ్ణి నీగోరి అంటావా
దుర్మార్గుడా!”

మూర్తి అత్యంతాశ్చర్యంతో ఆనంద పులకితుడై పకపక నవ్వినాడు. కాని వెంటనే మోములో విషాద రేఖలు ఆవరించాయి.

వారిద్దరూ సముద్రం ఒడ్డున కారు దిగి, కెరటాలు సంగీతంపాడే తీరానికడకు నడిచిపోయి నక్షత్రకాంతలు తమ మీద ప్రసరిస్తూ ఉండగా వెళ్ళిగూర్చున్నాడు.

“జెన్నీ! నా అదృష్టం నేను నమ్మలేకుండా ఉన్నాను. ఇది ఆకాశం నుండి రెక్కలు కటుకుని దిగివచ్చిన నా జన్మ సాఫల్యమే కాని ఇంకోటికాదు.”

“ఇంతటితో నీ జన్మ సాఫల్యమయితే, ఇక ముందు నువ్వు చేయవలసిన పనులు?”

“ఓ పను నీ ఈ సాఫల్యం ఛాయలూ, భాగాలూను”

“నేనూ నువ్వూ కలిసి ఉండకపోతే!”

“అమెరికా నేను వెళ్ళడానికి కారణం మీ అన్నయ్య. మీ అన్నయ్య నేనూ బాంబాయి ఓడలో ఒక్కసారే ఎక్కామంటే ఆ అదృష్టంతో నీ ప్రసరింపేడింది.”

“నేను నిన్ను ప్రేమించిఉండకపోతే?”

ఆలా ఉండకపోవడం తటస్థించి ఉంటే నీ అన్న లయొ నెలుకూ నాకూ స్నేహం కలుగకపోయిఉండును.”

“ఇంత చదువుకున్నవాడవు, శాస్త్రజ్ఞుడవు, శాస్త్ర పరి
శోధకుడవు నువ్వు కూడా ఏదో పారలౌకిక సంబంధమయిన
మాటలంటావేమి మూర్ఖ?”

“నువ్వు దేవకన్యవు, దేవకన్యల ఎదుట, ప్రాపంచికపు
మాటలు ఏలా వస్తాయి?”

“నన్ను పొగడకు. సంపూర్ణంగా ప్రాపంచిక వాసన
లతో మునిగి ఉన్నదానిని నేను.”

“అది నమ్మను నేనా నీ ఉద్దేశం?”

“అ!”

“అయితే నువ్వు నన్నెలా ప్రేమించగలిగావు?”

“అమెరికా వెళ్ళి పెద్ద విద్య నేర్చుకు వచ్చి న
మొనగాడవు!”

అవును! భారతదేశంలో అతి నికృష్టసంఘానికి చెందిన
హీనుణ్ణి!”

వారిద్దరూ పకపక నవ్వుకున్నారు.

ఆ వెన్నెలలో ఆమె ఆతని ఒడిలోకి ఒకవాగు ఇంకో
వాగు లోనికి ఒదిగినట్లు వాలిపోయింది. ఆతడామెను తనహృద
యాన విగిరూర కౌగలించుకొని, అతితమితో, భక్తితో,
ప్రణయంతో, ఆనందావేశంతో ఆమె మోము, జుట్టు,

కన్నులు, చెవులు, మెడ, వక్షసీమ, భుజములు ముద్దు పెట్టుకున్నాడు.

వా రు ఒకరినొకరు చూచుకుంటారు, పిచ్చిమాటలు పలుకుకుంటారు, ఒకరినొకరు వదలలేని మైకంతో కాగిలించుకుంటారు.

ఇంతలో ఇద్దరికీ ఒక్కసారే ల యొ నె ల్ జ్ఞాపకం వచ్చినాడు.

ఇద్దరూ చట్టుక్కునలేచి ఒకరి నడుంచుట్టూ ఒకరు చేతులు అదిమిపట్టి రోడ్డుమీదఉన్న కారుకడకు పరుగు పెట్టారు. కారులో ఎక్కి కానామెరాకు చక్కావచ్చారు.

కారుదిగి ఇద్దరూ తిన్నగా నాట్యంచేసే మందిరంలోకి సోయేసరికి లయొనెల్ నిలుచుండి, సోఫాపై కూరుచున్న భార్యతో ఏదో వాదిస్తున్నాడు.

ఎలిజబెత్తు గుమ్మంలోవచ్చే ఈయువకులజంటనుచూచి “ఆరుగో వస్తున్నారంది!” ఆమెభర్త తిరిగి, వీరిద్దరినిచూచి గబగబ రెండంగలలో వీరిద్దరికడకూ వచ్చినాడు. చిరునవ్వు నవ్వుతూ వీరినిచేరి, వారిమోములుచూచి, వారి ఫాలాలతో నృత్యంచేస్తున్న కాంతులుచూచి, వారిరహస్యము చటుక్కున గ్రహించినాడు.

తడబడుతూ ఎల్లమందమూర్తి “లయో! నీ...నీ....
సోదరి...నన్ను ధన్యుణ్ణిచేసింది. నన్ను వివాహం చేసికోడా
నికి ఒప్పుకుంది. నీ అనుమతి...అనుమతి ఇవ్వప్రార్థిస్తున్నాను!”
“అన్నాడు.

వెంటనే లయో నెల్ మూర్తి చేయి దొరక పుచ్చుకొని,
జాడించి, “నా అభివందనాలు, మూర్తి! ఈ పవిత్రక్షణంకోసం
కలలుకన్నాను. కోరాను,,భ గ వ ం తు ణ్ణి ప్రార్థించాను.
అలాంటిది నా అనుమతెందుకూ! అనుమతి ఆయిదేళ్ళకిం
దటే ఇచ్చాను ” అన్నాడు.

చెల్లెలినిదగ్గరకు తీసుకొని, ఆమెను నుదురుపై ముద్దడి,
“రండి విష్ణుకి చెబుదాము!” అని మూర్తి వైపుతిరిగి, “నువ్వు విష్ణుతో
ఈ నాట్యంలో పాల్గొనవలసిఉంది. నువ్వు సమయానికిలేక
ఎక్కడికో వెళ్ళిపోయావని. ఆమెగారికి కోపంవస్తే. నేను
నీ తరఫున క్షమాపణ అడుగుతున్నాను. “అన్నాడు.

మూర్తి తెల్లపోతూనే ఎలిజబెత్ కూర్చున్న తావుకు
వెళ్ళి “ఎలిజబెత్! నన్ను క్షమించాలి! నేనూ జెన్నీ కలిసి
సముద్రం ఒడ్డుకు వెళ్ళాము. జెన్నీ నన్ను వివాహంచేసుకొని
నా జన్మ పవిత్రించేయడానికి ఒప్పుకొంది! ఆ విషయ
మాట్లాడుకొంటూంటే ఆలస్యమయింది. నన్ను క్షమించమనీ

మా ఇద్దరినీ ఆభినందింప ప్రార్థిస్తున్నాను.” అని చేయి చాపినాడు.

ఎలిజబెత్తు ముఖంలో కోపకాంతులు మాయంకాలేదు. ముందుకు చాపిన ఆతని చేతిని ఆమె గమనించదలచుకోనేదు. “నువ్వు క్షమాపణ అడగనక్కరనేదు. నీ నాట్యంలేకపోయి నందువల్ల నా మనస్సు ఏమీ కలతపొందలేదు! కాని నా మాట జెన్నీ వినేటట్లయితే ఒక నిగ్గర్ను పెళ్లిచేసుకోవద్దని ఆమెకు నా హృదయపూర్వకమయివ సలహాఇస్తున్నాను.” అని నేచి భర్తవైపుతిరిగి “లయో! నాకు తలనొప్పిగాఉంది ఇంటికిపోవాలి!” అని బయలుదేరింది.

వారందరి మధ్యా ఒక పిడుగు పడింది. మూర్తికి వేయి బాంబులు మీద పడినట్లయింది. ఆతని హృదయంలోని రక్తం మాయమై స్పందనమూగిపోయినది.

లయో నెల్కు నోటమాటలేదు. ఆతడు చేతనముడిగి ఆలాగే నిలుచుండిపోయినాడు.

కాని జెన్నీ మొదట ఒక నిమిషం ఆశ్చర్యంతో తర్వాత కిలకిల నవ్వి,

“అన్నా! ఎలిజబెత్తు చిన్న బిడ్డ! పో ఆమెను సమదా ఇంచు. మేం ఇద్దరం ఇకచడే తోటలో ఒకగ్టనేపు కూర్చుంటాము. తర్వాత ఇంటికి వస్తాను.” అని అన్నగారిని తోసింది.

లయొనెల్ మూర్తి రెండుచేతులు పట్టుకొని, “లిజ్జీ తర
పునపార్థిస్తున్నాను. ఆమెను నన్నూక్షమించు మూర్తి!” అని
దీనంగా వేడుకున్నాడు.

మూర్తి కన్నులు మెరిసినాయి. స్నేహితుని చేతులు
గట్టిగా పట్టుకొని, “ఈ రోజు వచ్చినాను. ఒక్క రోజులో నా
చరిత్ర పరియుగాల చరిత్రై నడిచింది, నా హృదయపూర్వ
కంగా ఎలిజబెత్తును క్షమాపణ వేడుకుంటున్నాను.” అన్నాడు.

లయొనెల్ తమ కారులో కూర్చుని ఉన్న భార్య దగ్గి
రకు వెళ్ళిపోయినాడు.

ఎల్లమందమూర్తి చేయిపట్టుకొనిజెన్నీ “రాప్రియతమా!
ఇటలీ విరుచుకుపడితే, అబ్బీనియా పెట్టిన మోము ధరించా
వేమిటి? రా!” అని ఆతని తోటలోనికి తీసుకుపోయింది.

తోటలో మునుపుకూర్చుండిన బెంచిమీదే
వారిద్దరూ కూర్చున్నారు.

“మూర్తి నేను డాక్టర్ను!”

“నేను నీ విషయం అంతా అడుగుదామను
కుంటున్నాను.”

“నువ్వు ఈ రోజే వచ్చావు! ఈ రోజున సంఘటించిన
విచిత్రపరిణామాలన్నీ ఈరోజుకోసమేఎదురుచూస్తున్నాయి.”

“అంఘే?”

“నీ నుమానపూర్వకమయిన ప్రశ్న నాకు అర్థమయింది. ఎలిజబెత్తు కోపం కూడా ఈ రోజుకోసమే కనిపెట్టి ఉన్నదా? అని అడగదలచుకొన్నావా! తప్పకుండా మా ఎలిజబెత్ హృదయంలోని డిఉన్న ఇంగ్లీషు తత్వంమాయంకాలేదు. ఆమె దృష్టిలో మా లయొనెల్ ఇంగ్లీషువాడే! ఒక వేళ ఎప్పుడైతే నా అచ్చమయిన ఇంగ్లీషు రక్తం ప్రవహించేవాడు కాదు తన భర్త అని ఆలోచన వచ్చినా అది ప్రేమచే సమాధానం పెట్టుకుంటుంది. కాని సాధారణంగా భారతీయులంటే ఆమెకు నిరసనా, వాళ్ళు బానిసలన్న భావమూ తనబోటి వారిదే ఈ రాజ్యమన్న అహంభావమూ ఆమె జీవితంలోనుండి పోలేదు. అవి పోడానికి నువ్వు నేనూ కారణభూతులం అవుతాము ఏమో!” అని పలికింది.

పది నిమిషాలు మాటలులేక వారలా కూర్చుండి పోయినారు.

దీర్ఘ విసీల పట్నాల వితానం క్రిందనుండి తన పురుషుణ్ణి జెన్నీ తొంగిచూస్తూ, “ఈమహాపురుషుడు మళ్ళీ స్మృశించడానికి తూడా ఎంత సందేహిస్తున్నాడు?” అనుకుంది.

వెంటనే ఆమె ఆతని మెడచుట్టూ చేతులుపోనిచ్చి “మూర్తి! లోకం తల్లక్రిందయినా జెన్నీ నీదే!” అని ఆతని తల వంచి ఆతని పెదవులు అతిమధుర పరీమళయుక్తమయిన ప్రణయగాఢతతో అదిమివేసింది.

చతుర్థభాగం

జలపాతం

౧

మూర్తి నాలుగు రోజులు మదరాసులోఉండి, కాంగ్రెసు నాయకుల్ని, కాంగ్రెసు మంత్రివర్గాన్నీ, హరిజన సేవాసంఘ నాయకుల్నీ చూచినాడు.

వై శ్రామి ఆంతరంగిక కార్యదర్శి నుండి పన్నెండు దినాలయిన వెనుక ఒక తారీఖు రోజున ఢిల్లీ రావలసిందని ఉత్తరం వచ్చింది. ఈ అయిదవ దినాన రాష్ట్ర గవర్నరుగారిని దర్శించినాడు.

ఈ అయిదు దినాలూ, తాను ఆమెరికాలో గడిపిన సంవత్సరాలూ మొదలయినవి చర్చించాడు. అందరూ ఆతన్ని మెచ్చుకుంటూ మాట్లాడారు, కాని ఆతని కర్తవ్యం ఎవ్వరూ నిర్ణయించలేదు.

లగ్నెన్ లో ఎలిజబెత్తు చేసింది తప్పు అని ఏలా చెప్ప గలడు? భార్యతో మూర్తిని పొగడి తమ స్నేహం ఎంత పవిత్రమో ఆమెకు తెల్పినాడు.

“మీ స్నేహం పవిత్రం కాదని నేను ఊహించలేదు, అంత మాత్రాన ఆతణ్ణి నీ చెల్లెలు వివాహం చేసుకొనడానికి నేనెలా సమ్మతించగలను?”

“వివాహానికి ప్రేమ ముఖ్యమంటావా లేక జాతీ సంఘమూ రంగూ ముఖ్యమూ ప్రియా!”

“నువ్వు గజంగజం పొడుగు ముందుకువచ్చిన పెద వులు కలిగి, ఊలు జుట్టుతో, పీపాలాంటి కడుతో ఉన్న ఆఫ్రికా పిగ్మీ పిల్లను ప్రేమించగలవా?”

“ప్రేమించడం జరిగిన వెనక ప్రేమను గురించి మాట్లాడాలి కదా! ఇక్కడ జెన్నీ మూర్తి నీ, మూర్తి జెన్నీని ప్రేమించు కొంటున్నారు గాదా!”

“మూర్తి ఒక రిక్షాలాగే కూలి అయితే వారి ప్రేమను నువ్వు ఒప్పుకుంటావా?”

“ఏదో అయితే గియితే అంటే ఏమి లాభం లిజ్జే! నా ప్రాణస్నేహితుడు నా ఆనుగుచెల్లెలూ ఒకరినొకరు ప్రేమించు కొని వివాహంచేసుకుంటే నేను ఆనందవూర్ణుడను కానా?”

“ఓహూ! కాకేమి? నేను ఉత్తమ జాతి ఇంగ్లీషు బాలికను. మా వంశంలోవాడవు నువ్వు! నీకూ నాకూ కలిగిన ప్రేమను లోకం హరిస్తుంది.”

“ప్రేమకూ లోకానికి సంబంధం ఏమిటి?”

“ప్రేమించుకునే మనుష్యులు లోకానికి సంబంధం లే ఉద్భవించారా?”

లయోనెల్ ఏమిచేయగలడు? ఆతడు విచారపూర్ణ బాధతో కుంగిపోయాడు.

“ఇంతకూ మా జెన్నీ విషయంలో నేనేమిచేయగలను. ఆమె జీవితం దారి ఆమె నిర్ణయించుకోవాలి!” అంటూ ఆతడు తలవాల్చుకొని, తన కచ్చేరీ గదిలోకి వెళ్ళాడు.

ఎలిజబెత్తు మనస్సు కరగలేదు. పైగా పౌరుష తో దుఃఖం తెచ్చుకొని కన్నీరుపెట్టుకుంటూ ఆ సోఫా పై కూలబడింది.

ఆ చప్పుడు విని లయోనెల్లు చప్పున తన గదిలోనుండి చక్కా వచ్చాడు. సోఫామీద వారి లిజ్జే మూర్ఛపోయినట్టు గడబిడపడుతున్నది. ఇంతట్లో లయోనెల్లు పరిచారికను వాసన మందు తీసుకరమ్మనిచెప్పి పరుగున వెళ్ళి ఫోను చేశాడు.

పరిచారిక లిజ్జకి ముక్కుదగ్గి నుదు వాసనచూపిస్తూ “యూజి కోల్డ్” లో తడిపిన గుడ్డతో నుదురు అద్దుతూ ఉన్నది. ఇంతట్లో డాక్టరుగారు చక్కా వచ్చారు,

ఆయన పరీక్ష చేసి ఎలిజబెత్తు గర్భవతి అనిన్నీ ప్రధ మం గర్భంతాల్చి ఉన్న బాలికలు కొంత నరాల సంబంధ

మయిన గడబిడలకు పాల్పడతారనిన్నీ, కాని పదిరోజులపాటు
మందు ఇచ్చి ఆ తర్వాత గర్భబలానికీ ఆమె బలానికీ మందు
ఇస్తూంటే పురుడు సరీగా జరిగగలదనీ ఆ డాక్టరుగారు లయొ
నెలుకుచెప్పి మందు వ్రాసిఇచ్చాడు,

ఇంతలో జెన్నీ ఇంటికివచ్చింది. వదినగారిద్దరినీ వెళ్ళి
కొగిలించుకొని, ఆమెను రెండుగంటల సరిచర్యచేసింది లిస్ట్
ద్రవాహారం ఇచ్చి నిద్రబుచ్చింది.

౨

జెన్నీ రెండు రోజులు సెలవుపెట్టి మూర్తితో ఒక్క
మహాప్రవాహానందంతో గడిపింది. ఆతడు పనిమీదవెళ్ళి మళ్ళీ
వచ్చేవరకూ ఆతనికోసం ఎదురుచూస్తూఉండేది. అన్ని సినీ
మాలకనీ, విహారాలకనీ తీసుకుపోయేది. రాత్రి రెండు గం
టలనరకూ ఆతని ఒడిలో వాలిఉండేది. అసలు నిద్రనేది
లేకుండా ఉంటే భాగుండు ననుకునేది.

రెండురోజులూ అయిన వెనక ఉద్యోగానికి వెళుతూ
ఉండేది. పని అయిన వెంటనే తిరిగి ఇంటికి రావడం! రావడం
తోటే ఎదురుగా ఎల్లమద ఉండాలని ఆతనికోసం ఎదురు
చూడడం!

ఇదంతా చూచే ఎలిజబెత్తుకు మతిపోయింది. ఆరవ రోజు రాత్రి లయొనెలు ఎలిజబెత్తులు తిరుచునాపల్లి వెళ్ళి పోయినారు. ఏడవ రోజుకు ఉత్తరాదికి పెద్ద కొడుకునూ కోడలినీ వారి బిడ్డలనూ చూడడానికి వెళ్ళిన ఎడ్వర్డు కాగ్గె యెల్ గారూ ఆయన భార్య ఇంటికివచ్చారు.

ఎడ్వర్డు కాగ్గెయ్యెలుగారు యిదు సంవత్సరాలక్రితమే విశ్రాంతి వేతనం తీసుకు ఉద్యోగంనుండి విరమించాడు. ఆతని కీప్పుడు లరనై రెండు ఏళ్ళు ఉన్నాయి. ఆయన భార్యపేరు డోరిస్. ఆమెకు ఏభై ఎనిమిది సంవత్సరాలున్నాయి.

వారిద్దరూ రావల్పిండిలో పెద్ద కొమరుడు మేజరు రిచ్చార్డుకు అతిథులుగా ఉండి అక్కడ నుండి కాశ్మీరము ఆస్మోరా. ముస్సోరీ. కరాచీ జయపురం మొదలయినవి తిరిగి రావల్పిండివచ్చి పదిరోజులుండి యిలుదేరి చెన్నపట్నం వచ్చినారు.

కార్లయ్యెలుగారి బంగళా ఇల్లు కీల్పాకులో పూనమ్మిల్లి రోడ్డుమీద పెద్ద తోటమధ్య ఉంది. యూరేషియన్లైనా మదరాసులో నర్తకంచేసేటట్టి ఉద్యోగాల ఉన్నట్టి బ్రిటిషు పెద్దల గౌరవంపొందుతూ తానూ తన భార్య బిడ్డలూ వారి ఇళ్ళకు అతిథులుగాపోతూ, తానూ వారిని తమ ఇంటికి విందులకు పిలుస్తూ గౌరవంపొందుతూఉండేవాడు.

కార్లయెలు కుటుంబంలో కొందరు ఇంగ్లీషు విధవలను, కొందరు ఇంగ్లీషు బాలికలను పెళ్ళిచేసుకున్నమాట నిజం. ఆ బాలికలూ ఇంగ్లీషు ఆ వెధవలూ అంతపెద్ద కుటుంబాలవారు కాకపోవచ్చును. కాని పదహారణాల ఆంగ్ల రక్తంవారు.

మిస్టర్ కార్లయెలుగారు ఎంతో చక్కగా ప్రతిభతో ప్రభుత్వానికి భక్తితో పనిచేసిఉండడంచేత ఎం. ఎస్. ఎం. రైల్వేవారికి చీపు ఇంజనీరు అయిన రెండేళ్ళకు 1034వ సంవత్సరంలో “నైటు బిరుదంపొంది సర్ ఎడ్వర్డు కార్లయెలుగారు కె. సి. ఐ. ఇ.” ఆయ్యారు.

వీరిని ముఖ్య ఇంజనీరును చేయడంలో ప్రభుత్వంవారు రెండు పక్షుల్ని ఒకే బాణంతో కూలవేయగలిగారు. సర్ ఎడ్వర్డు కార్లయెలుగారు భారతీయుడూ, ఎందుకని ఆయనకే ఈ ఉద్యోగం ఇచ్చాము.” అంటూ మొగం ఆనతికి తిప్పి “ఎల్లాగై నా ఆంగ్లరక్తం ప్రసహించేవానికి ఆ మాత్రమయినా చేయకపోతే ఎట్లాగు” అని ఒకరినొకరు కళ్ళు గీటుకున్నాడు.

సర్ ఎడ్వర్డు కార్లయెలుగారు ఇంటికివచ్చారు. వస్తున్నామని తెలియజేయగానే జెన్నిఫర్ తలితండ్రిలను ఎదుర్కోవడానికి వెళ్ళింది, ఉండే పరిస్థితుల్లో ఎల్లమందమూ నచ్చి జెన్నీ తలితండ్రిలను వివాహానికి అనుమతి అడగడం కన్న, తానే తన మాతా పితలను ఒప్పి చడానికి నిశ్చయం చేసుకుంది.

ఎల్లమంద మూర్తి తన స్వగ్రామం వెళ్ళిపోయినాడు.

ఎల్లమందమూర్తి తన స్వగ్రామం వెళ్ళడానికి నిశ్చయించుకున్న రోజు సర్ ఎడ్వర్డు కార్లయెలువచ్చిన ముందురోజు. ఆ దినం ఒక్క నిమేషం విడవకుండా ఆతడు జెన్నీ తిరిగారు.

“జెన్నీ ఈ మనవ వ్యవస్థ చాలా విచిత్రమయింది. లోకం లో ఉన్న స్త్రీ పురుషులు నూరుల కోట్ల సంఖ్య. అందులో ప్రేమించడానికి సిద్ధంగా ఉన్నవారి సంఖ్య కొద్ది కోట్లు అయినా ఈ ప్రేమల పరిణామమూ, పరిణితిచరిత్రా వరూపాలు పొందుతాయో అలోచిస్తుఉంటే నాకు ‘సాష్టు’ చూచి దిగ్భ్రాంతుడయిన బ్రహ్మాండము కనబడుతూఉంటుంది.”

“నీకు ఎప్పుడూ ఆలోచనలే, కార్యనిమగ్నత తక్కువగా ప్రియతమా?”

“వును నీ అద్భుతమూర్తి సందర్శించిన యువకుడు మతిలేనివాడై లోకం అంతా తిరుగుతూఉంటాడు”

“లోకంలో ఉన్న యువతీమణులు ఎన్నిజాతులవారు, ఎన్ని దేశాలవారు ఎంతెంత అందంగా ఉన్నవాళ్ళు లేరు?”

“అది నిజమే సౌందర్య శాస్త్ర ప్రకారం అందంకల వాళ్ళు ఒక జాతి అనుకుందాం. ఆ జాతిలో ఆంతరమయిన జాతులకు చెందిన సౌందర్యవతులను, ఒకరకంమానసికప్రవృత్తి

గల యువకులు ప్రేమిస్తారు. అందులో ఒకొక్క అనుభూతి కారణాలవల్ల ఈ మనుష్యుడూ, ఈ స్త్రీ అని కేటాయింపబడి ఉంటారు. ఆ కేటాయింపబడిన జతమనం ఇద్దరం కాబోలు.”

“నీ మాట అగమ్యగోచరంగా ఉన్నాయి.” అని పక పక నవ్వుతూ జెన్నీ ఆతన్ని గట్టిగా అదుముకొంది.

“జెన్నీ కొన్ని యుగాలు నిన్ను వదిలిఉండాలి!”

ఆ రాత్రి మెయిలుమీద భీమవరం వెళ్ళిపోయినాడు ఎల్లమంద మూర్తి.

3

ఆ మర్నాడు ఉదయం నిడదవోలులో మారి, మూర్తి భీమవరంలో దిగాడు. ఇదివరకే తమ పురోహితుడుగారి పేర తెల్లిగ్రామం అతడు ఈ దినానికి వస్తానని ఇచ్చిఉండడంనల్ల భీమవరం స్టేషనుకు జక్కరంవారూ, భీమవరంవారూ చుట్టూ పక్కలవారు హరిజనులెందరోవచ్చి సిద్ధంగా ఉన్నారు. బండి రాగానే ఎల్లమందమూర్తి కీ “జమ్” అని వచ్చిన వారందరూ జయజయ ధ్వనాలు సలిపినారు. బండి ఆగగానే ఎల్లమంద దిగినాడు. ప్రజలందరూ పూలగులలు వేశారు. ఇద్దరు దండలు వేశారు. హరిజన సంఘంవారు ఎవరిదో కాసు పలుకు

వచ్చారు. ఎల్లమందను భీమవరం అంతా ఊరేగించి బోర్డు ఆఫీసు దగ్గర పెద్ద సమావేశం జరిపినారు.

ఎల్లమంద ఊక్కిరిబిక్కిరై, వైతన్యం సగంతప్పి ఈ మహాభావానికి ఉన్న పరమార్థం తర్కించుకుంటూ కూచున్నాడు.

“హరిజనులు యుగయుగాలనుంచీ ఈలా వేదన పడి పోతున్నారు, కాని ఎవరో ఎల్లమంద వంటి కులవోధూరకులు ఉద్ధరించి జాతిని తరింపజేస్తారు.” అని ఒకరన్నారు.

ఉత్తమ కులాలవారు వివిధ సర్వతంత్రాంటి బరువును ఈ కులాలవారిమీద దెత్తివేసి ఉండడంచేత వారు ఆలా నీచస్థితిలో పడిపోయారు. తప్పు ఉత్తమ కులాలవారిది. ఇన్ని యుగాలనుంచి, ఊళ్ళ బరువును నెట్టి, చూడకూడనివారు, ఉచ్చరింపకూడనివారు, గ్రామంలోనికి రానివ్వకూడనివారు అని చెప్పి వారిని సామికుంగా నైతికంగా, ఆర్థికంగా విద్యా విషయికంగా, రాజకీయంగా అతినీచస్థితిలో ఉంచిన పరమ రాక్షసులం మనం !” అని ఒక బ్రాహ్మణ యువకుడు మాట్లాడినాడు.

ఎల్లమంద ఎప్పుడూ ఉపన్యాసాలిచ్చినవాడు కాదు. ఆతడులేచి పదినిమిషాలు తడబడినాడు అక్కడనుంచి ఎదురుగుండా ప్రేక్షకులూలేరు. ప్రపంచమూలేదు. ఆతని ఎదుట ఆతడే ఉన్నాడు. ఆతనికి ఆతడే మాట్లాడుతోన్నాడు.

“ఈ పరిస్థితులు ఎల్లా వచ్చాయి? చరిత్ర అతిక్లిష్టంగా ప్రవహించింది. దానికి ఇవి కారణాలనిగానీ, అవి కారణాలనిగాని ఎవరు నిర్ణయించగలరు, ఆనిర్ణయించడంపల్ల ప్రయోజనం ఏముంది. నదిలోపడిన మనుష్యుడు ఏలా పడ్డాడో విచారణచేస్తుంటే ఆతడు ప్రాణం అర్పించుకోవలసివస్తుంది. వెంటనే ఆతన్ని రక్షించాలి.

“హరిజనులకు కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలు మనుష్యులకు పది ఎకరాలకు తక్కువగాని భూమి ఇవ్వాలి. తక్కినవారిమూట ఎల్లాఉన్నా హరిజనాది హెన్యసంఘాలవారికి తప్పక పట్టపరీక్ష వరకు చదువు చెప్పాలి. ఆ శాసనం ఎన్వూ తప్పడానికి వీలు లేదు. ప్రస్తుతం దేశాలయాలకుపోవడం వగైరాలన్నీ కార్యక్రమంలో తర్వాతవస్తాయి అవి కావలసినమూట నిజమే!”

ఈలా ఈలా మహావేగంతో మాట్లాడినాడు.

ఉపన్యాసానంతరం ప్రజలు ఎల్లమందకు బ్రహ్మాండమయిన జయజయధ్వానాలు సలిపినారు.

ఆ మధ్యాహ్నం ఎల్లమంద జక్కరంచేరినాడు. తన గుడిసెద్గరకు వెళ్ళాడు. గుడిసెముందు పెద్దపందిరి. తోరణాలు! పందిరిలో కుర్చీలు బల్లలు, మంచం పసుపుదిద్దు ఉన్నాయి. పసుపులువేసిన మంచంచుట్టూ మూడు వెదురు తడికలు కటి ఒక గదిలా సిద్ధంచేసినారు.

ఆ గూడెంలో దొరలు జీవించే విధానం ఎరిగిఉన్న క్రిష్టియనులు ఉన్నారు. వాళ్ళ సహాయంవల్ల చంద్రయ్య ఈ ఏర్పాటులు చేశాడు. తండ్రి ఆ పేక్ష అనంతం! తల్లి ఆ పేక్ష అనంతత్వానికి ఎవరి ఇవ్వగలదు! వారి ప్రేమమధ్య ఆలాంటి ప్రదేశంలో ఇంట్లో డి. యన్ సి. ఇంజనీరింగు నెగ్గి అమెరికా రెండేళ్ళు వెళ్ళి ప్రవాహాశక్తి విద్యుచ్ఛక్తిని గురించి. ప్రవాహాశక్తిని గురించి నేర్చుకొని విజయపత్రాలు పొందిన ఎల్లమంన తడికెల పరిదిరికింద మకాము.

తన అక్క చెల్లెం కూర్చుంటున్నాడు. ఆన్నదమ్ములు అతివిచిత్రంగా చూస్తున్నారు ఈ మనుష్యుల అతి ప్రాథమిక జీవితం, ఒకే గుడిసెలో అ. దగూ పడుకోడం! ఇతరులు ఉన్నారనిలేకుండా స్త్రీ పురుష సంగమక్రియ! ఎంతటి నీచగతి.

ఏ వాపం చేశావు నా జాతి!

ఎన్ని వేల సంవత్సరాలు ఈ భారతంకర నీచస్థితిలో కుళ్ళిపోతూ ఉంటావు మాదిగ రాడా?

నీకు ముక్తి లేదా?

ఎంతటి దీనచరిత్ర జరిగిపోతోంది.

తిండి లేకుండా

మొండితనంకప్పే బట్ట చేకుండా

పండ పక్కలేకుండా.

ఉత్తమ జీవితం ఛాయలన్నా సోకకుండా సత్పుత్రులని
హృదయాలు సత్పుత్రులని మనస్సులు మత్తువాసన, కుళ్ళిన
మాంసంవాసన, హీనత్వం లుకలుకలాడే భయంకర వాసన,
వైద్యుణ్ణి, గురువుసూ ఎరగని భీభత్సం, సేవ్యం ఎరగని
అడవి భూములకన్న హీనమె

నా జాతి!

నా మాదిగజాతి!

అశలేని భయంకారస్థల కుంగేజాతి!!

ఏ నాటికి నీకు ముక్తి?

ఏ నాటికి నీకు ఏడుగడ?"

ఆతడు వెక్కిరి వెక్కిరి రోదించాడు. తల్లితో తిండి సహించటం
లేదని ఆ రాత్రి ఆలాగేసడుకున్నాడు.

గుడిసెలో తల్లి తండ్రి. మన తిండివాడికి ఏం సయి
స్తుంది అనుకుంటున్నారు. తల్లి నెమ్మదిగా ఏడ్చింది.

“ఊహ కో నా యాలా! అడింటాడు,” అని తండ్రి.

“ఎటింటాడో. నీ మెచ్చాచ్చాడు. అడికింత కూడెట్టవే
దై భమా!” అని ఎక్కిరి ఎక్కిరి రోదించింది తల్లి!

నెమ్మదిగా విన్నాడు ఎల్లమండ. “అమ్మా!” అని
పిలిచాడు.

తల్లి పరుగునవచ్చి “ఏటి గాబూ!” అని అడిగింది.
చిరుగుల చీరకొంగుతూ నీళ్ళు తుడుచుకొంటూ. తల్లిని

తన మంచంమీద కూర్చోబెట్టి ఎల్లమంద” అమ్మా! నేను
 నీమ వెళ్ళి వాడవడంవల్ల ఈ విధంగా అవలేదు, నాకు తిండి
 సయించకపోవడంమీదానివల్లకాదు. నాకు సయించేతిండి
 పెట్టలేకపోతే మీ తప్పేమిఉంది. కాని అసలు మన మాదిగ
 కులంవాళ్ళూ, ఆలాంటి నీచస్థితిలోఉన్న మూలలు, ఇతర చోట్ల
 ఉన్న మనబోటివాళ్ళూ అనుభవించే పరమ అసహ్యకరమైన
 భరించలేని గాఢలు నా మనస్సును వికలంచేశాయి. . .ందుకు
 తిండి సయించలేదు. ఇప్పుడూ బాగా ఆకలివేస్తూఉంది.
 తీసుకురా అన్నీ” అని నవ్వుతూ వీపు తట్టినాడు.

ఆ వెళ్ళిబాగుల తల్లి ఒక్కగంటువేసింది గుడిసెలోకి.
 ఈ బాలకుడు వస్తున్నాడని తమ చుట్టాలల్లో కిరస్తానీ మతం
 పుచ్చుకొని దొరలద్గిర బట్టరుపనిచేస్తున్న జకరయ్య, దొర
 సానమ్మ నడిగి ఒక స్వేచ్ఛ పిం గాళీ గిన్నెలు వగయిరాలన్నీ
 పట్టుకువచ్చాడు. ఒకదాంట్లో బజారులో కొన్న నాచురొట్టె
 ఒకదాంట్లో మాంసంకూర, ఇంకో దాంట్లో అన్నం. వారో
 దానిలో పులుసూ మొదలయినవన్నీ పట్టుకువచ్చి మంచం
 దాపున ఉన్న బల్లమైన పెట్టింది.

మనస్సు నిర్మలమయిపోవడంచేత కడుపునిండా భోజనం
 నంచేస్తూ ఎల్లమంద తల్లిని ఎంతో మెచ్చుకున్నాడు. తల్లి
 వెంకమ్మ ఎంతో సంతోషించింది.

అతనికి తన చిన్ననాటి భోజనం జ్ఞాపకం వచ్చింది. మూకుడులో గంజీ, నాలుగుమెతుకులూ, ఉప్పుచేతనంచుకోవడమూ, అంతే భోజనం. ఉప్పుగల్లే పడుచులు. సంతకనితల్లి బుధవారంనాడు చిప్పలో పెట్టుకున్న ఆరణాల డబ్బులు అంటే ఆరణాల డబ్బులే రొంటిని ముడేసికొని భీమవరం పోవేది.

అర్ధణాడబ్బులు ఎండుమిరపకాయలు, మూడుకానులు ఉప్పు, ఒక అర్ధణా వంకాయలు, కందిపప్పు అణా, ఘరిం మసాలా అర్ధణా కొబ్బరినూనె అర్ధణా, వేపనూనె అర్ధణా, ఉప్పుచేపలు అణా, ఒక కాని దుంపలపోగు, పంది మాంసం అర్ధణా ఇదీ సంతకర్చు. ఈ కోటిశ్వరుల సంతకర్చితో వారంంతా గడవాలి. ఖామందుల ఇంటిలో ఏదైనా పండ్లగా పట్టినా, శుభకార్యమూ నగలరాలునస్తే ఆ రోజు ఇంటిల్లివాణ్ణి కాస్త ములుచూస్తూ కడుపునిండా తింటాడు.

ఖామందులు శుభహృణ్య శాస్త్రాలుగారు కాస్త డబ్బూ ఆస్తి ఉన్నవాడవటంచేతా పదిమంది పిల్లలుగల వాడవటంచేతా వారింటిలో ఏమో శుభకార్యాలు వసూలే ఉంటాయి. ఆ శుభకార్యాల సమయంలో నాయగకాలా ఆకుగోపెటి కులం పాలేరువాళ్ళు ఇ టికిబైట దొడ్డిలో గడ్డి మేటికి ఈవతల్లాగా పామందికి సరిపోయే ఉన్నా, పప్పు, రెండుకూరలు, పులుసు, రెండు పచ్చళ్ళు, సిండినాటరకాలూ

పెడితే వెంకో చంద్రయ్య మాటలుకట్టుకొని.. ఇళ్ళకు తీసుకుపోతాడు.

అలాంటి భోజనాలు ఎన్నిసార్లో తిన్నాడు ఎల్లమంద. చిన్నతనంలో ఇలాంటి శుభకార్యాలు శాస్త్రులుగారి ఇంట ప్రతిరోజూ జరుగుతూఉండే. తేనెగాగుండిపోను అని అనుకున్నాడు.

గాంధీజీ కాంగ్రెసు నాయకుడై, హరిజనోద్యమం వచ్చినప్పటినుండి సభలుజరుగుతున్నాయి. అలాంటి హరిజన మహాసభలలో కూడా రెండు రోజులపాటు కాంగ్రెసు నాయకులు వంటలుచేయించి భోజనాలు పెట్టిస్తున్నారు.

ఎంత మర్గతి తెనజాతికి? ఏనాటికి, ఎన్ని వందల సంవత్సరాలకైనా కడుపునిండా తినడం తన సంమానికి రాగలదా అని అనుకుంటూ ఎల్లమంద భోజనం ముగించాడు.

ప్ర

ఎల్లమందమూర్తి శ్రీ వెళ్ళి కేంద్రప్రభుత్వం ముఖ్య ఇంజనీరును కలుసుకున్నాడు. ఇంజనీరింగుశాఖా సభ్యునిగా చేరినాడు తాను ధరించిన విదేశీ దుస్తులు ఆతనికి అసహ్యం వేశాయి. కాని అవి ధరించివెడితేగాని ప్రభుత్వోద్యోగుల్ని చూడడానికివీలులేదు. హృదయానికి ఆదుస్తులంలే ఇష్టంలేదు.

తన సంఘం ఆతిథీచం అవడంచేత ఈ పెద్దరికం విదేశీదుస్తులు ధరించాలి తక్కిన భారతీయులందరినో సమానం. అప్పుడు ఇంకా గొప్పతనం కూడా ఉంది అన్న భావం వస్తుంది కాదా.

అలాంటి భావాలన్నీ మహాత్మునితో మన విచేసుకున్నాడు.

“మూర్తీ వేలకొలది సంవత్సరాలు గాఢపడిన మీజాతి బాధా స్నాతులై మహాపవిత్రత పొందాయి నేను మీకు సేన చేస్తున్నానంటే వట్టి ధర్మపాలనకేకాదు. గాకీ హీన్సడానికి కాదు మీ సేన చేసి పవిత్రత పొందడానికి!” అని బాపుజీ దిన్న సేత్రాలు పలికినాయి.

“బాపూజీ! నా కర్తవ్యం నాకు తెలియటంలేదు. ఇంత చదువూ చదువుకొనివచ్చి, నేను ప్రభుత్వోద్యోగం స్వీకరించకుండా ఉంటే నా చదువు వృధా! ఈ చదువు మన దేశానికి ప్రస్తుతం శిరోమణివంటిది. ఆనకట్టలు లేక సదులు ఉపయోగంలేదు. ఆనకట్టలవల్ల నిద్రుచ్చి ఉద్భవిస్తుంది. ఈ శక్తి దేశానికి వెలుగు పొలాలకు నీరూ. గృహాలకు చిన్న పరిశ్రమలూ ఎన్నివిధానో ఉపయోగం. పూర్వకాలపు గృహపరిశ్రమలూ గ్రామ పరిశ్రమలూ కొద్దిమాత్రం మామతాయి. వ్యవసాయంగా మరీ రాక్షసంకాకుండా అనేక రూపాల ఉత్తమవిధానాలు అలవరచుకొంటుంది” అని మనవిచేసుకొన్నాడు.

సేవాగ్రామంలో ఉన్నవాళ్ళూ వడుకుతూఉండేవాడు. వడుకుతూ ఉండవచ్చును గాతసమయంలో నడిచేటప్పుడూ ఇతర విధమయిన పనిసమయములోనూ తప్ప తక్కినప్పుడు రోజుకు ఒకగంటా రెండుగంటలో ఎందుకునడకకూడదు. ఆ నిశ్చయనికనచ్చి ఆ పనే చేయడానికి సంకల్పించుకొన్నాడు.

సేవాగ్రామంలో ఉండే రోజులో చేతిపరిశ్రమగా విద్యుచ్ఛక్తి విడంబితమయిన వస్తువులు తయారుచేయడం వీలా అని దీపాలున్నైతాళాలు ప్రియత్నించాడు. వెనుక గొట్టంలో గాట్రీలుపెట్టడం లోపలనుండి రెండుశక్తులూ కలిసేటట్లు ఏర్పాటుచేయడం దీపం వెలగడం. ఈలాంటి చిత్రాలు చేస్తూఉండేవాడు.

తన జక్కరి గ్రామం నుంచి ఢిల్లీనుంచి సేవా గ్రామంనుంచి జెన్నీక రోజుపడిచి రోజుకు ఉత్తరాలు రాస్తూ ఉండేవాడు.

జెన్నీ రోజువిడిచి రోజుకు ముత్యాల కో వ వి ం టి దస్తూరీతో ఉత్తరాలు రాసేది. ఆ ఉత్తరాన్ని చక్కని మంచిగంధం మంజూషతోపెట్టుకునేవాడు. మధ్యమధ్య జెన్నీక తానూ తనకు జెన్నీ తంతులు ఇచ్చుకొనేవారు.

141, పూనమిల్లిరోడ్డు,

కీల్పాకు మదరాసు

6 మార్చి 1939

“ప్రియతమా!

మా నాన్నకూ, అమ్మకూ నీ విషయం, మన ప్రేమ విషయం చెప్పాను. పెండ్లికి అనుమతి ఇవ్వవలసి దనికోరాను

మా తండ్రి ఆలోచించుకోనిమ్మన్నాడు. మా అమ్మ మూతిముడుచుకుంది,

మర్నాడు మా తండ్రి పిలిచి “జెన్నీ ఈ వివాహం నా కేమీ ఇష్టంలేదు. మీ తల్లికీ అంతే! ఆమెతో నువ్వు మాట్లాడు.” అన్నాడు.

నేను “ఎందుకు ఇష్టం లేదు చెడీ నీన్నా?” అని ప్రశ్నించాను.

“ఒక కారణం, మన సంఘము పెరయూ సంఘము కలియదు. నీ భావికి మంచిది కాదు.

రెండు, ఆ అబ్బాయి ఎంతచదువున్నా ఆతడు నీగోరి జాతి కాదు, మనం తెల్లనాళ్ళిం ఈ రెండుజాతులూ కలియడం నేను చూస్తూచూస్తూ డిప్యూకోధలుచుకోలేదు.

మూడు, అసలు ఈ సందానం నా మనస్సుకు ఎంత ప్రయత్నించినా ఎక్కటంలేదు. ఇది కారణంలేని కారణం.

నువ్వు ఈడుకువచ్చిన పిల్లవు. ఇంకా మైనరువు కావు. ఉద్యోగంలో చేరావు. నీ భవిష్యత్తు నువ్వే నిర్ణయించుకొనే దశలోకి వచ్చావు. నీ కుటుంబం మంచి, నా సంఘం స్థితి ఆలోచనా సలహానే నువ్వు పాటించేటట్లయితే, మూర్తిని భర్తగా భావించుకోవడం మానెయ్యి." ఇవీ మా తండ్రి మాటలు

ఈ రెండో పరాభవంలో నేను భూమిలోకి కుంగిపోయాను ప్రాణపిరియ! నిజమయిన నిర్మలమయిన ప్రేమ వచ్చిన చోట్ల ఈలాంటి అడ్డాలు ఉద్భవిస్తూఉంటాయి కాబోలు. నేను మాట్లాడుకున్నా సచ్చేశాను.

ప్రియతమా! నువ్వు దూరంగా ఉన్నావు. నిన్ను వదిలి ఉన్న ప్రతి నిమిషమూ యుగాలై పోతున్నది. వైద్యాయానికి వెళుతున్నాను. ఆ పనిలో మునిగిపోతాను. కాస్త కాళీ వచ్చిందంటే నువ్వు ప్రత్యక్షం అవుతావు. ఎన్ని అడ్డాలు వచ్చినా నువ్వే నాకు. నేనే నీకు. ఈ అనుబంధం విచిత్రమే. నేను డాక్టర్ని. ప్రేమంటే ఒకటి ఉందని నాకు నమ్మకం లేకుండా ఉండేది. ఆలాంటి ప్రేమే మానవజన్మకు అత్యంత ఉత్తమత్వం ఆపాదించే మహత్తర విషయం.

ప్రేమకు కులంలేదు, సంఘంలేదు జాతిలేదు, మానవ మైన ఒక మహత్తర వాంఛకు అది పవిత్రరూపం.

ప్రియతమా

నీకు ప్రాణం అంతా ప్రోగుచేసుకొన్న ముద్దులతో
జెన్నీ”

141. పూనమిల్లిరోడ్డు

కీల్పాకు మదరాసు

9 మార్చి 1939

“ప్రియతమమైన ప్రియా!

నీ కాగిలింజలు స్మృతి మాత్రం అయినా, అవి తలచు
కొని పులకరించిపోతూఉంటాను. నీ ఫోటోను మాత్రం
పల్కరించుకొంటాను.

ఇది ఈలా అవుతుందా? ఇన్ని తీపులు గాఢాపూర్ణమై
స్త్రీలను ముంచెత్తి వేస్తావా? భారతీయంగానలు తమరోని
కామవాంఛా బాడబులను కళ్ళేలుపట్టి ఆపుకోగలరు. పాశ్చాత్య
స్త్రీలు అగ్నిలా మండిపోగలరు. ఈ రెండూ నాలో ఎప్పుడూ
యుద్ధంచేస్తూఉంటాయి. యినా నేను నిన్ను శాంఛిస్తున్నాను.
నాలో తుచ్చకామం మొలకలెత్త నేలేదు. సగకరులై నవారికి
తుచ్చవాంఛే పగ్గాలు తెంపుకొని దొడులుతీసే గోడిగావుతుం
డట కాని నాలో అనునంటిభావాలే కలగవు. ఆ విషయమూ
నాకు ఆశ్చర్యం కలగజేస్తూఉంటుంది.

నా ఆత్మా నువ్వే నాకు ఎట్టవదుట. నాకు బడాయి లేదు, నీవదుట నేను తలవంచిన “చెత్తీ” పూలచెట్టునయ్యాను. నాలో వికసించే ప్రతి పూవు నీ కోసమే దాచుకొంటున్నాను.

మా అమ్మతో ఒక గంట తీవ్రంగా వాదించాను ప్రాణ స్వరూపా! మన వివాహం విషయం. మా అమ్మ పూర్వ కాలం మనిషి. మా చుట్టాలందరకూ నా ప్రేమ విషయం తెలిసింది. గంటగంటకూ పూటపూటకూ, ఓ చుట్టమో ఓ షక్కమో, ఓ స్నేహితుడో, ఓ హితురానో రావడం మా అమ్మతో, నాన్నతో తమ విష్ణూరం వెలిబుచ్చడం, నన్ను సన్నసన్నగా చీవాట్లు పెట్టడం, నాకు సలహా ఇవ్వడం, నాకో ఉపన్యాసం చదవడం వెళ్ళడమూ!

నేను ఒక్కొక్క చిరునవ్వు ఒక్కొక్కరికి జవాబుగా అర్పించున్నాను.

నీ మీద ఎలిజబెత్తుకు అంతకొపం ఎందుకూ? నిన్ను విడిచి యుగాలుండగలననీ నీ ఉద్దేశమా. నా అందం అంతా నీది. నా అందం రహస్యాలు నాకే తెలియవు. నా అందం నువ్వు పరిగ్రహించి అనుభవిస్తున్నప్పుడే ఆ రహస్యాలు నాకు అర్థవంతమవుతాయి కాబోలు.

గాఢ ప్రేమతో ముద్దులు

నీదే జెన్నీ”

తెలుసును. ప్రాణేశ్వరీ నేను కాగిలింతుకోదానికంటే సిగ్గు పడతాను. నేను చీకటిని, సువ్వు వెన్నెలవెలుగువు.

“కవులు—వెన్నెల చీకటిని తరిమివేస్తుందని వణిస్తారు. నా ఉద్దేశం— వెన్నెల ఆత్యంతమయిన దయతో చీకటిని తనతో లయింపచేసుకుంటుందని.

“నీ ప్రేమకు ప్రాత్రుణ్ణా కానా? అనే పవిత్రవిషయం నా కింకా నిర్ణయంగా తేలలేదు. ప్రాత్రాప్రాత్రదానం అంటూ లేదా ప్రియా!

“నీవంటి దివ్యాంగన ప్రేమ ఎదుట ఉండే కల్ప మ్నా వహించి పవిత్రంచేసే శక్తి కలది.

ఇట్లు నీ పెదవులు భక్తితో

వరం క్రింద ఆస్వాదించే

నీ దాసుడు

మూర్తి

“ప్రియతమేశ్వరీ!

మీ తండ్రికీ, తల్లికీ, ఎలిజబెత్తుకూ చుట్టాలకూ మన ప్రేమ ఏమి అర్థం అవుతుంది. ఎలిజబెత్తు విషయంలో మాత్రం కొంత నాకు ఆశ్చర్యమే కలుగుతూఉన్నది. ఆమె శుద్ధమయిన ఆంగ్లబాలిక! కాబట్టి లయెనెలును వివాహంచేసు

కోకూడదని తల్లి తండ్రి చుట్టలూ మూర్ఖులు. పట్టుబడితే, నేను వారందరితో ఎంతో కాలం గడించి ఒప్పించాను. ఎలిజ బెత్తు అప్పుడు నాకు అర్పించిన సమస్యారాలు నా జన్మ అంతకూ సరిపోతాయి. ఆలాంటి ఎలిజ బెత్తు ఈలా తయారయిందంటే కారణం ఉందనే నాకు తోస్తున్నది.

“భగవదేశం సాధారణాంగ్లేయుల వర్తన విచిత్రం. ఇంగ్లండులో మాతో సమ గా చదువుకొన్న ఆంగ్లయువకుడు ఏ ఉద్యోగిగానో మనదేశంరాగానే తనతోటి విద్యార్థిని స్నేహితుని ఇక్కడ అవ నిస్తాడు. ఆతని ముక్కు పై కెగసి పోతుంది. ఫారెస్టర్ రాసిన “ఇండియాకు ఒక యాత్ర!” అనే గ్రంథం చదువలేదా ప్రియతమా! ఆ భారతీయుడు తోడి ఉద్యోగిగావచ్చినా ఆ ఆంగ్లేయుడు లెక్కచేయడు.

“నేను ఇంగ్లండులో చదువుకొంటున్నప్పుడు నన్ను మా కాలేజీవారు వారి కాలిబంతి బట్టలోనికి తీసుకోవాలని ప్రయత్నించారు, ఎవరో కొందరు తప్ప తక్కినవారు భారతీయ నిగ్గర్ మాతో సమంగా బట్టలో ఉండడమేమిటి అన్నారు.

“కాని నేను ఆటలోనికి వెళ్ళకతప్పిందికాదు మా కాలేజీ బట్ట మాడేళ్ళను చీ నెగ్గటంలేసిది. ఆ యేడు మొదటి స్థానం ఆక్రమించి నెగ్గింది. ప్రతి విజయంలోనూ నేనే

ఎక్కువ గోల్సుచేయడం జరుగుతూఉండేది. ఆఖరి ముఖ్య పందెంలోచేసిన గోల్సు :న్నీ నేనే! అందుచేత మా కాలేజీ వాళ్ళుచేసిన ఉత్సవంలో నేను ప్రధాన నాటక కుణ్ణి అయ్యాను. ఆ కాస్త పదవికీ చాలా కష్టంపడిన వాడన్నారు. ప్రాణేశ్వరీ, “ఈ నిగ్గో మనవాళ్ళందరికన్నా బాగా ఆడడమేమిటి?” అని ఒక యువకుడు ఆతని స్నేహితునితో అంటూఉంటే ఆ ముక్కలు నా చెవిని పడినాయి.

“తెల్లవారు మన దేశం రాజ్యంచేస్తున్నారు. వాళ్ళది ఇండియా! ఈ భావం ఎలిజబెత్తుతోఉందని నేను కాస్త అనుకోవటానికి ఆమె మాటలే కారణం.

“ప్రాణప్రియా! నా ఆత్మ మధ్యస్థా ఒక్క మాట మాత్రం బాగా నమ్మ నువ్వు ఏది చేయమంటే అది చేస్తాను. నా జీవిత నొకకు నువ్వే కెప్తానువు.

నీ దాసానుదాసుడు

అతిప్రేమ భక్తుడు

నీ పెదవి ఆమృతం ఆసించే

మూర్తి

15గ గ్రాంటు హోటలు

న్యూఢిల్లీ

8 మార్చి 1939

ప్రియూతి ప్రియభాలికా,

నీ హృదయమే మూర్తిగట్టిన లేఖ అందింది. మీ తండ్రికీ తల్లికీ ఇష్టంలేదన్న వార్త నా గుండెల్లో పిడుగులు కురిపించింది. అయితే మన కర్తవ్య ? మురుగుకాల్యంలో పొగ్గే జాతికిచెందిన ఒక దురదృష్టవంతుణ్ణి నువ్వు చేయిపట్టి ఈవలకు లాగినావు. ఏనో ఒక పరమూద్భుతమయిన దర్శనంలా నువ్వు నాకు ఎదుటవచ్చావు. పవిత్రమైన ఆశ్చర్యం కల్పించావు.

“నేను ప్రేమ అంటే ఏమిటో. వివాహం అంటే ఏమిటో ఏ నాడూ ఆలోచించని ప్రాథమిక మనస్తత్వంగల మనుష్యుణ్ణి.

“మా సంఘానికి నిజస్వరూపం నీకుపూర్తిగా తెలియదు. తప్పిజారి ఒక్క గులకరాయి పోహారాణి రత్నాల హారాని కెక్కినట్లు, నేను మా సంఘంలోంచి తప్పిజారి బయటపడిన మనుష్యుణ్ణి.

“మా సంఘం సరియైన గుడ్డకట్టడం ఎరగదు, సరియైన తిండిఎరగదు. లోకం అంటే ఏమిటో ఎరగదు. ఒక్క విజ్ఞాన విషయమూ ఎరగదు. మా ఊరి చుటుపక్కలఉన్న ఊళ్ళ

విషయంతప్ప మా వాళ్లేమీ ఎరగరు. వాళ్ళ రాజకీయాలు పెద్ద ఆసామీల దెబ్బలాటలు. వాళ్ళ కాన్యానందం, అసభ్యుల పాటలు పాడుకోవడం కొన్ని చాలా చక్కనివీ రసవంతమయినవీ ఉంటాయి. వాళ్ళ సినీమా తోలుబొమ్మలాట. వాళ్ళ పండగభోజన. చచ్చిన గొడ్డుమాంసం. వాళ్ళ బిడ్డల ఆటలు పేడపోగ చెయ్యడం, దుమ్మర పోర్లడం. వాళ్ళ చదువు నోటిలో వేళ్ళు పెట్టుకోవడం, వాళ్ళ ఉద్యోగం దేహం వంచి, పొలంపని. అందుకు జీతం చిట్టెడు గింజెలు.

“మా అత్తరు వాసనలు కుళ్ళుకంపు. మా రంగు నల్ల కాదున్న. మా తలలు నూనెలెరగవు, మా ఒళ్ళు సబ్బులెరగవు, మా గుడ్డలు తెలుపు, ప్రకాశమా ఎరగవు. మా కామాలు తిన్నగా స్త్రీపురుషులు కలియడమే!

“మా హంస తూలికాతల్పాలు నులకనుంచం, పొలం గటు, ఇంటిముందు స్థలం. మా మోబార్లు యజమాని వ్యవసాయం బళ్ళు. మా చుట్టాలు నక్కలు, ఊరకుక్కలు, రాంబందులు, పందులు.

మా దేవులు పీనుగుల అమ్మవార్లు, మా గుళ్ళు మాడల గొట్టే పోతరాజు గుడిసె.

“మేం అత్తరువులు, అగరువత్తులు, సబ్బులు, తల నూనెలు, దువ్వెనలు ఎరగము.

“చీనాతో, అల్యూమిన తో, ఇత్తడితో కంచుతో
రాగితో చేసిన వస్తువులు పెరగం.

“మా కంచాలు మట్టిచిప్పలు, మా వంటసామాను
కుండలు, మూకుళ్లు దాకలు కజ్జి తెడు.

“ప్రాణకాంతా ఆలాంటి పెటకుప్పలో నేను ఉద్భవి-
చాను. పెరిగాను నీ ఎదుట నిలిచాను.

“నన్నుంటి నాచరిత్ర కీనీడలా కూడా వస్తుందికాబోలు
నా పేరు విన్నారితోకే మీ తలితండ్రిలకు భయం వేసింది

“ఏమిటి మన కర్తవ్యం? ఈ విషయం ఇంతటిది!

“ఇక కేంద్రప్రభుత్వంవారు నాకు తాత్కాలికంగా
ప్రవాహజనిత విద్యుచ్ఛక్తి సృష్టనూ ఆనకట్టలను పరీక్ష చేసే
ఉద్యోగిగా అయిదువందల రూపాయలు జీతంమీద ఏర్పాటు
చేశారు కర్నూలు వేరేనట. మొదటితరగతి రెండు టిక్కెట్లూ
బేటాకు రోజుకు పదిహేను రూపాయలు. కారుకు వేరే ధర్మం
ఇస్తారట. నా ఉద్యోగ ఏడాదివరకు తాత్కాలికమట. ఆ
తర్వాతనే నిచ్చే నివేదికా. ప్రణాళికలబట్టి ఆ ఉద్యోగం ఉం-
చడమో తీసివేయడమో చూస్తారట. నేను 15వ తారీఖున
ఉద్యోగంలో చేరుతున్నాను.

నా ఆఫీసు న్యూఢిల్లీలోనే ప్రభుత్వం వారు ఏర్పాటు చేశారు. నేను కేంద్రప్రభుత్వ ముఖ ఇంజనీరుకుగారికి లోబడి పనిచేయాలి. ఆయన నాకో టైపిష్టుచూ ఒక గుమాస్తానూ, బంట్రోతునూ ఇచ్చినారు. నా ఆఫీసు ముఖ్య ఇంజనీరు ఆఫీసులో భాగం. నేను నె లతరబడి తిరుగుతూ ఢిల్లీ చేరకుండానే ఉంటూఉండవచ్చును. అలాంటప్పుడు నా ఆఫీసు నాతోనే వస్తుంది.

“నేను ఎప్పటికప్పుడు రిపోర్టులు పంపవచ్చును. ఈరోజు ఉదయమే ఒక చిన్న చక్కని బంగారా న్యూఢిల్లీలో నాకు చూచిపెట్టారు.

“నువ్వు ఢిల్లీలో నైద్యురాలవు అయితే? మనకు మన ఇల్లు ఎంత హాయిగా సరిపోతుంది. వేసవికాలంలోకూడా ఉండాలంటే వట్టి వేళ్ళ తడికలూ అవివర్పాలుచేసుకోవచ్చును.

ప్రాణేశ్వరీ పట్టినచేయి విడువ బోకు. నేను దారి తెలియని పాంథుణ్ణి ఢిల్లీకూడా నువ్వు దగ్గిరలేక అడవిలా ఉన్నది.

నీ మహా మధురచుంబనాలాసించే

నీ మూర్తి.”

51 రీడింగ్ వీధి

న్యూఢిల్లీ

10 మార్చి 1939.

“చేరాను ప్రాణేశ్వరీ కొత్త బంగళాలో. ముద్దుగులికే తోట ఉంది. నాకంతా కొత్తగా ఉంది. ఆఫీసు పని ముందుగా పదిహేను రోజులపాటు నేర్చుకోవాలట. ఆపైన పంజాబులోని ఆనకట్టలు పరీక్షకు ఏప్రిల్ నెల ఆరంభంలో వెళ్ళవలసి ఉన్నది.

“చుట్టలు అందరూ మనకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నారా? నా వివాహానంతరం మా జక్క, రంలో వచ్చింది. ర గూన్ వెళ్ళి కూలీపనిచేసి, తర్వాత కూలీల కంట్రాక్టుచేసి మా కులం ఒకాయన ఏలూరుదగ్గర దెందులూరు అనే గ్రామానికి చెందిన దెందులూరి రామస్వామినాయుడు అనే ఆయన చాలా భాగ్యవంతుడున్నాడు. వారి అమ్మయి నాకు ఇస్తామని వచ్చారు. ఒక పంతులమ్మను పెట్టి ఆ అమ్మయికి చదువు చెప్పించారట.

“కాకనాడలో ఒక మా కులం అమ్మాయి బ్రహ్మ సమాజీకుల పోషణకోసం పెరిగి బి. యే లో నేర్గిన అమ్మాయి ఉంది. ఇప్పుడు ఆంధ్రాయానవర్సిటీలో ఎం. ఏ. చదువుతున్నది. ఆ అమ్మాయి సంబంధం ఆలోచించవలసిందని

మరొక రాయబారంవచ్చింది. ఈ రెండు రాయబారాలు నేను మా ఊళ్ళో ఉండగానేవచ్చాయి. నాకు నవ్వువచ్చింది. మా వాళ్ళందరితోనూ నా వినాహం విషయం ప్రస్తుతం ఆలోచింపవద్దనీ, నా హృదయంలో వేరే ఒక సంబంధం ఉందనీ తెలిపాను.

“నాకు ఉద్యోగం అయి ది ఇంక నా తలితండ్రిల విషయమూ. నా అన్నదమ్ముల అక్కచెల్లెండ్ల విషయమూ ఆలోచిస్తాను.

“వారందరినీ తీసుక వెళ్ళి మా దేశంలో ఒక పెద్దనగరంలో ఉంచి వారికి తగిన సదుపాయాలూ, చదువు ఏర్పాటు చేయాలని ఒక ఆలోచన ఉంది. ఢిల్లీ మొదలయిన ప్రదేశాలనీ ఒక మామూ తిప్పతాను. మా అన్నదమ్ములు, అక్క చెల్లెండ్రుకు చదువుల విషయం ఒకటి జాగ్రత్తగా ఆలోచిస్తున్నాను.

“ఇక మన భవిష్యత్తు ప్రాణప్రీతిమా? ఏమి చేయాలి నేను? నాకు నువ్వు ఈజన్మలో ఎందుకు ప్రత్యక్షం అయ్యావు? అయిన దానివి అయి ఊరుకోక ఈ ప్రపంచ ప్రేమ మహా చరిత్రలో ఎప్పుడు సంభవించని సంఘటన ఒక తెల్లనాలిక ఒక నల్లవాణ్ణి ప్రేమించడం సంభవింపచేశావు ఎందుకు?

“నేను నిన్ను ముట్టుకుంటేనే నీకు నా నలుపు లుంటు
తుందేమోనా భయపడ్డాను. వెనక “డెస్టెమోనా ఒథెల్లోను
విగాహం చేసుకు ది. ఒథెల్లో నా ఇంత నలుపు అండండడు.
అయినా ఒథెల్లోలా నాకు అనుచూనాలనే పిశాచంలేనేలేదు.
నా జన్మ ప్రతి ణువు నీది. నీ ఇష్టంవచ్చినట్లు నా జన్మను
చేసుకో నాకేమీ అవసరంలేదు. “నాకు” అని అనడం ఏమిటి?
నీలో ఏక్యమెపోయిన తర్వాత “నేను” అని విడిగా ఏలా
ఉండగలను?

“నా సామ్రాజ్య “మన ప్రేమ” అనే దివ్యసన్నివేశం
జరిగినతర్వాత ఇంకా సామ్రాజ్యచైతన్యం కలుగలేదు. ఏదో
మహామత్తతతో తిరుగుతున్నాను. ధవళ శరీరకా తి వికాసిత
విలాసినులు ఆశిరూపానిని చేసుకుంటూఉండడము ఉన్నది.
అయినా నువ్వు ఏ దివ్యకారణంచేత నన్ను స్వీకరి ప పూను
కొన్నావో ఆ కారణం కారణరహితంగానే నాకు కనబడు
తున్నది.

“అయినెలు నాకు ఇంతవరకూ మూడు ఉత్తరాలు
రాసినాడు. నా ఉద్యోగానికి నాకు పూర్తిగా అభినందనాలు
పంపాడు. ఎలిజబెత్తు విషయంలో తనకు ఏమీ గ్రహ్యం
కాక నిస్సబ్బుణ్ణు ఉన్నానన్నాడు. ఒక మన వివాహం విష
యం ఆ బాలికకు ఏమీ ఇష్టంలేదట. అందుకు తన్ను నేను

క్షమించాలట. తన యందు మునపటికన్న ఎక్కువ ప్రేమగా ఆమె సంచరిస్తున్నదట. నేను దక్షిణాదికి వెళ్ళినప్పుడు తనకు అతిథిగా ఉండాలట. నన్ను తమకు అతిథిగా ఉండమని “లిజ్ట్” కోరిందట.

“ఈ మనఃపరిస్థితి విచిత్రమయినది కాదా జెన్నీ ప్రియా? జెన్నీ ప్రియా ఎప్పుడు నిన్ను చూడడం? ఎప్పుడూ? నీ శరీర సౌరభాలలో తేలిపోవడం? ఎప్పుడు నీ దివ్యమూర్తిని రెప్పలువాల్చుక అనిమిషుడనై చూచి ఏ అద్భుతానందం లోనో తేలిపోవడం ఎప్పుడు, ఎప్పుడు? నువ్వు సెలవుపెట్టి ఢిల్లీ ఒకసారి వెంటనేవచ్చి మన ఇల్లు చూచిపోగలవా? నీ గులాబీమొగ్గ పెదవుల నా స్వాదించే,

నీ పాదాలకడ భక్తుడు.

మూర్తి.”

౬

మూర్తిరాసిన ఉత్తరాలు తన హృదయందగ్గర దాచు కొనేది జెన్నీ ఒక్కొక్క ఉత్తరం ఎన్నెన్నిసార్లు చదువు కుందో. జెన్నీ ఉత్తరాలూ మూర్తి కోటిసార్లు చదువు కొనేవాడు. ఆమె ఉత్తరాలు ఒకటో రెండో ఆతని హృద యంకడ ఉండేవి.

వదిరోజులు సెలవుపెట్టి జెన్నీ ఢిల్లీ బయలుదేరింది. ఎందుకు బయలుదేరుతోందో తలిదండ్రులకు తెలిసింది. తండ్రి పిలిచి “జెన్నీ నువ్వు ఎందుకు సెలవుపెట్టి ఢిల్లీ వెళుతున్నావో గాకు తెలుసును. ఈ రోజుల్లో యువతీయువకులకు విపరీతంగా తిరుగుబాటు భావాలు తాండవంచేస్తున్నాయి, ఒక చటి కూతనీ నమ్ము! నువ్వు ఆ నిగ్గల్ ను వివాహంచేసుకున్నావా నీ మొఖం నీ తలిదండ్రులకు చూపించనక్కరలేదు. మీ పెద్దన్నా నాతో ఏకీభవించాడు. నీకు నా సంపాదనపై స ఒక్కటీరాదు. మీ అమ్మమ్మ తన డబ్బుంతా నీకు ఇవ్వడానికి వీలురాసినమాట నిజం. కాని నేనూ మీ అమ్మ మా శాశ్వత శక్తులూ ఆమె వీలునామానుండి నీపేరు తీయించివేస్తాము. వివాహంతయిన మరుసటి నిమిషంనుండి నీ మొఖం మాకు చూపించనక్కరలేదు. ఇక వెళ్ళు! అన్నాడు.

జెన్నీ ముఖంలో కత్తివాటువేస్తే నెత్తురుచుక్క లేదు. ఆలాగే ఇది నిమిషాలు నిలచుంది. ఒక్కసారిగా మొఖం అంతా రక్తంపోతెత్తుకువచ్చి ఆపిల్ పడు ఎర్రపులా అయిపోయింది. డాక్టరు అవడంచేతా, ఎప్పుడూ దేనికీ భయపడిన జాతిబాలిక కాకపోవడంవల్ల, వెంటనే దిట్టరి అయిపోయింది. పకపక నవ్వింది.

“డాడీ, నేను నీ కూతుర్ని. మా అమ్మపోలికలు నాలో ఏమీలేవు. ఆ సంగతి అందరికన్న బాగా నీకు తెలుసును. నేను ముర్తిని పెళ్ళి చేసుకోడమేకాదు, మూర్తి మతమే నేనూ ప్రచ్ఛకుంటున్నాను. పెళ్ళి అయినవరకూ మీరు చూస్తూఉండే నవసరంలేదు. ఈ క్షణంనుంచి నా మొఖం మీదృష్టిపెట్టి వేసి మీ హృదయాలను కష్టపెట్ట దలచుకోలేదు. నేను రాలిమనిషిదానినీ, సైతానుహృదయం కలదానినీ అని అనుకోండి. అందుకు సర్వవిధాలా తగినదాన్నే. కాని మీ మీదా నాకున్న ప్రేమా శౌరవం ఏనాటికీపోదని గ్రహించండి. ఇక సెలవు.” అని ఆమె నిదానంగా వెళ్ళిపోయి తాను ఈ మధ్యనే కొనుక్కొన్న చిన్న కార్మిక్ డ్రైవరును కారు నడపమన్నది.

థిల్లీ ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో ఇదివరకే సెకండు క్లాసులో ఒక సీటు ఏర్పాటుచేసుకొనిఉంది. డాక్టరు జెన్నిఫరు ఉదయం కారులో దిగి సామాను బండిలో సర్దుకుని కూర్చుంది. రైలు నడక ప్రారంభించింది. చూపులేని చూపులతో కిటికీలో నుండి చూస్తోఉంది. ప్రపంచం కో ప్రేమచరిత్ర సంభవించదు. సంభవిస్తే దారిపొడుగునా అన్నీ గడ్డయిన అడ్డులే అనుకొంది.

ఆతడు నల్లవాడని తాను ప్రేమి చిందా? మనుష్యులలో ఫ్రాయిడ్ చెప్పినట్లు వ్యతిరేక హృదయతత్వం ఉంటుంది. అంద

మయిన : మ్మాయి కోతివంటివాడిని ప్రేమిస్తుంది. మన్ననుడు
వంటి భర్తనువదిలి పుచ్చుకుంకని మిండగాణ్ణిచేసుకునే అప్ప
రసలుంటారట. రసజ్ఞుడు, విజ్ఞానిఅయిన పురుషుని చేసుకోటం
మాని. బండవాణ్ణి నీచభావయుతుని ప్రేమించి పెళ్ళిచేసుకుం
టుందట. అమెరికాలో నీగ్రోలను తెల్లవారు తను సర్వస్వం
ఆర్పించేటంతే గాఢంగా ప్రేమిస్తారట. అలాగే తానూ
అయిందేమో !

అయితే తన ప్రియుడు కారు నల్లవాడుకాదు. మోము
చాలా గంభీరమైంది. ఆమోమే తెల్లవారి మోమేతే
అపోలోతో సమమైనవాడని పోల్చేవారే ! బలమైనవాడు.
కష్టపడి ఉన్నతవిద్య సంపాదించుకొన్నాడు. రసజ్ఞుడు, జ్ఞాన
విపాసి. సత్పురుషుడు, ఉత్తమగుణపూర్ణుడు. మహారాజులు
పాదదాసీలుగా రావ సిన వ్యక్తిత్వం కలవాడు. ఇవన్నీ
కలిసి తన్ను ఆతని హృదయంలోనికి వాలిపోవచేసి ఉంటాయి.

ప్రాయము తత్వం నిజం వచ్చును, కాకపోవచ్చును.
కాని ఆ బాలకుడే తనకు ఏడుగడ తన ప్రాణాధిక్యం. తన్ను
స్త్రీనిగావాంఛించినట్టి, భార్యగావాంఛించినట్టివారిలో ఎంతో
అందమైనవారూ ఉన్నారు, తెలివైనవారున్నారు, అద్భుత
మైనవారూ ఉన్నారు. కాని వారెవ్వరూ తన హృదయంలో
ఇంతైనా స్పందనం కలగజేయలేకపోయారు.

తనకు తనఅన్నగారుమూర్తినిగురించి ఉత్తరాలు రాసే నాడే ఏదో విచిత్రమయిన ఆనందం కలిగేది. హిందూవేదాంతంలో చెప్పినట్లు పూర్వకర్మలంటూ ఒకటుందేమో? తనలో హైందవ రక్తం ఉంది, అది ఊరికేపోతుందా? ఆ ఏకటి సంబంధంవల్లనో మూర్తి తనకు సర్వస్వమూలయ్యాడు. తనజాతి పోనీ, గౌరవంపోనీ, ధనంపోనీ తనకు కావలసింది తనమూర్తి.

తనమూర్తి తన పురుషుడుకానినాడు. తన్ను ఆతడు కాగిలిండుకోలేని దినం తనకు సంభవించిననాడు తన్ను మహాద్రేక కానుకాంక్ష పరితృప్తిలో పరవశనుచేసి ఆతడు కరిగించలేని క్షణం అసన్నమయిననాడు తాను దేహమే వీడుతుంది.

ప్రేమకు కారణాలు ఉండగలవా? ప్రేమ పరిశోధన తీతమయిన ఒక అద్భుతసంస్థ. ఒక స్త్రీ నలుగురు పురుషుల్ని ఒకే విధంగా ప్రేమించి దేహం ర్పిస్తూఉండగలదట. ఒక స్త్రీ ఒక్క పురుషుని ప్రేమించడమే ఎరగకుండా జీవితం ముగించగలదట. ఒక స్త్రీ ఒక పురుషుని హిమాలయ శిఖరితంగా ప్రేమించి వానికి తన దేహం అర్పించదట, కాని ఏమీ ప్రేమించని పశువులాంటివానికి దేహం అర్పించడానికి ఏమీ సందేహించదట. ఒక స్త్రీ తాను ప్రేమించినవానికి మరి ఎవ్వరికీ

దేహాఽర్పించడం అనే భావం వచ్చి మూర్ఖులూ మొదలయిన జబ్బులు పట్టుకొని బాధపడుతుందట.

తాను నూత్రం వక్రభావరహితమయిన స్త్రీ! సరమ సౌందర్యదేహం కలిగిన స్త్రీ ఒక్కడే పురుషుని ప్రేమించగలిగిన స్త్రీ ప్రేమించిన పురుషుని తనలో లయింపజేసుకొని తాను ఆతనలో లయమై దివా నందం పొందగలిగిన స్త్రీ.

ప్రేమకోసం ఆకాశం అంటగలదు. ప్రేమను సర్వమను భవాలుకన్నా మహాదనుభవంగా ఆనందించగల సరమ యువతి. తండ్రి ఒడ్డయినా ప్రపంచమే డ్డయినా తన పురుషుణ్ణి తాను పొందినీరుతుంది.

తనకు తన ముమ్మ ధనం రాకపోతే భయమా? తాను ఈ ప్రపంచభోగాలు కుత్తికబంటివరకూ ఆనందించదలచుకు దా? ఇదివరదాకా తనదేహం ఇతరులుచూచి ఆనందించడానికనుకుంది తాను ఎవరో తెరవెనక నున్న ఒక పురుషునితో ఒకనాడు లోకాలను ఆనరించే ప్రేమను అనుభవిస్తాను అని నమ్మింది ఆలాంటి పురుషుడు పుణ్యదినాన తన ఎదుటికి వచ్చిననాడే కరిగిపోయింది. తానేపోయి ఆతన్ని ప్రేమిస్తున్నానని తెలుపుకుంది.

ఆలాంటి సందర్భంలో తన తండ్రి తన కోర్కెను సఫలంచేయకపోవడం విచిత్రమే!

రైలు అప్పది.-జెన్నీ తన సంఘ పారిశుధ్యం తాను రక్షించుకోవాలని తన బిడ్డల్ను ఏ తండ్రి యినా అదుపాజ్ఞలతో ఉంచకూడదా?

జెన్నీ హృదయ:-సంఘపారిశుధ్యం ఏమటి? ఎక్కడ ఉన్నది: బ్రిటిషుజాతి స్వచ్ఛమయినదా. బ్రిటిషు రక్తంలో కైల్, జర్మన్, లాటిన్, స్లావోనిక్ యూధరక్తాలు లేవా? ఏమో ఏ నీగోరక్తంఉన్నదో. అమెరికాజాతి స్వచ్ఛమా? జాతి సంకరత ఎప్పుడూ జరుగుతూనేఉంటుంది. అందులో మ. జాతి?

రైలు చక్కాలు:-ఓసి మూర్ఖశాలికా నువ్వు వివాహం చేసుకోదలుచున్నది భారతసంఘంలో అతితక్కువకులంలో ఉద్భవించిన నాలుడు.

జెన్నీ గర్వ:-అందుకే ఆతణ్ణి తప్పకుండా చేసుకుంటాను! తెల్లజాతులలో అతిసౌఖ్యమయిన అతిఆఖ్యసంఘంలోనుంచి నేను ఉద్భవించలేదా?

2

జెన్నీ జెజవాడనుంచి ఎక్కవేసుకొని వెంటతీసుకు వచ్చిన నవలలు మాసపత్రికలూ చదవాలని ప్రియత్నిం

చింది, కాని లాభంలేకపోయింది. మదరాసుమంచి ఎలా ప్రయాణంచేసిందో. ఏదో నిద్రవచ్చేది. బొమ్మలుచూస్తూ కూర్చుంది. కొందరు దద్దమ్మ మగవాళ్ళూ. నిజంగా స్త్రీ సౌందర్యం దర్శించి ఆనందించేవాళ్ళూ అటూఇటూ తిరుగుతూ ఆమెను గాఢంగాచూచారు. కాని వాళ్ళు చూస్తున్నవిషయమే ఆమె గ్రహించలేదు.

తన ప్రాణప్రియుని కలలుకంటూ పడుకుంది, చూపులతో ఆతడు ప్రత్యక్షమయ్యే చూపులతో దెసలుచూస్తూ కూర్చుంది

ఆమె బండిలో ఎవరో భారతీయాంగనలు మువ్వురు ప్రయాణంచేస్తున్నారు. అందులో ఇద్దరు ఒక కుటుంబంవారు. ఒక అమ్మాయి భర్తతో ఢిల్లీ వెడుతున్నది. ఆ భర్త వేరే రైలు డివీజన్ గతిలో ప్రయాణంచేస్తున్నాడు. ఆడవారి అందాల ముఖమూ, రూపమూ చూస్తూ ఇటూఅటూ పచారుచేసినంత మాత్రాన మగవాళ్ళు చచ్చువాళ్ళయిపోరు కాని ఆ చూడడంలో పురుషులువట్టి శుంతలుగాక, సద్బుద్ధితో చూచే రస గ్రహణపారీణులుగానో వ్యక్తంఅవుతారు అని అనుకుంది జెన్నీ. హెండవయువతి భర్త, నిమిషానికో మారుతూ ఆడవారి బండికి భార్యతో ఏదో మార్గదానికి వచ్చినట్లు నటిస్తూ జెన్నీని తేరివార చూస్తూఉండేవాడు.

ఆ అమ్మాయికి పది నెనిమిదేండ్లు ఉంటాయి. అంద
మైనబాలిక, బంగారు ఛాయకలది ముక్కున, చెర్రలనూ
అసలు వజ్రాల ఆభరణాలు తెళుక్కుమంటూ మరీ అందం
తెచ్చున్నాయి. ఆ అమ్మాయి తనభర అంటే పట్టరాని
బడాయిలో, ప్రేమతో ఉండని ఆమెకళ్ళలో కాంతులే జెన్నీకి
చెప్పాయి, అంతచక్కనిభావ్యనుపెట్టుకొని ఇంకోబాలికమీదకు
ఆ యువకుడు తనమాఫలు ఏలా ప్రసరింపగలడు? ఆ
చూపులో కాకిలు పొర్రాడుతున్నాయి.

ఆ అమ్మాయిని ఏడిపించాలని జెన్నీకి అల్లరిబుద్ధిపుట్టింది.
కోర్నకల్లుదగ్గర న్నంగిన్నెల దొంతర భార్యకుపట్టించుకు
నచ్చాడా యువకుడు. ఆ సమయంలో జెన్నీ ఆ యువకుడి
వీపుతట్టి “ఏమండీ! నాకు ఇంగీషుభోజనం ఇంకారాలేదు,
ఉదాహరణకు కనుక్కు నస్తారా?” అని అడిగింది.

ఆ అమ్మాయి ఉబ్బి తబ్బిబ్బయిపోయాడు. గబుక్కున
పసిగిడబోయి, వ్లాటుఫారింగమీద తల్లకిందులాపడ్డాడు. జెన్నీ
కిందకుదిగి ఆతన్ని లేవదీసింది. ఆతడు “మేమే”మని ఏవో
కృతజ్ఞత లెలుసబోయాడు. అప్పుడు జెన్నీ ఆతనిభార్య విం
టూండగానే “ఏమయ్యా. అంత అందమైన భార్యనుతీసుకు
వెడుతూ మనస్సు నిర్మలంగా ఉంచుకోపోతే తల్లకిందులుగా
పడవామరి. వెళ్ళు నీ పని చూసుకో! నీ భార్యను నేను జాగ

ర్తగాచూస్తానులే. నువ్వు స్తేషనుస్తేషనుకు మా పెట్టెకువచ్చి
మా కందరికీ విసుగుపట్టిస్తున్నావు. అంతగా నీవుపట్టలేకపోతే
నీ భార్యను నీ పెట్టికే తీసుకువెళ్ళు!” అన్నది.

ఆయువకుడు తెల్లబోయి తలవంచుకొని తనపెట్టెకు వెళ్ళి
పోయాడు. జెన్నీ తనపెట్టెలోనికి వచ్చేసరికి ఆ అమ్మాయికి
శ్మశ్వవెంట నీరు తిరుగుతున్నాయి. జెన్నీ ఆమెను బుజ్జగించి
ఆమె హృదయం చూరగొంది. “రహస్యంచెప్పు స్నేహితు
రాలా!” అని ఆ బాలిక నడిగింది. ఆ బాలిక బి. యే. వ్యాస
యిందట, వాళ్ళు అయింగారులు. ఆ కుజ్జవానితండ్రి ఇంసీరి
యల్ బాంకు కాషియరట. చాలా ధనవంతుడట. ఈ
అబ్బాయి లెక్కలలో బి. యే. ఆనన్న మొదటితరగతిలో నేర్చి
వ్యాపార లెక్కల పరీక్షకుచదివి నెగ్గాడట. ఆతనికి ప్రభుత్వ
వారి అక్కౌంట్ టెంటు జనరల్ ఆఫీసులో ఉద్యోగంఅయిందట.
పెళ్ళిఅయిన ఏ రెండుచూడు నెలలో ఆ బాలికా ఆతమా అతి
ప్రేమగా ఉన్నరట. అక్కడనుంచి తగాడు సిగీచూడారల
వెంటా, కొంచెం తలుపుమనే జావకడి మనస్సుగల డాబు
నేమాల బాలికలవెంటా కుక్కలాతిరగడం ప్రారంభించాడుట.
అందుకని తండ్రి బ్రహ్మప్రళయంచేసి, ఈఉద్యోగం ఇప్పుడవా
డుటధిల్లించేరి ఇల్లుమానుకొని, ఆ అమ్మాయిని తీసుకువెళ్ళుతున్నా
డట. ఇవన్నీ జెన్నీతో చెప్పుకుని ఆ అమ్మాయికుళ్ళిపోయింది. ఇక
జెన్నీ దాగిఉన్న మాతృ శక్తి విజృంభించింది. ఆ బాలికకు

తన చరిత్ర చూచాయగా అందించింది.

అ తర్వాత నాలుగు ముఖ్యఉపాయాలు అవలింభింప
మని సలహా ఇచ్చింది.

1. కొత్త పద్ధతులపైన చక్కగా అలంకరించుకొనుట.

2. ఇంటిలో తోటపనీ, గోడబంతి ఆటా అనీ చేసి
కసరతు చేస్తూ దేహాన్ని సౌష్ఠవంగా బాగా చేసు
కొనుట.

3. స్త్రీ పురుష సంబంధం విషయంలో తాను విము
ఖంగా ఉన్నట్లు నటించుట.

4. భర్త వచ్చినదీ, లేనిదీ, ఉన్నదీ, వెళ్ళినదీ ఏమీ
గమనించనట్లు నటించుట.

వీనిని ఆచరిస్తూ కొన్ని హాయిలుచూపిస్తూ ఉండాల
నిన్నీ, ఇల్లుదాటి వెళ్ళి ఇతర పురుషులచూస్తున్నట్లు నటించ
వద్దనీ, ఇంగ్లీషు గ్రంథాలు, రాజకీయాలు, వేదాంతాలు
కళలు ఈ విషయాలవి తెప్పించుకుని చదువుతూఉండమనీ,
ఇంగ్లీషు నూ నెరంగులూ, కుంచెలూ వగయిరా సామాను
తెప్పించుకుని బొమ్మలు వేస్తూఉండమనీ జెన్నీ ఉపాయం
చెప్పింది.

౮

జెన్నీ ఢిల్లీలో దిగిదిగడంకోసం “జెన్నీ” అంటూ మూర్తి ఎదురుపడి, ఆమె రెండుచేతులూ పట్టుకొని, ఆమె కళ్ళలోకి గాఢంగా తమిగా తేరిపారచూచాడు. ఆమె అంత మంది ఉన్నా ఆతని కౌగిలిలోనికి ఉరికింది, మూర్తి చవాగిస్తే ఆమె సామానుపట్టుకు - గా వారిరువురు “వచ్చావా నారాణీ!” అంటూ ఎలా ఉన్నావు “నరుడా!” అంటూ బయటకు వెళ్ళారు. మూర్తి ఒక మంచి పాతకాయ కొనుక్కున్నాడు. ఆ కాయలో ఎక్కి ముందు ద్రైవమా. చవాగిసి కూర్చుండగా, వెనక తానూ, తన ప్రియురాలు కూర్చుండినారు కాదు తినగా మూర్తి బంగాళాకు వెళ్ళింది.

బంగాళా చిన్నది. అందంగా ఉంది. ఈ కౌన్సిల్‌లోజు లలో ఎంత శుభ్రంగా ఉంచాడు. గృహం మగవానివల్ల శుభ్రత పొందగలదు, స్త్రీనల్ల సౌందర్యం సముపార్జిచు కొంటుంది.

“చక్కని ఇల్లు, ప్రియతమా! చాలా అందంగా నేను ఈ ఇంటి బాలికను అలంకరించవలసిఉంది.” అని ఆ బాలిక స్నానాల గదిలోనికిపోయింది. ఆమె ఆతని బంగాళా ఉండ

డానికీ, ఆతడు ఆమె ఢిల్లీలో ఉన్నన్నాళ్ళూ తన వెనకటి హోటలు లోఉండడానికీ ఏర్పాటుచేసుకొన్నారు.

ఆ రోజల్లా ఇద్దరు ఒకరి కౌగిలి ఒకరు వీడలేదు. ఇద్దరి ఒళ్ళూ వేడెక్కినాయి. మూర్తి భయస్తుడు. జౌచిత్యం సూరు పాళ్ళూ పాటించేవాడూ అవటంవల్ల అంతటితో ఆగింది. లేకపోలే, వారిరువురకూ గంధర్వ వివాహం జరగవలసిందే!

మూర్తి ఆ రాత్రి తన హోటలుకు నిద్రకోసం వెళ్ళ బోయే ముందు “ప్రియతమేశ్వరీ! ఎప్పుడు మన వివాహం?” అని ప్రశ్నించాడు.

“ప్రియా! నువ్వు క్రిష్టియన్ కాదలచుకున్నావా?” అని అడిగింది. ఆతడు తెల్లబోయి ఆమెవైపు పదిక్షణికాలు చూచినాడు. ఆమె వెంటనే “నువ్వు కలియాలని నా ఉద్దేశం కాదు సుమా! ప్రేమకు మతాలు లేవన్నమాట నిజం. మనం మతమూ సంఘమూ దాటినవారము. కాబట్టి భారత శిక్షావిధి వివాహం చేసుకుందాము. మీ లోనూ మా లోనూ భగవంతుని ఎదుట న్ని ఒకటూపెట్టి పెళ్ళిచేసుకొని. ఆ ప్రజ్ఞాజలన్నీ వెంటనే మరచిపోయేందుకు సిద్ధంఅవుతారు. మరకవన్నీ వద్దు” అన్నది.

“కాని నాకు భగవంతుడంటే నమ్మకంఉంది నీఎదుట నన్ను భక్తుణ్ణిగా తీసుకొని రాగలిగిన ఒక మహాశక్తి లేదని

ఎట్లా అనగలను. నీతో కలిసి ఎక్కడో భగవంతుని ఎదుట
 సిలుచుండి మన వివాహాన్ని ఆశీర్వాదించవలెనని ప్రార్థించ
 డానికి మాత్రం అనుమతి ఇయ్యమని చేతులుముడిచి నిన్ను
 కోరుతున్నాను.”

ఆమె ఆతని ఒళ్ళో కూర్చుంటుంది, ఆతని మెడచుట్టూ
 చేతులు చుటి కౌగిలించుకుంటుంది. తాను మంచముపై వాలి
 పోయి, తనతో పాటుమూర్తిని మంచంపైకి లాగుతుంది. ఆతని
 మీదవాలి గోతుంది ఆ పేరేమ ఉప్పొంగుతో ఆతడుస్వచ్ఛ
 నీరంలా కలిసిమెలిసిపోయినాడు. అయినా వారిరువురు శృంగార
 రోద్యేగ మహాగానంలో ఏ విధమయిన అనౌచిత్యమూ
 రాకుండా ఆతడు చూచుకొన్నాడు. రెండుమూడునాడులు
 ఆమె, తొందరపడింది. ఆతడు చక్కగా తప్పించుకొని, ఆమె
 ఉద్యేగానికి ఆతడే ఆనకట్టలు కట్టివేసినాడు.

ఒక ఉదయం టీ త్రాగుతూఉండగా ఆతడామె కం
 తాన్ని తన చూపుడువేలితో, మధ్యమాంగుళిలో స్పృశిస్తూ
 ప్రాణేశ్వరీ! నీ శరీరస్వచ్ఛతను నేను వేళ్ళతోనైనను ముట్ట
 కొనడానికి భయపడతాను. నేను ఇంగుడుతో చదువుకొనే
 రోజుల్లో అమెరికాలో ఉన్నరోజులలో ఆయా దేశవాసులయిన
 స్త్రీపురుషులనున్న స్వచ్ఛనర్తం నాకు ఆశ్చర్య కలుగచేసేది.
 నా చిన్నతనంలో మిషనరీ దొర దొరసానులచూచి వాళ్ళు

దేవతలే ఆనుకునేవాణ్ణి. పెద్దవాడినయిన వెనక తెల్లరంగుర
అఖండమయిన తెలివితేటలుగల పెదకులు ఉంటాయని నిర్ణ
యానికీనచ్చాను.”

“అది వట్టి మాట! జపానువాళ్ళ మాటో? దేహబలం
అంటావా జోలూయీ మాట? పెగా నిన్న మొన్నటివరకు
తెల్లవాళ్ళ నాగరికత ఎంత? ఏవో కొన్ని ప్రస్తుతస్థితలను
వట్టి సిద్ధాంతాలుచేయకు ప్రియతమా!”

“అవునులే నారాయణుని ముందు నరుని నిర్వేదంలా
ఈ మాటలేమిటి?”

“ఎవరు వాళ్ళిద్దరూ?”

“కృష్ణుడూ అర్జునుడూ!”

“వాళ్ళ గొడవ మనకెందుకుగాని, మన వివాహ
మైతేనేగాని నేను ఈ వూరునుంచి కదల దలుచుకోలేదు
దానికి కావలసిన ఏర్పాట్లన్నీ చేయి. ఇంక నా ఉద్యోగం విష
యమూ, నేను ఎక్కడ నా వృత్తి నాగించేదీ, అవి తర్వాత
నిర్ణయించేసుకొందాం!”

వారిరువురూ ఆతని కారమీద ప్రతి సాయంకాలమూ
ఎక్కడికై నా వాహ్యళికిపోయేవారు. అర్థంతేని ప్రేమసంభా
షణలలో ఆనందంపొందేవారు.

ఎల్లమందమూకి జెన్నని చూచినకొలదీ ఆమె తన్ను
వివాహంచేసుకొని, ఏమికష్టంపడుతుందో అన్న తలపోత
ఎక్కువైయినది. ఆతని కౌగిలిలో ఒదిగి కూర్చుండి ఆమె,
ఆతడు పరధ్యానగా ఉండడం చూచింది.

“ఏమిటి పియతమా! లోచన ఎక్కువైంది?” అని
ఒకనాటి సాయంకాలం యమున ఒడ్డున కూర్చుండి ఆమె
ప్రశ్నించింది.

“నా కాలోచన నువ్వు నా కలలు నువ్వు, నా జీవితం
నువ్వు! ఇంకేమి ఆలోచింపగలను?”

“నన్ను గూర్చి ఏమి ఆలోచిస్తున్నావు.”

“నీ అందం చూస్తాను, నా అందవికారం చూచుకుంటాను, “సుందరీ. పశువుల” కథ జ్ఞాపకం వస్తుంది నీకు తీయని మధురకంఠం నాకు అపశ్రుతి కంఠం. తలపోసుకుంటాను, ఈ నాటి ఆమెరికన్ జాజ్ అల్లరి జ్ఞాపకం వస్తుంది నువ్వు ఇంగ్లీషు సంగీతం దివ్యంగా పాడడం గమనిస్తాను ఆలం దొలికరో ఊగిపోతాను. నా కంఠంలో సంగీతం లేదు. ఈలా ప్రతినిమిషానకూ నా పనికిరానితనమూ, నీ దివ్యత్వమూ రెండూ కళ్ళపైదుట కడతాయి. నీళ్ళలో మునిగిపోవు నీ పక్కకు పడవ కొట్టకొచ్చినట్లు నానిదుట ప్రత్యేకమయ్యవు.

“రే! ఇదంతా ప్రభువువారు తమ రాణిని ప్రసన్నుచేసుకునే విధానం కాదులు!”

“కాదు రాణీ! ఇన్ని కోర్కెలూ హామీలూ, చదువుకుని తక్కిన హిందూ పెద్దలతో పాటు పైకి వచ్చేవారు ఏ ఇద్దరో ముగ్గురో ఉంటారు. అందరి కళ్ళిగా నేను వచ్చానంటే నా యాత్ర రహదారిలో నువ్వు ఉన్నావు గనకనే. నేడు రాగలగాను,”

“అన్నీ ఒకటయి మాటలు చెప్పకు ప్రియా! నువ్వు అమెరికానుంచి వచ్చినతరువాత గడనన్ను చూచింది?”

“నువ్వు ఉన్న విషయం నా బావ్యా ఇందిరూలకు తర్వాత తెలిసిందనుకో, కాని నాకు చదువలని బుద్ధిపుట్టింది, కువీడు ఉన్న మిషనరీ దొరసాని. ఆమె అదం చూచి ఆమె గాకు అమ్మమ్మ అంత పెద్దది అవట వల్ల ఒక తెల్లని బాలికను నా స్వప్న ప్రపంచంలో నాకై సృష్టించుకొన్నాను. ఆ బాలిక ఆమె రూపు, సౌందర్యము, విలాసము నీరో మూర్తిభవించాయి.”

ఆ బాలిక నిశ్శబ్దంగా మూర్తిని కౌగిలించుకొని “నా నాయకా! నేను అదృష్టవంతురాలనో నువ్వే అదృష్టవంతుడవో నిర్ణయించేది, అదృష్టదేవతే” అని ఆతని పెదవులు తమిగా చుంబించింది.

పంచాయతీ

వేమన గ్రంథాలయం,

కీలపూలు :: కృష్ణా జిల్లా.

౯

మూర్తి మరుగడు ఆఫీసులో కూర్చుండి పనిచూసు
కుంటున్నాడు.

నదులకు ఆనకట్టలు, తీరాల్ నిత్తయినగట్టులు. ఆన
కట్టలవల్ల పెద్ద చెరువులు, చెరువులకింద కాలువలు, నీరు
మహావేగంతో బ్రహ్మ రాక్షసై చక్రాలను తిప్పడం దాని
వల్ల డైనమోలు తిరగడం, విద్యుచ్ఛక్తి ఉద్భవించడం. ఆ
శక్తి దేశంంతటా తీగెలతో సరఫరాచేయడం. ఆ శక్తివల్ల
మిల్లుప్రదేశాల నూతులనుండి నీరు పైకి రావడం.

గ్రామాల పిండిమరలు, ప్రతిపూరిలువెరుగు, పల్లెటూళ్ళ
చిన్నచిన్న రోడ్లపొడుగునా పెద్ద రాజగృహాలతో దీపాలు.
గ్రామాల రేడియోలు. సినిమాశాలలు, చిన్నచిన్న యంత్ర
సహాయంవల్ల గ్రామ పరిశ్రమలు, అందరికీ తిండి, అందరికీ
బట్ట అందనూ ఒకే జాతి. అందనూ ఒకే ఆనందం! ఆ స్వప్నం
లోనుంచి “సాబ్! ఒక సాపెబ్ (షోయిన) ఈ కార్డు
ఇచ్చినారు” అని చప్పారీ. మూర్తి బల్లమీద ఒక కార్డు
పెట్టిరాడు. “మేజరు కార్నయిలు. నీవ ఇండియను రైఫిల్స్,
పిమాసరు” అని ఉంది.

ఎవరాలని ఒకే ఒక్క నిమేషం ఆలోచించాడు. ఆ వెంటనే మెరుములా జ్ఞాపకం వచ్చింది. జెన్నీ పెద్ద అన్నగారు! వెంటనే లేచి, అతిథులు కూర్చునే గదిలోనికి బోయి “నేను మూర్తినండీ! లోనికి దయచేయండి” అని పిలచినాడు.

మేజరు కార్లయిలు సంపూర్ణ మిలటరీ దుస్తులలో ఉన్నాడు. చేతనొక బెత్తండీ. మేజరు కార్లయిలు తండ్రి పోలిక. ఆతని ఒత్తైనమీసాలు చివర సన్నంగా మొనవచ్చేటట్టు మొనబెట్టి ఉన్నాయి.

మూర్తిచేయి అందిచ్చినా ఆతను చేయిచాచలేదు. తాను “మూర్తి” నని మూర్తి చెప్పుకున్నా ఆతడు తాను మేజరు కార్లయిలు నని చెప్పుకోలేదు. ఆతడు కుర్చీమీదనుండి లేవలేదు.

మూర్తి ఆశ్చర్యమందాడు.

మేజరు కార్లయిలు కూర్చుండే “ఓరిబ్లడీనిగ్గర్” ఏదిరా మా చెల్లెలు, ఎక్కడఉందిరా? నీతోలు ఊడేటట్లు ఈ బెత్తంతో నీవీపు—“అని పండ్లుబిగించి మాట్లాడాడు.

“మా చెల్లెల్ని కలుసుకు నేందుకు ప్రయత్నించినా. మా చెల్లెలికి ఉత్తరాలు రాయడానికి ప్రయత్నించినా, నా ఉద్యోగం సంగతీ, నీ ఉద్యోగం సంగతీ, ఆలోచించకుండా, పది

మదిలో పట్టుకు నీవీపు చితకగొట్టడం తథ్యం! “అనిలేచి
మేజరు కార్లయిలు వినవిన నడిచి వెళ్ళిపోయాడు.

ఎల్లమందమూర్తికి కలిగిన ఆశ్చర్యం వర్ణనాతీతము!
కోషం, ఉక్కురోషం, విచారం, భయం, దుఃఖం, ఒకదాని
వెంట ఒకటి తరుముకు వచ్చాయి. అలాగే నిరుత్తురుడై
కూర్చున్నాడు. ఈలాంటి సంఘటన ఏదైనా రావచ్చునని
ఆతడనుకున్నాడు కాని, ఇంత రాక్షసంగా సంధానిస్తుందని
ఆతడు తన ఊహా విశ్వంలో ఎప్పుడూ, ఏవిధంగా అనుకో
లేదు.

హిందూమతంలో వర్ణవిభేదం ఏర్పడడానికి, ఇదే కార
ణం. బంగారంకూడా వెండిని నిరసిస్తుంది. రాక్షసిబొగ్గు,
బొగ్గుని నిరసిస్తుంది. ఆర్యులు, పసిమిరంగు సుమేరియనులను,
వారు, గోధుమరంగు దస్యులను, వారు నల్లరంగు రాక్షసులను
అసహ్యించు కొనేవారు. ఆర్యులంతా మొదట ఒకేరంగు,
వారే ద్వీజులై ఉంటారు.

తెల్లవాళ్ళు రంగుల వాళ్ళంటే కడుపుమంట అంటే
కాబోలు, చటుక్కున ఎల్లమంద లేచినాడు. ఏమీ పనిపూర్తి
చేసుకోకుండా కారుఎక్కి తనఉంటికి చేరుకున్నాడు. ఇంటిలో
జెన్నీ లేదు.

ఆతనిగుండె పది నిమిషాలాగి నట్లయింది. “జెన్నీ!

జెన్నీ!” అంటూ గదులంతా వెదికాడు. చప్రాసీయూ, పని మనిషియున్న పరుగున వచ్చి “సాబ్! ఒక మిలిటరీ సా హెబ్ వచ్చి, పది నిమిషాలు దొరసానితో మాట్లాడి తన కారుమీద ఎక్కించుకొని పోయినాడు” అని చెప్పినాడు.

ఎల్లమంద వారిమాటలు విన్నాడన్న మాటేగాని, అసలు తాను ఏమిచేస్తున్నదీ ఆతనికి తెలియలేదు. గదులన్నీ ఆమెకోసం వెనుపతా వెనుపతూ తిరుగుతున్నాడు. ఆమె నివసించిన గదిలో అద్దానికి తగిలించి ఒక ఉత్తరం ఉండింది.

“ప్రియతమా! మా మేనేజరు అన్న పెషావరునుంచి వచ్చాడు. ఆతనిభార్య, మా వదినకు చాలా జబ్బుగాడెందట, కాబట్టి వెంటనే రమ్మనుమని ఈ సాయంకాలం మూడుగంటల బండికి బయలుదేరమన్నాడు. నీతో చెప్పివస్తానంటే, వ్యవధి లేదన్నాడు. ఈ ఉత్తరం రాసి మూడుగంటల బండికి వెళ్తున్నాను. అక్కడినుండి ఉత్తరం రాస్తాను. నిన్ను ఇలావదలి వెళ్ళడం, నా ప్రాణం, నా మనస్సు ఇక్కడేవదలి వెడుతున్నాను. ఇంతేసందర్భం ఇంత తొందరయినది ప్రాణాధికా! నీకు కోటి కోటి ముద్దులు. శత కోటి కోటి కాగిలింతలు హృదయప్రభూ! నువ్వులేని సమయంలో సిగ్గువదలి నా ప్రభువువు అని కంఠమెత్తి పిలుచు కుంటున్నాను. అన్న తొందర పెడుతున్నాడు, సెలవు.

నీ పెదవుల నా పెదవులు

గాటంగా ఆనించి

నీ జెన్నీ”

అని ఉత్తరం చదువుకొన్నాడు.

పెద్ద నిట్టూర్పువిడిచి కుర్చీపై కూలబడి పోయినాడు. తోకంతా నల్లబడింది. ఒళ్ళు చెమటలు పోసినాయి.

“నా దివ్యమూర్తి నా జన్మనే వదలివెళ్ళి పోయిందా-! అని పైకి అనుకున్నాడు.

జెన్నీ గుడ్డలు, కొన్ని స్త్రీలకు గోప్యమైన లోనిదుస్తులు ఆమె ఉపయోగించు సబ్బు అవీ ఉన్నప్పై అక్కడే ఆమె ఉంచివెళ్ళిపోయిన విషయం ఆతడు కనిపెట్టినాడు.

అవి అన్నీ తీసి పెదవులతో చుంబించి, హృదయాని కదుముకొని, ఒక తోలుపెట్టెలో అన్నీ సద్ది తాళంవేసు పున్నాడు. ఆతడు అరాత్రంతా నిద్రలేకుండా తిరిగినాడు. ఆ భౌతిక ఛాయాచిత్రాలను ఎన్నింటినో ఆతడు చిత్రచిత్రాలైన ప్రేమలు కట్టించుకొని తన ఇల్లంతా అలంకరించు కొన్నాడు. ఆ చిత్రాలన్నిటినీ ఎన్నిసార్లలో పలకరించు కొన్నాడు.

పడకకుర్చీలో వాలి, ఏమిటిజెన్నీ అన్నగారి ఉద్దేశం తానేమి చేయాలి? జెన్నీని తానెళ్లా పదలివేయగలడు. జెన్నీ

ఏమంటుంది? ప్రపంచం అంతా తనపై నే కత్తిగట్టినారా? లయొసలుకు రాస్తే ఆతడేమి అంటాడో.

“జెన్నీ! పాణిప్రయా! నిన్ను పొందలేనినాకు ఈ ఉద్యోగం వద్దు. మా జక్కరం గ్రామంపోయి అక్కడ ఏదో హరిజనసేవ చేసుకుంటూ ఉండవచ్చు. లేదా మహాత్ముని ఆశ్రమానికిపోయి, అక్కడ ఆ బాపుజీకి సేవచేస్తూ ఆయన ఆజ్ఞప్రకారం నడవవచ్చు” అని జెన్నీ చిత్రించేపు చూస్తూ మాటలాడినాడు.

౧౦

యుద్ధం చల్లగావచ్చింది. వచ్చినప్పుడు అంతప్రళయం అవుతుందని ఎవరనుకున్నారు. జర్మనీ రష్యాతో సంధిచేసుకొని పోలండుమీదికి దిగింది. పోలండు జర్మనీ కత్తిపీటకు ఆనప కాయ అయింది. జర్మనీ పోలండుమీదికి వెళ్ళింది గనుక ఇంగ్లండు ఫ్రాన్సులు, జర్మనీమీద యుద్ధం ప్రకటించాయి. హిట్లరు అబ్బే అంటూనే ఆఫ్రికా ఆక్రమించు కొన్నాడు. చెకోస్లోవాకియా ఆక్రమించు కొన్నాడు. గొడుగుధరించి చాంబర్లెనుగారు ఎంత తన రాజకీయపు టెత్తులుపేస్తే ఏమి హిట్లరుకు భయమా?

ఇంగ్లండుకు ఏమంత బలం ఉందీ. చీనా జపాను యుద్ధంలో ఏమీ చేయలేక పోయింది. ఒకమాటు చీనాపక్షం అంది. ఇంకోమాటు ఏపక్షమూ కాదంది. బర్మారోడ్డు తెరిచింది చీనా సహాయం కోసం. తర్వాత జపానుకు కోపం వస్తే ఆరోడ్డు మూసేసింది. అబ్బీనియూపై ఇటలీ విరుచుకు పడితే, ఆ హా హా! అంది. ఇటలీ తన నావికాబలం, అదీ చూపించేసరికి తర్వాత చెన్నాలో అన్నట్టు ఊరుకుంది.

హిట్లరు ఇంగ్లండుకు ఎంత బలం ఉందో అప్పుడే తెలిసి కొన్నాడు. ఫ్రాంసు ఎప్పటికై నా తన చేతులోనిదే. ఫ్రాంసుకూ జర్మనీకీ మధ్య ఫ్రాంసువారి “మూటు” దుర్గ శ్రేణి ఉన్నది, జర్మనీకి “సెయిజ్ పెక్ట్” శ్రేణి ఉంది. ఆ శ్రేణుల మధ్య మొదట వేళాకోళం యుద్ధం సాగింది. పోలండు అయిపోయింది. అప్పుడు పడమటకు తిరిగాడు హిట్లరు.

ఎల్లమందమూర్తి ఉద్యోగధర్మాన పంజాబ్ సింధు, బొంబాయి మద్రాసు రాష్ట్రాలు తిరుగుతూ, ఆయా రాష్ట్రాలలో ఇదివరకే స్థాపించబడి ఉన్న ఉపకవేగ జనిత విద్యుత్ సంస్థలను పరిశీలిస్తున్నాడు. ఎన్నో ఉత్తరాలు రాసినాడు జెన్నీకి. జెన్నీనుంచి ఒక్క ఉత్తరమూ లేదు. ఏమిటి రహస్యం? జెన్నీ ఆన్యగారు ఆమెజరు ఏదో కుట్రచేసినాడు.

ఎక్కడకు వెళ్ళినా ఆతడు ఆ చుట్టుపక్కల హరిజన వాడలు పరిశీలించేవాడు. ఆతనిగుండె తరుక్కుపోయేది. ఏమి చేయగలడు, ఒక పర్వతం నెట్టివేయడం వంటిదది. ఏనాటికి తన సంఘానికి విముక్తి. కాంగ్రెసువారూ వెనకటి సంప్రదాయం వదలలేకుండా ఉన్నారు. అయినా ఏంచేయగలిగినా వారే! ఒక్క టేమార్గం ఉంది. హరిజన బాలికలు చక్కనివిద్య నేర్చుకుని ఉత్తమకులాల బాలకుల వివాహం చేసుకోవాలి. చదువు, అలంకారం, శుభ్రత, నాగరికత, ఇవి మనుష్యులను పైకి తీసుకువెడతాయి.

ఆర్థికంగా తనవారు భూస్వాములు, ఉద్యోగులు, వర్తకులు, అయిన మరునాడు ఈ దుర్భరస్థితి పోతుంది. ఉద్యోగంచేసే క్రిస్టియనులకు తన సంఘానికి ఉన్న దౌర్భాగ్యస్థితి ఏది? ముస్లిం మతం కాని, సిక్కు మతం కాని పుచ్చుకున్న హరిజనులకు ఈ దుర్భరస్థితి లేదు. ఒక మతంలో ఉన్న లోపాలను సవరించి, దాన్నే ఉత్తమస్థితికి కొనిపోవడం మగతనమూ, పవిత్రధర్మమూ అవుతుంది, అని ఆనుకున్నాడు.

మూర్తితిరుగుతూ పై అధికారులకు తాను చూచినది చేయవలసిన మార్పులు, వృద్ధిచేయవలసిన విధానం అంచనాలు, లెక్కలు అద్భుత శాస్త్రగ్రంథంలా తయారుచేసి పంపేవాడు. ఒకనాడు బ్రిటిషు దేశస్తుడయిన ఛీఫ్ ఇంజనీరు

ఈతని నివేదికలన్నీ చదివాడు. అవి చదువుతూ చదువుతూ తక్కినర్వమూ మరచిపోయి ఆ నివేదికలన్నీ పూర్తి చేశాడు. భాషమాట అట్లాడించి విషయమూ, శక్తి చూచి ఆశ్చర్యమందినాడు. వెంటనే యల్లమందమూర్తిని గూర్చిన కాగితాలన్నీ తెప్పించుకు చూచినాడు. అతనికి ఎంతో సంతోషం వేసింది.

వెంటనే యల్లమందమూర్తికి బొంబాయిరాష్ట్ర) ఉదక జనిత విద్యుచ్ఛక్తి సహాయ ఇంజనీరుగా వేయి రూపాయల జీతంమీద ఉద్యోగం ఇచ్చి, వెంటనే వెళ్ళి చార్జి పుచ్చుకొమ్మని ఆజ్ఞయిచ్చినాడు.

మూర్తిగరిసెప్ప జలపాతం దగ్గర ఉన్నప్పుడా ఆజ్ఞా పత్రం అందినది. గరిసెప్ప జలపాతంనంటి మహా పాతాలు మూర్తి అమెరికాలో దర్శించిగాడు. నయగరా జలపాత మహాభావం ఆతడర్థం చేసుకున్నాడు. నయగరా భావం అమెరికా! గరిసెప్ప భరతదేశం. శివసముద్రం కన్నగరిసెప్ప ప్రపాతం అఖండమైనది. శివసముద్రము బాలికా తాండవము, గరిసెప్పపురుషుని తాండవము.

క్షణికంలో వ్రణికోటో వంతుకామూ నీటిలోని ప్రతి అణువు క్రిందకు పడుతున్నది. అలాంటి అణువులు ఆ కాల భాగంలో ముందుకు వస్తున్నాయి. నిత్యమై జలం ప్రవహి

స్తున్నది, నిత్యపతనము, నిత్యనూతనము. అలాగే ప్రేమ
నిత్యసూతనము, ప్రేమికులు నిత్యనూతనము. ప్రేమగరిసెప్ప
మహాప్రపాతము, ప్రేమమహాప్ర హము. ప్రేమసూక్ష్మమూ
స్థూలమూ! ప్రేమకదలని స్థిరత్వము, అఖండవేగంతో కదిలి
పోయే మహాభయంకర తృణావర్తము. ప్రేమ ప్రేమకోసం,
ప్రేమ జాతివృద్ధికోడం, ప్రేమ సూర్యాగ్ని గోళం ప్రేమ
చంద్రకీతలం

ఆ ఆలోచన కడ చటుక్కున ఎల్లమందమూర్తి ఆగి
పోయినాడు. ఏమిటిది నీటిశక్తి లెక్కల చూచుకొనే తనకు
ప్రేమశక్తి లెక్కల చూడడం సంభవించిందేమి. జెన్నీ తన
ఆలోచనలలో అంత భాగం ఆక్రమించుకొని పోయిందేమి?
జెన్నీ ఎక్కడ ఉన్నావు?

పంచమ బాగం

పిషాప యోగం

జెన్నీ ఏమయిపోయి దో రోనవాలారో మకాంపెట్టి మూర్తి ఆ రోచించుకు టూ కూర్చున్నాడు. లయె నెలు దగ్గర నుండి ఇంతట్లో ఒక ఉత్తరం చక్కావచ్చింది. మూర్తి బొంబాయివచ్చి వాణ్ణి పుచ్చుకుని మూడురోజులయింది. రోనవాలా వచ్చిరోజయింది. ఇవాళ లయె నెలుదగ్గరనుండిఉత్తరంవచ్చింది ఆ ఉత్తరం బొంబాయి మెట్టూరు రోనవాలా, మైసూరు, శివ సముద్రం గరిసెప్ప బొంబాయివచ్చి అచటనుంది మళ్ళీ రోనవాలా వచ్చింది.

మూర్తి ఢిల్లీలో ఉండేరోజులో లయె నెలుకు ఎన్నో ఉత్తరాలు రాసేవాడు. మూర్తి, ఏషియో, మే. జూన్ జూల యలుదగ్గరనుండిఉత్తరాలు వస్తూనేఉన్నాయి లయె నెలుఒక డే మూర్తికి సర్వవిధాలా మద్దతు చేస్తాఉండేవాడు.

జెన్నీ ఆ నాలుగున్నర నెలలూ మూర్తికి అరవై రెండు ఉత్తరాలు తన హృదయమే కావ్యమయినట్లు రాసేది. ఆగస్టు నెలాఖరులో జెన్నీ పట్టలేక, ఢిల్లీ ప్రయాణమొనర్చింది. వచ్చిన పదిరోజులలో మాయమైపోయినది.

తన ప్రేమచరిత్ర లెక్క-చూచుకొంటూ జెన్నీ చిత్రం చేతిలో ధరించి నవలం గోయిగా తను మకాంచేసిన బంగారాగా అధినసించి మూర్తి హృదయంలో తాను జెన్నీని కలుసుకున్నప్పటినుంచి తన ప్రేమపొందిన పరిణావమూ, అది ప్రసహించిన వేగమూ, పతనాలూ, సుడుల అన్నీ ఆరోచిస్తూ ఆమె చిత్రాన్ని రెండుసార్లు పవిత్ర ప్రేమ వ్యంగ్యంగా కళ్ళ కద్దుకున్నాడు.

ఏ మహా ప్రేమ చరిత్రయినా రోజులలో మార్పులు. నెలలలో మార్పులు. నేకం పొందుతూ ఉంటుంది. ఈ ఆరు నెలలలో తన ప్రేమచరిత్ర అతి చిత్రవంతమే బాధాకరమై పరిణమించింది.

ఈనాడు లయోనెల్ ఉత్తరచూస్తూనే ఎల్లమందప్రాణం జిల్లాల్చుకుపోయింది.

“పెషావరు

కాంటోన్ మెంటు

2 సెప్టెంబరు 19 9

ప్రియమైన మూర్తి!

నీ ఉత్తరం అందింది మా అన్నగారు వట్టిజంతువులా తయారయ్యాడు. జెన్నీని పెషావరును మాయపెట్టి ఎత్తుకు పోయాడు. నీ ఉత్తరంచూచి నేను మా వదినకు నిజంగా జబ్బు

చేసిఉంటే సహాయార్థం జెన్నీని తీసుకు వెళ్ళడానికివచ్చి నిన్ను కలుసుకొని తన అక్కను అంతా తీసుకొని, జెన్నీని తీసుకు వెళ్ళాడనుకొన్నాను. వెంటనే వదినకు ఎలాఉండని మాలన్నకు తంజికొట్టాను. కులాసాగానే ఉందని నాకు జవాబుచ్చాడు. ఆ సంగతే నీకు ఉత్తరం రాశాను.

“నీకు ఉత్తరం రాసినవెంటనే వదినకు ఎలాఉంది జబ్బేమిటి. అని జెన్నీకి రాశాను. అందులో మా అన్న నిన్ను ఏలం ఆవమానించాడో అదీ రాశాను. దానికి జవాబు రాలేదు. నాకు ఆశ్చర్యంవేసింది.

“మా వదినకు జబ్బుగాఉంది. నేను వెళ్ళి చూసినసా నంటే లిజ్జీ సరే నంది, నాకు కూతురుపుట్టిన సంగతి వెనకే రాశాను. చిన్న లిజ్జీ వెన్నముద్దల పాపాయిలా తయారైంది. వారిద్దరినీ మదరాసులో దిగబెట్టి. నేను పెనానరు వెళ్ళాను

“మా వదినకు జబ్బులేదు నిబ్బులేదు. జెన్నీ తరపున మా అన్నే రాజీనామాపెట్లాడు. ఆమె గనగ్న మెంటు ఉద్యోగానికి. ఆమె ప్రభుత్వంనుంచి విచారిస్తూ ఆమెకు రాజీనామా అంగీకరించినట్లు ఉత్తరం వచ్చిందట.

“ఆమెను ఎక్కడకు పోనియ్యదు. కొంచెం ఎచ్చు తక్కువగా బైదు. ఆమెవెంట ఎప్పుడూ ఎవ్వరో ఉండడం! జెన్నీ అన్నగారి ఉద్దేశంఅంతా వెళ్ళినరోజునే గ్రహించి

“మా డాడీ మా అన్నను మెచ్చుకుంటూ జెన్నీకి బుద్ధిచెస్తూ పెద్ద ఉత్తరం రాశాడుట.

“జు. ర్నీ! మూళ్ళుల పల్లెదల ఈ ఇరవై యోశ తొద్దంలో కూడా ఈలాడి ఉంది. నేను మాట్లాడకుండా మర్యాదగా మాట్లాడినట్లు నటించి ఒకరోజున పికారు వెళ్ళి నల్లు బయలుదేరి మా జెన్నీని రైలు ఎక్కించి లాహోరు అక్కడనుంచి తిరుచువాపలీ పొమ్మని పంపాను.

“ఈ సంగతి మా అన్నకు తెలిసి ముష్టి యుద్ధం సలిపి నాడు. దెబ్బలన్నీ నేను ఆహింస అవలాభించితిని, మొగంవాచి పెదవిపగిలిపడి పోయాను. మా వదిన అడ్డంరాకపోతే మా అన్న ఎంతవరకూ వెళ్ళేవాడో! మా వదినే నాకు కలుకట్టింది.

“ఈ లోగా మా అన్న సాయం కాలం బండిమీద బయలుదేరి ఎలా గ్రహించాడో జెన్నీ ఢిల్లీలోఉంటుందని అక్కడకుపోయి ఆమెను బలవంతంగా రైలు ఎక్కించి తిరిగి పెషావరు తీసుకువచ్చాడు. ఇప్పుడు జెన్నీ ఆ ఇంట్లో వైదు. నేను ఒక ఇంక్విషు ఫోటలుగో మకాం.

“ఇంక నేను చేయబోయేది. మా అన్నసంగతి ముఖ్య సైనికోడ్యోకి తెలిపి జెన్నీని తీసుకుని నువ్వు ఎక్కడఉంటే అక్కడకువస్తున్నాను. నేను ఢిల్లీ వెళ్ళి నీ తిరగడం గురించి దర్బారు చేస్తాను.

“నా మొగంవాపూ అవీ తగ్గినాయి. ఏ సంగతీ వెంటనే ఉత్తరం వ్రాస్తాను.

ప్రియమైన

ల యొ నె లు ”

ఈ ఉత్తరం చదువుకొన్నాడు. తెల్లబోయాడు, మళ్ళీ చదువుకొన్నాడు. కన్నుల నీరు తిరిగినంత అయింది. తన కోసం తన ప్రాణస్నేహితుడూ, తన ఆత్మజీవి అతగాధ అనుభవించాడు. అతడు కోపంతో మండిపోయాడు. పళ్ళు బిగించాడు. ముషితో బల్ల కదిలిపోయేటట్లు గుద్దినాడు.

నెమ్మదిగా తమాషించుకొన్నాడు. అవును మాదిగ వాళ్ళకు చదివేమిటి. ఉద్యోగం ఏమిటి, ప్రేమ ఏమిటి, పెళ్ళి ఏమిటి.

వంటినిండా గందంరాసుకొని, పసుపుబట్టలు కట్టుకొని బానలుగానలు తాగుతూ పెళ్ళిళ్ళు చేసుకొనే మాదిగ వాళ్ళకు ఉత్తమ సుస్కార వివాహం ఏమిటి?

తమలో ప్రేమలు ఏమిటి? తామ తా ఊరకుక్కలు. ప్రేమలులేవు, నీతులులేవు. ఉత్తమస్థితిలేదు.

మాదిగవారిలో పుట్టి. మాదిగవాడలో పెరిగి. తాను చదువుకొనేందుకు సాహసించడమా? ఒక దవళకాంతుల

అందమైన బాలికను ప్రేమింప నానాసించడమే. తమ సంఘా
నికి ఇది ఇంత అని నుమటిపైన రాసిఉంది. దానికి మించివెళ్ళ
డానికి ఎవరూ నానాసించేది. మానవప్రపంచం మాదిగ
వాళ్ళంటే అసహ్యించుకొంటుంది చీదరించుకొంటుంది. తన
సంఘాన్ని గాంధీగారు ఉద్ధవిస్తానని తాము గంపెడంత ఆశ
బెట్టుకొని ఉండడం అంత వెళ్ళిపో ఇంకోటి ఉన్నదా? కరడు
కట్టి రామైపోయిన సంఘాన్ని ఎవరు మార్చగలరు? ఎవరో
తనబోటి నలుగురయిమగుట, అంబేద్కరులు, శివరాజులు.
పన్నీరు శైవాలు, రాజభోజులు, బి. యన్. మూర్తి మొద
లయినవారికి పెరిగినచ్చినా కూడా ఏ పై కులాలవారూ తమ
ఇంట్లో తమతో సమానంగా వారికి భోజనం పెడ్తారా?

తనకు ఈ నిర్వేదం ఎంతా ఏమిటి? ఎందుకీ ఏడ్చుకొట్టు
కవిత్వం? నడుంకట్టి పనిచేయాలి. ఎంత ఇనుమైనా కొట్టికొ
ట్టగా ముక్కలై పిండియిపోతుంది.

వెంటనే మూర్తి వార రోజులు సెలవువుచ్చుకొని,
తిన్నగా పెనావరు వెళ్ళినాడు, లయెనెలు ఉన్న హోటలులో
లయెనెలును కలుసుకున్నాడు, ఇద్దరూ ఫ్రెంచివారిలా ముస్లిం
సోదరులులా కౌగిలించుకొన్నారు.

“నువ్వు వస్తావని నేను అనుకుంటూ నేడన్నాను.”

“ఎల్లా రాకుండా ఉండగలను? జెన్నీ ఎక్కడ? ఎల్లా ఉన్నది?”

“జెన్నీ కులాసాగానే ఉంది. కాని మా అన్న ఆమెను ఒక గదిలో పెట్టి తాళం వేస్తున్నాడని నాకు రూఢిగా తెలిసింది.”

“ఈ రోజులలో—”

“రోజులు మారుతాయని, మనుష్యులు మారుతారా మూర్తి!”

“నీ ఆలోచన?”

“నా ఆలోచన మా చెల్లెలిని తీసుకుని రావడమే?”

“ఎల్లాగ సాధ్యం?”

“అదే ఆలోచిస్తున్నా. మా అన్నకు నేను ఇక్కడ ఉన్న సంగతి తెలిసింది.”

ఎలమంద ఆ హోటలులో స్థాన దొంగక్క ఇంకో హోటలులో పెరియరు పురంలోనే మకాం పెట్టినాడు తిన్నగా ఆమర్నాడు చక్కని వేషం వేసుకుని ఆ స్కంధావారానికి సేవాపతి అయిన “కాల్సెల్—” గారి దగ్గరకు పోయి తన చీటీ వారికి పంపినాడు. ఆయన తోనికి రమ్మని ఆజ్ఞానంగానే వెళ్ళి నమస్కరించి వారు చూపించిన కుర్చీపై కూర్చుండి తన కాగితాలన్నీ చూపినాడు. “విచూచి కాల్సెల్—” గారు సంతోషమైన ముఖంతో “అనందం” అన్నారు.

అప్పుడు ఎల్లమ ద జెన్నీ చరిత్రవాకి చెప్పి, మేజరు కార్లయెలు చేసినదంతా మనవిచేశాడు. ఎవరినైనా పంపి మేజరు తన చెల్లెల్ని తాళం వేసి ఉంచినాడో లేదో కనుగొన వచ్చునని మనవిచేశాడు.

“కాల్నెలు—” గారు స్వచ్ఛమయిన ఇంగ్లీషువాడు. ఆతనికి మేజరు కార్లయెలు సంకరంవాడైతే నా శుద్ధ ఇంగ్లీషు వానిలా సంజరి చడం ఏమీ ఏమీ ఇషుంలేదు. కాని కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలు ఉన్నరోజులు. కేశ లో స్వాతంత్ర్య వాతావరణం బాగాఉంది. పైగా కేంద్ర శాసనసభలో ఎవరయినా ప్రశ్నలు వేయవచ్చును. ఇవన్నీ ఆలోచించి, చూచి చూడనట్లు ఊరుకొన్నాడు. ఇప్పుడు మూర్తి చెప్పిన సంగతులన్నీ విసి ఈ సంకరులకు నల్లవాళ్ళకన్న సంబంధాలకు ఎవరు బాగాపనికివస్తారేమి? అనుకొని. గంటకొట్టి ఆ రద్ద ర న్ని పిలిచాడు.

“నువ్వు గోయి “కేప్టెన్—” గారిని తీసుకురా అని ఆజ్ఞ ఇచ్చాడు.

అయిదు నిమిషాలలో “కేప్టెన్—” వచ్చి సైనిక వంద నాచేసి కట్టలా నిలుచున్నాడు.

“ఏమయ్యా నీవు మేజరు కార్లయెలు ఇంటికిపోయి నా ఆనతిచెప్పి, ఫలానా గది వేసిన తాళంతీయించి, ఆ గదిలో

ఉన్న బాలికను ఓక్కడకు తీసుకుసిగమ్మనమన్నావని చెప్పి.”

కేప్టన్ మళ్ళీ సైనికవందనంసలిపి పైకివెళ్ళి కారు ఎక్కి-
మేజర్ కార్లయిల్ . 0.333 చ్చాడు.

ఈ రోగాలక్కడ ఉన్న వేరే గది కూర్చుండమని చెప్పి
ఆ సేనాపతి మూర్తిని పం, గాడు అరగంట కావచ్చిన
చప్పుడయింది తోనికి జెన్నీ మేజర్ కార్లయిలు, ఆ కేప్టను
వచ్చిన చప్పుడయింది. సేనాపతి గది దగ్గరగా ఉండడంవల్ల
ఆ గది మాటలు స్పష్టంగా మూర్తికి వినబడుతున్నాయి.

సేనాపతి:- (తేచి జెన్నీకి కూర్చోమూపినచప్పుడు) గుడ్
మూర్నింగ్, మీరేనా డాక్టర్లు జెన్నీ ఫరు కార్లయిలు?

జెన్నీ:- అవును.

సేనాపతి:- మేజర్ కార్లయిలు మీ అన్న?

జెన్నీ:- అవును

సేనాపతి:- మిమ్మల్నెందుకు మీ అన్నగారు గది
ఉంచి తాళంవేశారు.

జెన్నీ:- (నిముషం మానం)

సేనా:- చెప్పండి డాక్టర్! మీకు భయంలేదు. మీ
అన్న చేసిన దోహం యీవత్తు నాకు తెలిసింది.

మేజర్ కార్లయిలు:- నేను మనవిచేసేది.

సేనాపతి:-ఊరుకోవయ్యా - చెప్పు బాలికా ఏమీ భయంలేదు,

జెన్నీ:-చెప్తాన డి. నేను మూర్తి అనే హరిజన యువ కుణ్ణి ప్రేమించాను. అతడూ నన్ను ప్రేమించాడు. అతడు ఇంగ్లండు విద్యుత్ ఇంజనీ. పరీక్షలో కృతార్థుడై అమెరికా వెళ్ళి. ఉద్యోగం విద్యుత్ శాస్త్రం బాగా నేర్చుకొని తరిబీదై వచ్చాడు. ఇప్పుడు కే ద్రప్రభుత్వంలో ఉద్యోగి.

సేనా:-ప్రస్తుతం జాంబాయి ప్రభుత్వం విద్యుత్ ఇంజనీరు. కానీ అమ్మాయి.

జెన్నీ:-ఈ ప్రేమగాథ మా చిన్నన్నకు తప్ప మరి ఎవరికీ ఇష్టంలేదు. నేను ఢిల్లీ వివాహంకోసం వచ్చాను, మా పెద్దన్నగారు మా వదినకు జబ్బు వంకతో నన్నిక్కడ తీసుకు వచ్చారు. మా చిన్నన్నగారు వచ్చి నన్ను పంపితే నేను ఢిల్లీ వెళ్ళాను. అక్కడకు నా వెంటనే మా పెద్దన్నగారు వచ్చి తీసుకువచ్చినా, శాగుకోసం నన్ను గదిలో పెట్టినారు.

సేనా:-అహా? ఏమంటావయ్యా మేజరుగారూ?

మేజరు కార్లయెలు అన్నీ ఒప్పుకుంటాను.

సేనా:-అమెను పోనివ్వ. కేప్టెన్! మూర్తిగారిని ఇల్లా పిలు.

మూర్తి దగ్గరకు కేస్టన్ వచ్చాడు. గు డె కొట్టుకుంటూ
ఉ డగా మూర్తి లేచివెళ్ళి సేనాపతికి వీర నమస్కారం
చేశాడు సేనాపతి మేజరు కార్లయిలు వంకచూచి “మీరు
మూర్తి గారితో కరస్పర్శ గావించ డి.

మేజరు కార్లయిలు మోము పాలిపోయింది, అయినా
తన స్థితి తనకు తెలుసుచు సేనాపతి దృష్టిలో తాను ఉత్త
ముడు కావాలి. వెంటనే చేయిచాపి “క్షమించండి మూర్తి
గారూ!” అన్నాడు.

సేనా:-మీరు వెళ్ళ డి మేజరు కార్లయిలు,

మేజరు కార్లయిలు వెళ్ళగానే, జెన్నీ సేనాపతికి నమ
స్కరించి కళ్ళనీళ్ళు తిడుతుండగా “మీ సహాయం నా
జన్మో ఎప్పటికీ మరిచిపోలేదు” అని అన్నది, సేనాపతి లేచి
ఆమె భుజ చుట్టూ చేయిదోనిచ్చి,

“నువ్వు మా ఇంటిలో నలుగురినీ లుడి వెళ్ళు” అని
కోరినాడు.

“మేము వెంటనే బయలుదేరి వెళ్ళి ఢిల్లీలో వివాహం
చేసుకుంటాము. ఒక్క నిమిషం నిలవద్దలచుకోలేదు.
కాల్చేయిగారూ!” ని బ్రతిమాల తూ జెన్నీ అన్నది.

“అందాకా ఎక్కడ ఉంటావు?”

మూర్తి సేనాపతి కృతజ్ఞత తెలిపి “కాల్చేయి-గారూ
డాక్టరు కార్లయిలు అన్నగారు లయెనెలు కార్లయిలుగారు

ఇక్కడే—హోటలు పో : న్నాడు. జెన్ని ఫన్ ను నేను లయె
నెలుకు అప్పగిస్తాను. నే ము : గ్గురం రే : జొంబాయి వెళ్ళి
పోతాము. బొంబాయి గో మా వివాహం అవుతుంది. తమ
కరుణకు ఎప్పుడూ మరువలేను, కృతజ్ఞుడను.” అని మానవి
చేశాడు.

సేనాపతి తన కారుమీద వా : ద్దరినీ లయె నెలు ఉన్న
హోటలుకు పంపినాడు.

౨

లయె నెలు వీరిద్దరినీ చూచి ఆశ్చర్యమూ ఆనందమూ
పోసి, ఇద్దరినీ వృద్ధులకు అనుమతం చేశాడు. చాలా
సేపు జెన్నీ భవిష్యత్తు జెన్నీ మూర్తి ల వివాహం అన్నీ
ఆలోచి చువంటూ కూర్చున్నారు. జెన్నీని లయె నెలు దగ్గర
వదిలి మూర్తి తన హోటలుకు వెళ్ళి పోయినాడు.

ఆ మర్నాడు వారు ముగ్గురూ బయలుదేరి ఢిల్లీ వెళ్ళి
నారు. ఢిల్లీలో వారు ముగ్గురూ మూర్తి ఇంట్లో మూడు
రోజులు ఉండి జెన్నీ మూర్తిలు రిజిష్టర్ వివాహం
చేసుకొన్నారు.

జెన్నీ ఒక మంచి గుజరాతీ హోటలుకు ఆజ్ఞ ఇచ్చి పది
మందికి చక్కని విందు ప్రభుత్వోద్యోగులకు అహింసా
వాదులకు చేసినాడు. ఆ రాత్రి భార్యతో జొంబాయి మేయిలు

మీద మొదటితరగతి రిజక్టుచేసుకొని బయటదేరినాడు. లయొ నెలు మదరాసు ప్రయాణం అయినాడు.

ఆ రైలుపెట్టెలో వారిద్దరూ ఒంటిగా ఉన్నారు. రైలు కదలగానే జెన్నీవచ్చి భర్త ఒళ్ళోకూర్చుని ఆతని మెడచుట్టూ గట్టిగా చేతులుచుట్టి ఆతని పెదవులను ఉక్రికచు బనంతో అదిమివేసింది. ఆతడు పెన్నిధిలా ఆమెను తన హృదయానికి అదుముకొన్నాడు.

వారికి మాటలులేవు. ఆమెతో కలిసి ఈ లోకాలలో ఎక్కడికో పోతున్నట్లు తనికి భావం కలిగింది. ఆమె ఉద్రిక్త భావపూర్ణ అయినది. ఆతడు విద్యుత్ ప్రవహించే మేఘంలా వెలిగిపోయినాడు.

ఆతడు వేగంగా, మధురాతిమధురంగా, గాఢంగా. ఆమె పెదవులను చుంబిస్తూ, ఆమె మోమును నెనక్కు వంచుతూ ఆ భౌతిక కన్నుల అందం చూచి కన్నుల చుంబిస్తాడు. కను బొమల నంకరల సాంపులుగూచి, అది ముద్దుగొంటాడు. ముక్కు పుటాలు, నాసికారేఖా ప్రగహం చూచి, అది పెదవుల నాస్వాదిస్తాడు; పెదవుల ధనుర్విలాస, ఆర్ద్రత. వానిపై నర్తించే ఆనందమత్త తాపూర్ణ మందహాసరోచిస్సులు, ఆ పెదవుల మందారపు టెరువులు, చలించే అమృతాలు చూచి ఆ పెదవులను తన కర్కశపు పెదవుల చుంబిస్తే అని కలగి.

పోతాయని భయపడి క్షమించండి పెదవులలంఠా అన్న
చూపులుపరపి, కనులు మూసుకొని' సిగ్గుపడు బాలకునిలా
ముద్దు గొన పొర భించి దొంగలా దోచుకుంటాడు.

అంతటితో తృప్తిపడడు, ఈ ముదులు ఇంకా దాహము
కొలుపుతూ, ఇంకా తృప్తి తీరుస్తూ, ఆ తృప్తి పెకాంక్షకు
దారినూపగా, ఆ కాంక్ష నందుకొని, దానిని తృప్తిపరుస్తూ
కాంక్షాతృప్తులు అనంతంకాగా, ఆ అనంతతను అందుకోలేనని
నిస్పృహతనుపొందుతూ, తానూ నిత్యుడనై తన శృంగార
కోదేకస్థాయిని నిత్యునుచేస్తాడు.

వెంటనే ఆతని చూపులు ఆమె విచిత్ర శుక్తి స్వరూప
సౌందర్య విలాసిత చుబుకంపై ప్రసరిస్తాయి. ఆ చుబుకం ఆతని
చుంబన పుంఖానుపుంఖతమై దాడికి లోనవుతుంది. ఆ చుబు
కాన్ని రక్షించడానికి ఆ బాలిక కపోలాల భావం : డ్డంవచ్చి
నిలుస్తుంది.

ఆ కపోలాలు ఒకటికొకటి సహాయంచేసుకుంటూ ఆతని
నాయక హృదయ శిఖరితోర్కంఠా వేగాన్ని చీకాకు పరు
స్తాయి. ఆ వేగం ఓడిపోయి, ఆమె కంఠ నిమ్నంలోనికి ఉరుకు
తుంది. సరియైన పొడుగు, నీలిధమని రేఖలు, దంతంతో చెక్కిన
ఆ కంఠసీమ అందంతో వెనకటివన్నీ మరచి ఆ చూపు దక్షిణ
నాయకుడై పోయినది. పెదవులా కంఠాన్ని వదలలేదు.

ఇంతలో ఈ గడబిడ ఏమని? కంఠసీమ పక్క కాపురం చేయు. తెల్లమల్లెమొగ్గల గుత్తులులా ఉన్న భుజాస్కంధాలు రెండూ “ఏలనే నవ్వంటు” కనుక్కోవడానికి తొంగిచూస్తే చూపులు అల్లరి తుమ్మెద దొంగలులా ఆ మల్లెమొగ్గ గుత్తు భుజాలపై వాలినవి, చూపు దొంగలగుంపుకు దారి చూపుడు గాడుకా వెటనే పెద దొంగల ఆభుజద్వయార్ద్రతనంతా తస్కరించ ప్రయత్నించి ఎంతమాతరగని ఆధనం కొలగొన లేకపోయినవి

కొంచెం దిగువను ఎవరో ఇరువురు తొంగిచూస్తూ న్నారు వేళ్ళు ఆ ఇరువురిపై ముసుగులూ బొత్తాములుతీసి సడలించినవి.

అప్పుడతని దృష్టికి, దంతాన్ని నలుపుచేసే ధనశకాంతులు కలవి. స్వచ్ఛహిమాచల శృంగాలపె పడిన ఉదయారుణ కాంతులను కర్కశంచేసేపాటల వర్ణ దివ్యకాంతులు కలవి, గుండ్రని శిఖరాలు కలవి, లోకాద్భుత సౌందర్యగర్వ విజృంభణముకలవి, సర్వమనోహరాలతో స్నాతులైనవి. ఉచ్చైశ్రవం ముట్టె, కామధేనువు చిహ్నమూపురం. పారిజాతాల పరీమళం. లక్ష్మీదేవి నుధురు ప్రాభృతాలు పొందినవి, కోటివేల చిత్ర విచిత్రపవిత్ర కాంక్షలు దాచుకొన్నవి వక్షోజోన్నతాల సం దర్శనంచేసికొన్నవి. గౌరీశంకర కాంచనగంగా శిఖరసందర్శనం చేసిన కళాకారు మహానానందమూ కైలాసశిఖర ప్రత్యే

క్షము వరమందిన భక్తుని దివ్యానందము, గంగాయమునలులా
సంగమమై ఆతని చూపులు ప్రవహించినవి, ఆతని హృదయ
మా సంగమంలో సరస్వతిలా లయమైపోయినది.

పవిత్ర చుంబనాలా చూచుక దివ్యత్వాల కర్పించి
మూర్తి తెరలు కప్పివేసినాడు.

వారిరువురకు మాటలులేవు. ఇరువురు సహ్యామలయ
మధ్యస్థే లోనవాలాలో తమ నివాసగృహం చేరినకాని తాము
ఆత్మమనస్సులతోబాటే దేహాల లీనం కావింపదలచుకోలేదు.
రైలు సాగిపోయింది.

3

లోనవాలా ఇంటికి ఢిల్లీనుండి సామానంతావచ్చింది.
అవీ గాక బొంబాయిలో కొంత సామాను కొన్నది జెన్నీ.
ఆ గృహాన్ని ఆ ఎత్తయిన లోయ అందాని! శుక్తిగా
అలంకరించింది

సాయంకాలం అయింది. జెన్నీ, మూర్తి ఇద్దరూ కలిసి
ఆ లోయశాటలో వాహ్యాళికి బయలుదేరారు. రెండువేల
అడుగులకు మించి, మూడువేలు, నాలుగువేల అడుగులవరకు
పెరిగిపోయిన సహ్యామలయ పర్వతాలు లోయలు, అడవులు, జల

పతనాలు, పగమాద్యుత ప్రకృతీ సౌందర్య నర్మితమనోహరమై ఆ ప్రశీశం వారి హృదయాలను కరిగించివేసింది.

ఆ దినంవారు నిర్ణయించుకొన్న పవిత్ర సంధానదినం ఆ ఇద్దరే ఆ ప్రకృతోత్సాహం మధ్య! పక్షులు గుళ్ళకు చేరుతున్నాయి. కిలకిల. గలగల, కూ, కూ, శువశువ. స్వనాలు ఆ కొండచరియలకు తాకి ఆ లోయలలో ప్రతిధ్వనిస్తున్నది. సూర్యబింబమూ కొండల చాటుకు దిగజారిపోయింది. ఆకాశం ఎరుపు, వంగపండు, కుంకుమ అరుణాలు కాంతులె ఒరుసుకుపోతున్నవి.

ఇద్దరిలో మాటలులేవు. ఇద్దరూ సిగ్గుపడుతున్నారు. ఆతడు నీలసుందరీ నగ్నత పొరచాటున ఏ కాలవ రేవులోనో తన గూడెంకో స్నానాల సమయంకోనో చూచిఉన్నాడు.

పాశ్చాత్య దేశాలలో ధవళసుందరుల నగ్నత దర్శించడానికి కోటివేల అవకాశాలున్న ఎల్లమంద మూర్తి హృదయంలో ఆ కోర్కె చాలాసారులు, ఉద్భవించినా, ఆ భావానికే ఆతడు లజ్జపడి ఉండికొన్నాడు.

తన భార్య జెన్నీ ఈ దినం. ఈ పరమాపవిత్ర దినం తన్ను పూర్ణంగా భర్తకు అర్పించుకొంటుంది. అందుకు తాను తగునాఅన్న భయం ఆతణ్ణి ఈ రెండుమూడురోజులూ గడబిడ పెట్టింది.

శుభముహూర్తం దరికివచ్చినకొలదీ ఆతనికి గుండెలు
దడదడ కొట్టుకొంటున్నాయి.

జెన్నీ నిజమాకాదా? ఆమె తన భార్యయేనా, ఆమె
ఇప్పుడు తన దగ్గరగా చేయిచేయి, పార్శ్వమూ పార్శ్వమూ
కలిపి నడుస్తూఉన్నదా? ఆతడు త్రాపూర్ణుడై భయకంపిత
గావుండే ఆమెతో తన సహచర్య ఊహించుకొంటున్నాడు.

జెన్నీ ఒకచోట మూర్తిని ఆపింది. ఒకరాయిచూపించి
దానిపైన కూర్చుండమన్నది. తా నాతని ప్రక్కనే
కూర్చున్నది.

“మూర్తి!”

“జెన్నీ!”

“నేను నిన్ను వివాహం చేసుకొన్నానంటే, మనం
ఇద్దరం సర్వసములమై కలిసిపోతున్నాము అనే భావంతోనే!
అంతేనే కాని నేను నిన్ను వివాహం చేసుకోడంవల్ల కొంత దిగి
పోయాను అని గాని నాకు పాశ్చాత్య స్త్రీలకున్న తల్లితనం
ఉండడంవల్ల నేను నీకన్న కొంత గొప్పదానిని అని గాని ఏ
మాత్రమూలేదు. ఈ విషయం నువ్వు దృఢంగా నమ్ము!”

“అదేమిటి జెన్నీ?”

“ఉండు ప్రియతమా! కనక నువ్వు నేను రెండు
రేకలుగల పుష్పంతోని రెండు రేకలం. యమునా గంగా

సంగమం ఎంత నిత్యమో అంతే మన కలియకనిత్యం, నేను
నీకై, నీవు నాకై!” అని ఆ బాలిక ఆతని తలనువంచి
ముద్దాడింది.

వారిద్దరూ రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు ఇంటికి వేంచేసి
నారు. ఇద్దరూ స్నానంచేసి మనోహర భోజన వస్త్రాలు
ధరించినారు.

బట్లరు ఆ దినం వండిన వంట దేవతలు రుచి చూచి
ఆనందించతగినది.

భోజనమైన వెనుక రేడియో పాటకు నాట్యంచేశారు.
ఆమె బొంబాయిలో కొనితెచ్చుకున్న చిన్న పయానోమీ
లా-ఎ-పాషనెమా” (ఉదిక్త ప్రేమ) మహాగీతాన్ని వాయిం
చింది. ఆతడు తాను అమెరికాలో కొందరు నీగ్రో సంగీత
పాఠక స్నేహితులడిగ్గిర నేర్చుకొన్న ఛోపిన్ గీతాలు కొన్ని
పాడినాడు.

రాత్రి పన్నెండు గంటలు మోగిసవి.

ఆతని హృదయము దడదడ మోగుతున్నది.

ఆమె మోమంతా గులాబి పూవులా కందిపోవ, భర్త
వంక చూచి “ప్రియతమా! నేను ముందు వెడుతున్నాను.
సరీగా ముప్పాతిక గంటలయిన వెనుక——” అని లోనికి ఆనంద
హాస ప్రపుల్లవదనంతో వెడలిపోయింది.

ఇక ఆ ముప్పాతిక గంట ఆతనికి నిముష మొక యుగం చొప్పున కల్పాలై జరిగినది. అతను పియానో వాయింపు కుంటూ కూర్చున్నాడు. కొంతసేపు రేడియో తిప్పినాడు. కొంతసేపు “మేరీ స్టోపు” “భార్యాభర్తల ప్రథమ దినము” అనే గ్రంథము తీసినాడు. కొంతసేపు పైకి వెళ్ళి దూరపుటిళ్ళ వెలుగులు, ఆకాశంలో తారకల వెలుగులు. ఆ దశమినాటి వెన్నెల రాయని ఆనందము గమనించినాడు.

ఇంటిలోనికిపోయి గడియారం వంక చూస్తే ఇంకా పావుగంట ఉన్నది. రేడియో తగ్గించి ఉన్నందున నెమ్మదిగా “హవాయి” గీతాలు విచిత్ర మేళనపు హంగుతో పాడుతున్నది.

మూర్తి బొంబాయిలో ఒక ఛాయాచిత్రశాలలో తయారుచేయించిన జెన్నీ పెద్ద చిత్రానికి ఎదురుగా నిలుచుండి ఆమె సౌందర్యము ఆమె విలాసము, ఆమె నుండ హాసము. ఆమె చూపులలోని మంత్ర ముగ్ధత్వమూ తనివితీరగోలుతూ సర్వము మరచిఉన్నాడు.

శాల్యదశలో రాబోవు ప్రేమ, ప్రథమ యవ్వనంలో ప్రేమకై ఎదురుచూపు, యవ్వనమధ్యాన పొదివికొన్న ప్రేమ యవ్వనాంతంలో ప్రేమమయత, కౌమార ప్రారంభములో

ప్రేమఫలము, వృద్ధాప్యం ప్రేమ శ్మృతి, ఓహో "ప్రేమ
మయమీ జగము!" నే నీనీమా చట జ్ఞాపకంవచ్చింది
మూర్తి. తన ప్రేమలోని విచిత్రత, సగ్వలోక ప్రేమికులనూ
ఏలా సంభవిస్తుంది.

"ప్రేమింపవే రాణి ప్రేమింపు నన్ను
ప్రేమ కల్లోలాల వింటి కెగరేయవే!"

మానవ జన్మ ప్రేమశిఖరము. ఆ ఉత్తమ సంధి
నంవల్ల మానవ జన్మంతా తేజో విలసితమై మానవ లోకానికి
కల్యాణ ప్రదమై, మహోత్తమమై, పవిత్రాదర్శ పులకితమై
పోతుంది. జెన్నీ! సకలసౌందర్య రాశి! ఆమెశిరస్సు శిల్పులకూ
అందని మూర్తిమంతము, ఆమె జుట్టు చాకొలేను రంగుతో
పట్టుకుచ్చులై ఒత్తయి భుజంమీద పతనాలుగా ప్రసహి
స్తుంది ప్రాచ్య చనాల దీర్ఘ విసీలత మధురమత్తతతో
వక్రాంచల సమనాశికా గులాబీ ఘృష్ణ పత్ర పుటాలతో,
మధ్యపూర్ణ ధనుర్వక్ర మధుమూర్ధ్రిత మందార కుట్మల
సదృశాధరోష్ఠాలతో వెలుగొందే ఆమె ముఖం! జెన్నీ!
ప్రేమ దేవతా!

గడియూరంవైపు చూచినాడు మూడు నిమిషాలు.
మాత్రం కాలపరిమితి ఉన్నది. ఆతడు తన గదిలోనికిపోయి
శయనమందిర సముచిత వస్త్రాలు ధరి చినాడు.

సరీగా శుభముహూర్తము వచ్చినది.

ఆతని కాళ్ళు వ గ కి న వి. చిరుచెమటలు పట్టినవి. ఆతడి తనరకు ఆ పడకగది అలంకరణ చూడలేదు. ఆమె ఆతని లోనికి రానీయలేదు.

మూర్తి స్తిప్పర్సు చప్పుడుచేయకుండా నడిచి తలుపు దగ్గరకు చేరినాడు.

గుండెల చప్పుడు దెసలు మారు మ్రోగిపోతూఉండగా నెమ్మదిగా తలుపుతీసినాడు. తలుపులు లోనికి కొ తపోయినవి.

దీపములన్నీ ఆర్పివచ్చినాడు కావున ఆ చీకటిలోనికి తలుపుసందు నుండి నీలి వెలుగు పె కి నీలపు తీగలం ప్రసరించినది.

ఆతడు తలుపుదగ్గర ఆగిపోయినాడు.

ఆతని గొంతుక లో డగ్గుత్తిక వచ్చినది.

పది లిప్తులు తలుపుదగ్గర ఆగి, లోనకు కుడి అడుగు వేసినాడు.

తలుపు నెమ్మదిగా ఇంకను తోసినాడు. తలుపు వెనక తెర ధరించిన కాండపటము రాధ కృష్ణ విహసమగు ఒక బృందావన కీడా చిత్రంతో ప్రత్యక్షమయినది. రంగు రంగుల మనోహరమైన ఆ చిత్రంపై నీలపు వెలుగు పడుతున్నది.

ఆతడు కాండపటం వెనకనే నిలుచుండినాడు. మరి పదిక్షణికాలు గడిచిపోయినాయి.

ధైర్యంపట్టుకొని తలుపుమూసి, నెమ్మదిగా గడియ వేసి ఆతడు కాండపటం ప్రక్కనుండి లోనికడుగిడినాడు.

ఎదుట కరుసించిన దృశ్యము ఆతని హృదయస్పందన మొక నిమేషం మాపుచేయగలిగిన దివ్యసౌందర్యపూర్ణము.

తల్పము పాలసముద్రంలో తేలిపోయే దేవమానంలా ఉన్నది. తల్పము తెల్లని సన్నని వల తెరలతో ఆచ్ఛాదితమై ఉన్నది. గది అలంకారము తల్పానికి శ్రుతిపూర్ణము

ఆతడు నెమ్మదిగా అడుగడుగువేస్తూ తల్పం కడుకు పోయి, ఆ తల్పంపై అస్పష్టంగా దృశ్యమయ్యే మనోజ్ఞత్వ రాశిని ఆస్వాదస్తూ తెరలు ఒత్తిగించి చూచినాడు.

జెన్నీ కోటి గులాబీలతో మూర్తికట్టిన జీవవిగ్రహము పాముకుబుసాల దుస్తులు హఠాసీలా అలంకరించుకొని, ఒక్కొక్క రంగా త్రిభంగిగా శయనించిఉన్నది ఆమెకనులు అరమూతలై ఉన్నవి! ఆమె ఎట్టని పెదవులు కొంచెము విడివడిఉన్నవి.

తనివి ఎంతకును తీరనికాంక్షతో ఆమె సౌందర్యాన్ని గ్రోలుతూ ఆతడటులనే నిలుచుండి, మరునిమేషాన ఆమెపై వాలిపోయినాడు. ఆమె నెమ్మదిగా ఆతనివై పులికి, చేతులు చాచి ఆతని మెడచుట్టూ ఆ దంతాచ్ఛలతలు చుట్టివేసినది.

ఆతడామెపై వంగి ఆ విడివడిఉన్న ఆ తేనెపెదవులను
అతితమితో ముద్దిడినాడు.

౪

దేవీ వర్వతపు యోనవాలాకు పదిమైళ్ళన్నది.
ఆ లోయలో అయిదారు సెలయేరులు కొండమీద నుండి
వతనమైకలిసి పెద్ద నదిగా సంగమించి లోనవాలా లోయలోనికి
ప్రవహిస్తున్నవి. లోనవాలా లోయ నీ నదికి అనకట్ట కట్టి
ఉదకశక్తి జనిత విద్యుచ్ఛక్తి సంఘను ఇదివరకే ఏర్పాటు
చేసినారు. ఈ జలాశయంలోనికి ప్రవహించే శైవాలినులలో
పెద్దదానిలో జలాశయానికి మూడువందల అడుగుల ఎగువనే
రెండు పెద్ద ప్రసృవణాలు సంగమిస్తున్నవి. ఆ సంగమస్థలం
దగ్గర వేరొక్క జలాశయం ఏర్పిస్తే, దానివల్ల మరి కొన్ని
లక్షల కిలోవాట్లు ఉద్భవించే విద్యుచ్ఛక్తి యంత్రాగారం
నిర్మించవచ్చును.

ఈ భావము మూర్తికి ప్రత్యక్షమై బొంబాయి ప్రభు
త్వానికి రాయడంతోటే వారెంతో ఆనందించి ఆ విషయం
కేంద్రప్రభుత్వానికి రాస్తూ “మూర్తి” ఇంజనీరు గారిని
తమ కా పనిని నిర్వర్తించేందుకు అప్పు ఇవ్వవలసిందని

కోరినారు. ఈ విషయం కేంద్రప్రభుత్వానికి బాంబాయి ప్రభుత్వానికి అతితొందర కారణం అవడానికి కారణమయ్యింది.

చిన్నచిన్న గాలిగా ప్రారంభించిన యుద్ధం అప్పుడే ప్రళయ రుంఝా మారుతంగా పరిణమించింది. హిట్లరు సగం పోలండు ఆకలిమించితే రమ్మా తూర్పు పోలండు ఆకలిమించుకొన్నది. డాబ్బిగ్ జర్మనీ పాలను పడింది. యూరపు దేశాలలో జర్మనీదగ్గర దేశాలన్నిటిలో నాజీరాజకీయ వేదాంతాలు ప్రబలిపోతున్నాయి.

పోలండు తర్వాత హిట్లరు ఎవరిమీద విరుచుకుపడతాడో తెలియలేదు. ఇంగ్లండుమీదకే దండెత్తవచ్చునన్న వదంతులు బాగా ప్రబలిఉన్నాయి 1939 అక్టోబరు నెలలో బాంబాయి ప్రభుత్వంవారిని కేంద్రప్రభుత్వంవారు పడమటి కనుమలలో విద్యుచ్ఛక్తి పరిశ్రమ బాగా నృద్ధి చేయమన్నారు. ఆ పరిశ్రమ యుద్ధావసరాలలో ఒకటిగా కేంద్రప్రభుత్వం చేర్పించ వలసివచ్చింది. హిట్లరు ఇండియాకు రాలేడని ఎవరు చెప్ప గలరు? అందుకై ఇండియా యుద్ధ పరిశ్రమలలో ఎక్కువ వాలు పుచ్చుకోవాలి!

భారతీయ ప్రభుత్వంవారు కూడా జర్మనీపై యుద్ధం ప్రకటించారు. భారతీయ సేనలు సిద్ధంగా ఉండవలసి ఉన్నది.

భరత దేశంలో పూనా సైన్య కేంద్రం పెరిగిపోతున్నది.

పడమటి కనుమలలో కొన్నికొన్ని యుద్ధపరిశ్రమలు స్థాపించ వలసివచ్చింది. ఆ పరిశ్రమలకు విద్యుచ్ఛక్తి వసరము.

కాబట్టి మూర్తి కలలుకన్న ఆ విచిత్ర జలాశయనిర్మాణానికి మూర్తి కోరిన రెండుకోట్ల రూపాయలు ప్రభుత్వంవారు వెంటనే మంజూరుచేసినారు. పెద్దఇంజనీరువచ్చినారు అందుకు, సంబంధించిన వారెందరో వచ్చినారు.

మూర్తి వేసిన ప్రణాళిక ప్రకారం నిట్టనిలువునా ఉన్న ఆ రెండు కొండలూకలిపి జలాశయం నిర్మించడం. కట్టవలసిన రెండుకొండలనడుమ నది వేయిపతంగాపడి ప్రవహిస్తున్నది. క్రింద జలాశయం ఇదివరకే నిర్మాణంలోయి దానివల్ల చాలా విద్యుచ్ఛక్తి ఉద్భవంచేసేటటువంటి పరిశ్రమాగారం నిర్మించారు.

నాలుగువందల అడుగులు ఎత్తునుంచి వేయి చిన్నపత నాలుగా పడే ఆ నది ఒకచోట రెండుమూడువందల చదరపు గజాల వైశాల్యం మాత్రంకలిగిన శిఖరంపైన ఒకచిన్నకొండ మీద ఎగుడుదిగుడుగా వంకరటింకరగా ప్రవహించినది. మళ్ళీ పతనాలై పడుతున్నది.

ఎల్లమంద ఆలోచన ఇది. ఆరెండువందలపై చిలుకు చదరపు గజాల ప్రదేశంలోనూ జలాశయం నిర్మించి, ఆ చరియను దిట్టంచేసి, అక్కడనుండి పెద్ద గొట్టాల ద్వారా

జలప్రవాహం ప్రక్కగా ఆ కొండలలో ఇంకో సమతలానికి తీసుకువెళ్ళి అక్కడ విద్యుచ్ఛక్తి కర్మాగారం స్థాపించాలనీ, అక్కడనుండి ఆ నీరు మళ్ళీ గొట్టాలద్వారా తీసుకువచ్చి క్రింది జలాశయంలోకి కలపాలనీ నిశ్చయించినాడు.

ఈ పనికై దగ్గరఉండి ఆ ప్రదేశాల టూల్స్ గా పరిశీలించి లెక్కలు, పాను తయారుచేశాడు. ఆతని చేతిక్రింద నలుగురు ఓవర్ సీయర్లు. డైనమైట్ పెట్టి ఆ శిఖరతలం, ఆరుగులా సమంగాచేయప్రారంభించారు. పని అతివేగంగా తా దగ్గరఉండిచేస్తున్నాడు. పగిలివిడివడిన రాళ్ళనుముక్కలు లుచేసినతనపనికి పనికిరావడంకోసం చిన్నచిన్న రైలుపట్టా బండ్ల పెళ్ళిండ్ల స్థలానికి లాక్కునివెళ్ళి అక్కడ పోగుచేయి చి అందులో కొన్నింటిని మరీ చిన్నవిగా సెమెంటు కాంక్రేటు కోసం కొట్టిస్తున్నాడు.

క్రిందనుంచి పొట్టి గుట్టాలమీద రోజూ సెమెంటు బస్తాలు లావుపాటి ఇనపకడ్డీలు, తీగెలూ తీసుకువస్తున్నారు.

ఆ కష్టం అంతా చూచి మూర్తి ఆ సదుకు ఆతి సులభంగా విద్యుచ్ఛక్తి సహాయంవల్ల పెకివచ్చే తీగదారి ఏర్పాటుచేశాడు. అంచెలు అంచెలుకడ. యంత్రాలు ఉంటాయి. అక్కడినుండి పెకి బరువులుంచిన ఉయ్యాలను లాగే తీగలుంటాయి. ఆ ఉయ్యాలను ఒక తీగ

లాగుతూఉంటే రెండు తీగెలమీద, రెండు చక్కాలతో ఈ ఉర్రూతలు సువ్వున పైకిపోతాయి. వానిమీద నును ఘ్యూ పర్యూణించసచ్చును.

మూర్తి పనిచేస్తూంటే అక్కడికి మూర్తితోబాటు ఒక్కొక్కసారి ఉదయం వంటవానిచేత తయారుచేయించిన నంటకాలు, కాఫి గొట్టాలు, పళ్ళు అనీ భోజనపు పెట్టెలతో పెట్టించుకొని అవి సేవకుల నెత్తిమీద పెట్టి జెన్నీ కూడా వచ్చేది.

జెన్నీతో ఆమె కొన్న పెద్ద “బుల్ డాగు” జాతిలో మేలుకాతి పక్క కూడా వస్తుంది.

మూర్తికి పనితీయి తన కడుకు నచ్చేవరకూ జెన్నీ కుక్కతో కొండలలో తిరుగుతూఉంటుంది. ఆ కక్కడేరు ఫెయిత్ (నమ్మకం) అని పెట్టింది. భార్య సరదాగా తిరగడం తనకు భోజన పేషకు! తనకు ఆ దాపుచే ఒక చెట్టుకి దవేసిం జేరాలో కాంపు బిల్లిమీద చక్కగా అంగములుకుట్టిన పెట్టి గుడ్డ భోజనం అమర్చి “ఫెయిత్! నీయ జమా నుణ్ణి తీసుకురా!” ని పంపేదిజెన్నీ. ఆ కుక్క మరుసటి నిమేషంలో మాయమై మూర్తి దగ్గరవచ్చి “దయచేయండి” అన్నట్లుగా గుర్తును అతనిపైకి ఉరికేది. బలునైన, బల పూర్ణమైన

ఆ కుక్కను మూర్తి చేతులతో అందుకని, క్రిందికి దింపి
“వస్తున్నాను ఫెయిత్!” అని ఇద్దరూ డేరాకు బయల్దేరుతారు.

డేరా రాగానే మూర్తి పక్కనున్న చిన్న డేరాకు
పోయి, అక్కడ మొగమూ చేతులూ కడుక్కొని, బట్టలు
మార్చుకొని, ఆమెకు తనివి తీర మూడు ముద్దులు అర్పిస్తాడు.

ఆమె ఆతెడూ ఎదురుబొదురుగా కుర్చీలలో కూర్చుండి
తీయని మత్తయిన కబుర్లు చెప్పుకుంటూ భోజనంచేస్తారు.
ఒక బోయ్ వడ్డిస్తూఉంటాడు. భోజనాలు పూర్తికాగానే
ఆతడు సిగరెట్టు వెలిగించుకొని మాటలు చెబుతూ జెన్నీని
చూచి తన అదృష్టం తానే నమ్మలేకపోతూ ఉంటాడు.

ఒకనాడు జెన్నీ భర్తనుచూచి ప్రియతమా! మీ
నాన్నగారూ, మీ ఆమ్మా = న్నదమ్ములు అప్పచెలెళ్ళు
ఏమిచేస్తున్నట్లు?” అని ప్రశ్నించింది.

“కులాసాగానే ఉన్నాడు.”

“కులాసాగానే ఉంటారోయ్! అది కాదు నే నడిగిన
ప్రశ్న! వాళ్ళ విషయం ఏమి ఆలోచించానని?”

“వాళ్ళకై భీమవరం పాటిదొడ్డల్లో ఒక దొడ్డికొనే
ఏర్పాటుచేసినాను. ఆ దొడ్డిలో పాటిమన్నంతా అమ్మి
ఇసుకపోసి పూడ్చినారట. ఒక గజం ఎత్తు నల్లమన్ను
పోయించమన్నాను. ఆలాగే చేశారట. ఎనిమిద గదులు

ఒక హాలు ఉండే దాదా ఇల్లుకు వ్లాను వేసి పంపాను. వంట ఇల్లా వేరు. అన్నీ కలిపి ఆ ఊళ్ళో పన్నెండు వేలయిందట. నేను అమెరికాలో ఉన్న రెండేళ్ళు పదిహేను వేల డాలర్లు సంపాదించుకొన్నాను. ఇంక నా దగ్గర బ్యాంకులో ఎనిమిది వేల రూపాయలు నిలవడేన్నాయి, మా తండ్రిపేర అయిదు వేల రూపాయలు బ్యాంకులో వేసి ఉంచారు. నాళ్ళకు రెండేళ్ళకు సరిపోయే గుడ్డలుకొన్నాను. చదువు చెప్పడానికి నెలకు ముప్పది ఇచ్చి ఒక ఉపాధ్యాయుణ్ణి ఏ ర్పాటు చేశాను. ఆ తేమ్మేశ్వరీ! నాకు భచవంతుడూ, ప్రజలూ, కాంగ్రెసువారూ మెట్లు కట్టుకొని నీ ఉత్తమపథం నువ్వుచేరు అని నన్ను పంపినారు. చోకంతోని అభ్యుదయమంతా పురుషునికి ఆతని స్త్రీనూపాలో, స్త్రీకి ఆమె పురుషుని కూప లోనూ ప్రత్యక్షమవుతుంది. నా దివ్యాభుందయమూర్తివి నువ్వు!”

“చాలులే! నేను స్త్రీని, నువ్వు పురుషుడవు. నిన్ను నేనూ, నన్ను నువ్వూ కామపరతంత్రులమై వాంఛించుకొన్నాము. ఆ కామవాంఛను సా. ఘోక సమదర్శనకోసం, శాంతికోసం కాలువలు తవ్వి ప్రవహింపచేయవలసివచ్చింది. ఆ కాలువ వివాహం. అందుకని మనం ఇద్దరం వివాహమాడినాము.”

“అయితే మన యవ్వనం నశించిన తర్వాత కూడా మానవులకు ప్రియలు ఎందుకుంటాయి?”

“అవి చిరకాల సమాధాన జనిత స్నేహాలు.”

“భార్యభర్తలకన్న పురుషులకూ స్త్రీలకూ ఎక్కువ స్నేహితులు టాడు. అయినా ఆ స్నేహితులకు కూడా భార్య భర్తలకున్న ఉత్తమస్థితి రాదేమి?”

“చిరకాల కామస్నేహం అది. అది విచిత్రమైనది కాబట్టి పూర్వము స్నేహంకన్న కామస్నేహం గొప్పది.”

“కామమే ప్రేమ ముఖ్యభావమే. అయితే ఒక స్త్రీ ఏ పురుషునిపక్షితే ఆ పురుషునిగాని, ఒక పురుషుడు ఏ స్త్రీనిగాని కామసంబంధంకోసం ఏమికోక ప్రేమ అని అంటాడే?”

“వైదికాల్ప గనుక!”

“ఆ వైద్యే ఈ ప్రేమగనుకా అను.”

“ప్రేమ వైదికతనగ ప్రేమ అంటావు!”

“కామ ప్రేమకేమి వైదికాదు అంటావు ప్రియతమా!”

“జెన్నీ లేచి భర్త మోహచక్రం చూచి “ప్రేమ అనే దివ్యగుణం లోకంలో ఉండని నాకు ఇది యును ప్రియతమా! నీతో వాది ఉంది ఎంతో అందము!”

శ్లో

యుక్త సాగిపోయాడనిది. 1910 సంవత్సరం మార్చి నెలవచ్చింది. ఆ సమయం లో మూర్తకట్టిన ఒక పక్క-

సెమెంటు గట్టుతోకూడిన కొండచరియ క్రింది రోయిపోని జారిపోయింది. ఆ జారిపోవడంవల్ల మూర్తి హృదయమూ జారిపోయింది. దానివల్ల జలాశయానికి ఇరువదిరెండు చదరపు అడుగులు పోయాయి ప్రభుత్వానికి రెండు లక్షల రూపాయలు నష్టంవచ్చింది.

దీన్ని గురించి మూడురోజులు చమటలతో తడిసి పోతూ మూర్తి ప్రభుత్వానికి రిపోర్టు పంపించినాడు. నాలుగో రోజుకు పెద్ద ఇంజనీర్లందరూ అక్కడకు పరుగెత్తుకొని వచ్చినారు. వాళ్ళు నాలుగు దినాలు పూర్తిగా పరీక్షించి ఇందులో మూర్తి లోటు ఏమీలేదని తీర్మానించినారు. అప్పుడు మూర్తి తానా పక్క పెద్దకొండను కొంతభాగం నొలుస్తానని దానికి ఇంకా పదమూడు లక్షలు ఖర్చుఅవుతుందనీ అందువల్ల వేయి చదరపుగజాలు వస్తాయని తెలిసినాడు. అవన్నీ ప్లానులు వేసి చూపినాడు.

ఆ ప్లానులన్నీ పట్టుకొని ఛీపు ఇంజనీరు మిలటరీ ఛీపు ఇంజనీరు వారంరోజులు పరీక్షించినారు. వారికి మూర్తి వాదనలు నచ్చి పని ప్రారంభించవచ్చునని ఆజ్ఞలు జారీ చేసినారు.

ఆ పదిహేను దినాలు మూర్తి తిన్నగా భోజనంచేయ లేదు. జెన్నీ దగ్గరలేకపోతే అతడు మతిచెడి ఏలాంటి పిచ్చి వసులు చేసిఉండేవాడో!

“ప్రియతమా! నీ ధైర్యం అంతా ఏనుయింది. అమెరికాలో నువ్వు చేసిన పని అంతా మనచుగా కరిగిపోయిందా?”

“జెన్నీ దేవతా! నేను యేపని చేయగలను? యుగయుగాలనుంచీ భారతీయ సంఘంలో అట్టడుగున కుళ్ళి నమాదిగ కులచుణ్ణి!”

“అవును లే! భారతీయ సంఘంలో కొండ శిఖరాల మీద కూర్చున్నవారే ఈలాంటి చదువులు చదవాలిగాని నీ బోటివాళ్ళు ఏం పనికివస్తారు?”

“వేళాకోళం కాదు జెన్నీ”

“కాదు లే... కాదు! చూడకురాలా సి... జ... ము! నువ్వు మాదిగకులపుడవు గనక, నిజం మాట్లాడుతావని నాకు నమ్మకం లేకపోయినా, ఏమో నిజం అయితే కావచ్చును.”

“జెన్నీ నేనేం జేయను.”

“ఏంచేస్తావు? మళ్ళీ జక్కరం వెళ్ళి పొలం కూలీ పని చేసుకో. చచ్చిన గొడ్డుమాంసం తిను.”

“ఈ రోజు నన్ను కొరడా పుచ్చుకొడుతున్నావే!”

“లేక నీ ధైర్యానికి, నీ ఉత్సాహానికి, నీ ముందు చూపునకూ, కష్టాలు లెక్కచేయకుండా చొచ్చుకుపోవడానికి ముద్దులు పెట్టుకోమన్నావా?”

“అబ్బబ్బా!”

“క్షమించు ప్రియా! భారతాంగన భర్తకు బానిస! ఆలాంటిది నీకు సలహా చెప్పడమేమిటి?”

ఎల్లమందమూర్తి మౌనం వహించినాడు. ఆతని మోము విషాదపూరితమైనది. ఆతని మోము తీక్షణంగా గమనించింది జెన్నీ. వెంటనే ఆతన్ని చేయిపట్టుకొని ఢేరా లోనికి తీసుకువెళ్ళింది.

ఆక్కడ ఆతని హృదయానికి విగియూర కౌగిలించు కొని పెదవులు ముద్దిడి, “ప్రియా! అంత చిన్నగాలునిలా అయిపోయావేమిటి? నువ్వు చేయలేనిపని ఒక్కటైనాఉందా? కాక నాకు నువ్వంటే నేనే వర్ణించుకోలేని ధైర్యం. నీకు వేడి పుట్టించడానికి చిన్నగాటలు” అని మళ్ళీ ముద్దుపెట్టింది.

ఎల్లమందమూర్తి భార్య ముద్దుపెట్టుకొనటమే గమనించనివానిలా అయిపోయాడు. తాను ఏదో ఆలోచనా లోకానికి పోయినాడు. ఆ పరధ్యానంలో భార్య మోము చూడని చూపులతో చూస్తున్నాడు. జెన్నీ మూర్తి విశాల ఫలము సల్లనిదైనా మోమువోని కాతీ, ఆతని అవయస్థల త్వరగా గమనిస్తూ కూచుంది.

ఇంతలో ఒక్కడొకరు ఊరికి భార్యనంకలలో చేతులు పెట్టి పైకి గబుక్కున ఎత్తి నా ప్రాణప్రియా! నీ మాటలు నాలో ఏ మూలనో ఒడిగిడెన్న కొత్త ఆలోచనలను స్పందించి

“పెక్కి తీసుకువచ్చాయి.” అని ఆమెను హృదయం మీదకు దింపుకొని ఆమెను మోమంతా ముద్దుపెట్టుకొన ప్రారంభించాడు. “నువ్వు నాకు దేవతవు. నాకు గురువువూ!”

“ఏమిటి నీ కొత్త ఆలోచన ప్రియతమా!”

“ఆకొండ చరియనుండి బరువువల్లగాని ఇంకో కారణంవల్లగాని రాళ్ళు కదిలి క్రిందికి జారిపోకుండా, సిమెంటు కాంక్రీటుతో గట్టిచేస్తాను. ఇంటిపైన కురిసే నీరుకు ఎల్లాపోయే ఏర్పాట్లు చేస్తారో, లాగే ఈ జంశాయం చుట్టుపక్కల కొండలలో కురిసిన నీరు పోయేటట్లు చేస్తాను.”

“ఈ విధానంవల్ల ఎక్కువ కర్చు ఎంత?”

“ఇరవై లక్షలు, ఇంకా తక్కువ కావచ్చును.”

“ఇదంతా ప్రభుత్వం ఒప్పుకోవద్దా?”

“ఒప్పుకు తీరుతాయి. అన్ని లెక్కలూ, పటాలూ వెంటనే సిద్ధంచేసి పంపుతానుగా!”

“ఈ లోగా ఒక చక్కర్ కొట్టవద్దాబాబాయి అవీ! ప్రియతమా”

“ఈ రోజు మీ అన్నగారి దగ్గరనుండి ఉత్తరం రావాలి?”

“అవును!”

“మీ నాన్నగారి కోపం ఇంక తగ్గదా?”

“ఏచేస్తాము, మన ఇద్దరం ఏ కొండ చినరో గూడు కట్టుకొనే గుడపటులలా ఉందాము!”

“నీ వైద్య వృత్తి?”

“వృత్తి లేదుగిత్తి లేదు. నీవే నావృత్తి విప్రియతమా”

“కాదు నా రాణీ జాగ్రత్తగా ఆలోచించు.”

“నీ ఉద్యోగంలో ఇక్కడకూ అక్కడకూ మార్చడం ఉంటోంటుంది. నిన్ను వదిలి నేనెక్కడో వైద్యవృత్తి ప్రారంభించనా? నీ కోసం బెంగపెట్టుకొని కూర్చుండనా?”

“పోనీ నేను—”

“ఏమీ తొందరపడకు. నేను ఆలోచిస్తున్నాను.

ఇద్దరం ఈవిషయం బాగాఆలోచించే చేద్దాము ప్రియతమా!”

ఇద్దరు దిగి ఇంటికిపోయారు.

షష్ఠాగం

౧

భార్యా భర్త లిద్దరూ ఎల్లోరా, అజంతాలు వెళ్ళి
వచ్చారు. ఆ ప్రపంచం అంతా చాలా విచిత్రంగా ఉంది.

భారతీయ చిత్రలేఖన మంటేనూ, శిల్పమంటేనూ
వాళ్ళిద్దరకూ ఏమీ తెలియదు. ఎల్లమందమూర్తి ఇంగ్లండులో
ఉన్నప్పుడు సరదాకు మ్యూజియమంతా తిరిగివచ్చాడు.
కాని శిల్పమన్నా చిత్రలేఖనమన్నా ఏమీ తెలియలేదు.

మూర్తికన్న జెస్సీ కొంతనయం. గృహం ఆలంకరిం
చడం తెలుసును. చిత్రలేఖనం చూడగానే ఇది మంచిది అని
మాత్రం చెప్పగలిగేది. అవైనా పాశ్చాత్య చిత్రలేఖనా
శిల్పాలను గురించే. అందులో కూడా లియోనార్డో నుంచి
వెలాస్ క్వెజ్ వరకూ లెయిటన్, టర్నర్, బరన్ జోన్సు
మొదలైనవారి చిత్రాలను గురించి బాగా అర్థమయ్యేవి
గ్రీకు రోమను శిల్పాలు బాగా అర్థం అయ్యేవి. కాని ఎ.ఎన్.స్టై
యిను శిల్పం వట్టి అగమ్యగోచరంగా ఉండేది.

మూర్తికి భారతీయ లలితాకళా విషయాలు అగమ్య
గోచరాలు. ఇంగ్లీషు సంగీతం మాత్రం నేర్చుకున్నాడు.

పియానో వాయిస్తూ గంభీరమయిన కంఠంతో పాడుతాడు.

జెన్నీ “ప్రియతమా ! ఎల్లోరా మొదట చూచారు. జెన్నీ భర్తను చూచి, “ప్రియతమా ఈ కైలాస గుహ చూచిరా, తక్కిన బౌద్ధ గుహలూ, హిందూ గుహలూ జైన గుహలూ చూస్తూన్నా నా మనస్సు ఏదో చెప్పరాని ఆనందు అనుభవిస్తున్నది. నేను గ్రీకు శిల్పాన్ని గూర్చి ఇటాలియను చిత్రలేఖనాన్ని గూర్చి బాగా చదివాను. కాని భారతీయ శిల్ప చిత్రలేఖన సంప్రదాయం చరిత్ర ఏమీ తెలియదు. నువ్వు చెప్పగలవా ?”

“నువ్వు వాళ్ళాత్మ శిల్పాన్ని గూర్చినా చదివావు. నేను వృధాగా ఏమీ తెలుసుకోకుండా కాలం ఇంతవరకూ వృధాగా పోనిచ్చాను.”

“ఆ కైలాసగృహ పనితనంచూస్తే నా హృదయం కరిగిపోయింది.”

ఇద్దరూ విస్తుపోయిన చిన్న పిల్లలులా చేయిచేయి పట్టుకొని ఆ గుహలన్నీ తిరిగారు. ఇద్దరూ నైజాముప్రభుత్వ విశ్రాంతి మందిరం మకాం పెట్టినారు ఎల్లోరా గుహలు మూడురోజులు వరుసగా చూచినారు.

ఎల్లోరా జైనగుహలలో ముప్పయినాలుగవ గుహలో శచీదేవి విగ్రహం ముందు జెన్నీ నిర్ఘాంతయై నిలుచుండి

పోయింది. ఇంత ప్రపంచాద్భుత సౌందర్యం ఏలా శిల్పం చేయగలిగాడు శిల్పి. తాను "వీసన్ డిమెలో" అనే గ్రీకు సౌందర్యదేవతా విగ్రహం ఛాయాచిత్రం చూచింది. ఆ శిల్పదేవత సౌందర్యం ఈ శచీదేవి విగ్రహసౌందర్యం ముందు ఏ విధంగా నిలవగలదు? ఆ ఒయ్యారము, ఆ దేహభంగిమ, ఆ పరమశ్రుతి, ఆ వదనవిలాసము, అహో ఈ సుందరి సర్వ విశ్వంలో అతీత సౌందర్యవతి.

ఆ బాలిక ఆశ్చర్యము గమనిస్తూ ఎల్లమందమూర్తి తానూ ఆశ్చర్యచకితుడై ఆలాగే నిలుచుండిపోయినాడు.

"ప్రియతమా ఇంతవరకూ పురుషమూర్తి యొక్క అద్భుత సౌందర్యం గమనించాము. ఈ స్త్రీ విగ్రహసౌందర్యముందు ఇతర సౌందర్యంపోల్చడానికి సాహసం ఉంటుందీ?"

"ఈ సౌందర్యం నాకు కాస్త చెప్పు వాగ్దాధికా?"

"ఓయి వెట్టివాడా నువ్వు వట్టి శాస్త్రజ్ఞుడవులా కనబడుతున్నావే?"

"నువ్వు వట్టి డాక్టరువు కాదు కాబోలు"

"డాక్టరుకు శరీరసకలమూ పరమాద్భుత సృష్టిరూపమని తెలుసును."

"అవును."

“పరమ సౌందర్యవంతమయిన బాహ్యశరీరమూ మాకు తెలుసును.”

“ఆ సౌందర్యం ఈ చక్కని యంత్రం వంటిదిగానే మీరు భావిస్తారా? లేక కవులు వర్ణించే సౌందర్యంగానా?”

“కవులు వర్ణించక్కరలేదు సౌందర్యాన్ని! సువాసన నువ్వు ఆఘ్రాణించి ఆనందం పొందుతావు. కవులు వర్ణించి చెప్పాలా? ఆలాగే సౌందర్యభావనూ!”

“అద్భుతం!”

“ఏమిటి అద్భుతం?”

“నీ సౌందర్యం!”

“నేను సౌందర్యవతిని ఏలా తెలుసును?”

“నువ్వు ఈ విగ్రహం సౌందర్యవంతమైనదని ఏలా చెప్పగలవో ఆలాగే!”

“ఓ హృదయ నాధుడవై న నా జెలివితక్కువ భర్తా!”

మూర్తి పకపక నవ్వి తన భార్యను గట్టిగా వృద్ధ యానికి అదుమ.కొని, ఆమె పెదవ్రులు తమిగా ముద్దిమకొని,

“ఈ శరీరేవి విగ్రహం అఖండ సౌందర్యపూరితం కావచ్చు కాని నా జెన్నీ సౌందర్యం ముందు——”

౨

అజ తాతో హి దుర్యోజుః సు. దీపా లు పెట్టి
చూచాడు. ఈ నాటి డేరాలు, ఈ గాటి కాంపు కుర్మీలు
బల్లలు ఆడవాళ్ళ చేత సంచించిలు, అన్నీ జెన్నీ చూచి ఆశ్చర్యం
పోందింది." ఆనాటి స్త్రీలు ఇప్పటివాళ్ళకన్న అందమైన
వాళ్ళు ఎక్కువ నాగరికత కలవాళ్ళుగా కనబడుతున్నారు
ప్రియతమ !" అని ఆమె అన్నది.

"పుష్పమునూ ఆలాగే కనబడుతున్నారు. ఈ అజంతా
ప్రసాదంలాని వృక్షమున ఈ గాటి ఉత్తములులానే కనబడు
తున్నారు. ఈ బోధిసత్వులా బుద్ధులా మొఖాలల్లో మహత్త్వని
ముఖం కనబడటంలేదు సీగు. ఈ శిబి చక్కవరే. ఈనాటి
జనహాలాల్ లుండిరాదు. చక్కడ ఎక్కడో వీళ్ళుదరిలో
వెసికితే నేనూ కనబడుతాను సునా!"

"నేను కనబడను కాబోలు?"

"ఈ అజంతా గాలికలలో సౌందర్యవంతులైన
యవతులలో ప్రథముగాలు ని కన్న కొంచెం తక్కువ."

"ఏమి బడాయి?"

"నా కైదుకు బడాయి?"

“అంత అందమైనభార్య తనకే ఉన్నదని అందరు అనుకుంటారనీ!”

“అ గుహలు తిరిగితిగి, ఆ ప్రదేశ సౌందర్యం మునిగిపోయి మతులు గోయి వనలలేక పడలలేక తిరిగి బొంబాయి ప్రయాణం చేయారు.

3

వీరు బొంబాయి చేరేసరికి ఎల్లమందమూర్తి ప్రణాళిక ప్రభుత్వంవారు ఒప్పుకున్నటూ పనివెంటనే ప్రారంభించమనీ కాగితాలు వచ్చిఉన్నాయి.

మూర్తి పక్కన ఉన్న భార్యను కాగిలిండుకొని ఆమెతో నాట్యంచేయడం నాగినాడు.

ఇప్పుడూ వెంటనే రోనవాలా పరుగెత్తినాడు. ఆ మరునాడునుండి మూర్తి పనిలో మునిగిపోయాడు. వేలకొలది మేస్త్రీలు మూర్తి అనినా జెన్నీ అనినా ఎంత గౌరవంతో భక్తితో మెలగసాగినారు, జెన్నీ వారందరికీ ఎంతో ప్రేమతో నైద్యం చేస్తూఉంటుంది. ఒక్క పెసా పుచ్చుకోదు. ఆ పని మనుష్యులలో స్త్రీలకు ఎంతమందికో జెన్నీ పురుషుడవుపడింది.

రోనవాలాలో జెన్నీ వేరే ఒక ఇల్లుపుచ్చుకొని వెదకాలనుకొని ప్రారంభించింది. పనివాళ్ళతో ఇద్దరి బాలిక

లకు నర్సుల పని నేర్పింది. జెన్నీ పెళ్ళయినట్టిన కొత్త
రోజుల నే లయెనెలు మదరాసులో ఉన్న ఆమె మందులూ
శస్త్ర వైద్యపు పనిముట్లూ అన్నీ పంపించాడు. ఆమె
బొంబాయిలో సూ చాలా మందులూ పరికరాలు
కొనుక్కున్నది.

ఈ వైద్యులతోపాటు చుట్టపక్కల ఉన్న పర్వత నగ
రాలలో కాపురమున్న పెద్ద కుటుంబాలవారికీ, పాశ్చాత్యు
లకూ నెమ్మదిగా ఈ పై వైద్యురాలయింది. దానివలన బాగా
రాబడి రానారంభించింది,

ఈ లోగా తన భర్తకు ఆమె కోటివిధాల ఆలోచన
చెబుతూ హుమారు ఇస్తూఉన్నది.

మూర్తి ఆ కొండలయాపం మార్చినాడు. అమెరికాలో
నేర్చుకొన్న విద్యకు అవసరాన్నిబట్టి ఇంకా కొత్త విధానాలు
చేర్చి పనిని మహావేగంగా ప్రజ్ఞాపూర్ణంగా సాగిస్తున్నాడు.
మూర్తి చేయించేపనిని చూడవలసిందని ప్రభుత్వం దేశ
దేశాలనుంచి ఇంజనీర్లను పంపింది. మూర్తిదగ్గర పని నేర్చు
కొనడానికి యువక ఇంజనీర్లెంతమందినో పంపించింది.
వారందరూ మూర్తి గారి ఆఖండ విజ్ఞానము. కార్యాలోచనా
నిశితత్వము చూచి ఆశ్చర్యపోయినారు.

౪

9910 సంవత్సరం మే నెలలో జెన్నీ తండ్రి తల్లి, ఇద్దరూ బొంబాయివచ్చి కొమరితను చూడడానికి రమ్మను మని ఉత్తరం వ్రాసినారు. జెన్నీ వెంటనే వాడున్న తాజ్ మహాలు హోటలుకు తాను రావడానికి వీలులేదనీ, తనకు హాస్పిటలుపని తలములిగినంత ఉన్నదనీ, కాబట్టి తలితండ్రిలే ఇద్దరూ రావలసిందనీ ఫోనుచేసింది.

ఆ ముసలి దంపతులు బొంబాయి పట్టుకుఉన్నంతకాలం ఉన్నారు. జెన్నీ భర్త కోర్కె చొప్పున తమ క్షేమసమాచారాలనుగూర్చి తలితండ్రిగారికి ఉత్తరాలు రాస్తూఉండేది. ఇద్దరూ గారు పెమావడునుంచి యూరపు వెళ్ళిన సేవలను ఉన్నాడు. ఆతనికి ఆయన భార్యకూ ఎప్పుడూ జెన్నీ ఉత్తరాలు రాస్తూ ఉండేది. మేజరు భార్యబిడ్డలూ అందరూ మదరాసులో జెన్నీ తలితండ్రిగారి దగ్గర ఉండినారు.

జెన్నీ ఎంతమందికి ఎన్ని ఉత్తరాలు రాసినా లయి నెలు తప్ప చుట్టాలెవ్వరూ ప్రత్యుత్తరాలైనా వ్రాసేవారు కాదు. అందువల్ల జెన్నీకూడా వాళ్ళకు ఉత్తరాలు రాయడం మానివేసింది. తలితండ్రిలు జెన్నీకి ఉత్తరం రాయకుండా బొంబాయి వచ్చేవారు.

ఆమెతో ఫోనులో మాట్లాడడానికి తల్లి వచ్చింది.

“జెన్నీ!”

“మమా!”

“ఎన్నాళ్ళయింది నీ గొంతుక విని!”

“మమా! నువ్వు నన్ను ముద్దు పెట్టుకు ఎన్నాళ్ళైంది?”

“జెన్నీ ఏమంటావు?”

“మీ ఇద్దరూ మా ఇంటికి రావాలి!”

“నీ భర్తను కలుసుకోడానికి నీ డాడి కిష్టంలేదు—”

“ఇన్నాళ్ళనుంచీ నా మొగమే చూడనన్న డాడీ ఇప్పుడు బొంగాయికి రాగలిగిరాడు. అంతవరకు వచ్చి మా ఇంటికి రావడానికి మీ ఇద్దరి అభ్యంతరం ఏమిటి? అంత అభ్యంతరమేఉంటే, నన్ను చూడమంటానే తిరిగి మదరాసు వెళ్ళండి!”

“అయ్యో!” విచార యక్తస్వరపూరితమయిన ఆమె మాటలు జెన్నీ హృదయాన్ని పిండివేసివాయి. అయినా ఆశ యాలతో మెత్తబడటం ఉండనూడదని పళ్ళు బిగించుకొని, “మమా! ఇక సెలవు పుచ్చుకొంటాను—” అన్నది.

ఆమె తల్లిహృదయం బాధపడినట్లు “అయ్యో” అన్నది వచ్చి ఇంతట్లో జెన్నీ తండ్రి ఆ ఘోషం రిశీవరు తీసుకొని, “జెన్నీ!” నిషిలించాడు.

ఇక చడమ

ఇద్దరం ఆక్కడికి

న్నాము. ఈ విషయం

శీతమును. ప్రజ్ఞాశీలి. అతడు న

గర్వకారణం అని అనుకుంటున్నానని కూడా

ఆ వృద్ధుడు గంభీరకంఠంతో అన్నాడు.

వారిద్దరూ ఒకరి దగ్గర ఒకరు సెలవునుకొన్నారు.
జెన్నీ నాట్యంచేసింది. సాయంకాలం భర్త రాగానే తన తలి
తండ్రిలు ఇద్దరూ తను ఇంటికి అతిథులుగా వస్తున్నారని
చెప్పింది.

శ్లో

మర్నాడు ఉదయం సర్ ఎడ్వర్డు కార్లయెఱు, భార్య
కొమరిత ఇంటికి రావడానికి లోనవాలా ప్లేషనులో దిగినారు.
ప్లేషనులో జెన్నీ. మూర్తి వీరికోసం ఎదురుచూస్తున్నాడు,
బండి దిగగానే మూర్తి, మామగార్కి నమస్కరించినాడు
ఇద్దరూ ఆనందంగా కరస్పర్శ కావించినారు. తల్లి కొమరి
తను కాగిలించుకొన్నది. అల్లుడి కరస్పర్శ గావించింది.

అవడంవ

ఇంకో ఆరు నెలల ప

ట!

:-తప్పకుండానండి!

సర్ ఎడ్వర్డు:-ఇంతవరకూ చేసిన పని పెద్దనా శ్రేవ
రెనా వచ్చి చూచారా?

మూర్తి:-చూడు రాలుగుసార్లు వచ్చి చూచారండి
చాలా బాగా పొగడుతూ ప్రభుత్వానికి వ్రాసారు.

ఆ సాయంకాలం నలుగురూ జలాశయంకట్టే స్థలాని
వెళ్ళి చూచినారు. సర్ ఎడ్వర్డు మంచి ఇంజనీరు అవడంవల్ల
మూర్తి చెప్పేవి అన్ని వింటూ పరిశీలిస్తూ గమనించాడు.
మూర్తి అఖండ ప్రజ్ఞానంతుడనినీ అదృష్టవంతుడయితే
భగవదేశం అంతసూ ఈలాంటి జలాశయాది నిర్మాణం
ఈతడు రత్న స్థిగిత మకుటంనంటివాడు అవుతాడని అనుకున్నాడు.

వీరిద్దరూ ఎక్కడ ఉండగానే మదరాసునుంచి మేజరు
కార్లయిలు భార్య బిడ్డలూ, తిరుచునాపల్లినుంచి లయోనెలు
భార్య ఎలిజబెత్తూ వస్తూన్నామని తంతి ఇచ్చారు.

మనసు ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనావట్టిక

పుస్తకం పంఖ్య	TPLA112B192
పుస్తకం పేరు	నరుడు
తారీఖు	26/10/24
మొదలు అచ్చ	Yes
వెనుక అచ్చ	Yes
మొత్తం పేజీలు	209
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	TRIVENI
పేజీలు విడదీసినది	TRIVENI
హ్యాన్డ్ చేసినది	MOJANA
పరీక్ష చేసినది	RUKSANA
పేజీలు పరిశీలించినది	
ప్రయోగం చేసినది	
ప్రయోగం చేసినది	
పరిశీలన	good